

provincie limburg

Limburgs
Parlement

CONCEPT Notulen Statenvergadering van 18 juni 2026

Inhoud

1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	6
2	Spreekrecht externen	6
3	BEHANDELSTUKKEN	8
3.1	G-26-014 Statenvoorstel inzake Uitvoerings- en Bestedingenkader Provinciaal Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal, brief GS van 21-04-2026 (GS DOC-00914446).....	8
3.2	Gewijzigd G-26-011 Statenvoorstel inzake Euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling, brief GS van 09-06-2026 (GS DOC-00934852).....	15
3.3	Gewijzigd G-26-016 Statenvoorstel inzake Fonds voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, brief GS van 08-06-2026 (GS DOC-00935452)	29
3.4	G-26-010 Statenvoorstel inzake Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein, brief GS van 21-04-2026 (GS DOC-00910839)	44
4	Schorsing	63

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van
18 juni 2026**

Voorzitter

Roemer, E.G.M.

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

CDA

Berghorst, mevrouw mr. A.

PvdA

Bijnen, H.M. van

PVV

Bloi MA, J.M.

VVD

Bosch, M. Th.

PVV

Boven, mevrouw I.

Partij voor de Dieren

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

CDA

Driessen, R.B.

Forum voor Democratie

Fischer, mevrouw A.M.J.N.

50PLUS

Franssen, R.F.R.P.

BBB

Franssen, R.J.H.

LOKAAL-LIMBURG

Goossen, I.J.G.

BBB

Hanegraaff, dr. M.C.

CDA

Hendrikx, J.J.P.

VVD

Hermans, L.J.

PVV

Hoks, F.J.R.

PVV

Huizing, J.

BBB

Ijpelaar, W.A.J.

CDA

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.

PVV

Koopman M SEN, mevrouw S.N.

VVD

Loomans, ir. P.J.M.

Horizon

Maillé, S.

VVD

Megens, B.J.M.H.

PVV

Nijenhuis, D.J.

BBB

Nijskens, H.L.M.

VVD

Pol, mevrouw H.A. van der

BBB

Queisen, A.G.M.

BBB

Schoolmeesters, mevrouw A.M.A.

BBB

Schuuring BA, mevrouw E.A.

PvdA

Smeets, mevrouw C.A.H.

SP

Sol MSc, H.P.A.

GroenLinks

Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.

CDA

Wesseling, mevrouw A.

D66

Wetemans, C.C.M.

oos limburg

Wolters, mevrouw L.C.C.M.

PvdA

Wolters Gregório, J.

SP

Zeedzen, D.

BBB

Het college van Gedeputeerde Staten

Roemer, E.M.(CdK)

Caldenberg, M. van

Demollin-Schneiders, mevrouw E.A.M.B.

Faassen, L.

Kuntzelaers, J.J.M.

Theuns, M.L.M

Afwezig

Blijlevens, R.P.

Bommel, C.P.G. van

Jetten, mevrouw T.G.M.

Kuiper, mevrouw L.Y.M.

Mertens, mevrouw mr. K.G.M.

Mülders, M.T.G. GroenLinks

Peters, A.C.P.

Schyns MSc, P.F.M.

Stocks, M.H.D.

Vaessen, L.A.P.

JA21

BBB

GroenLinks

SP

GroenLinks

LOKAAL-LIMBURG

JA21

D66

D66

Overige aanwezigen

De heer Vanheusden, inspreker namens UHasselt, ULiège, UMaastricht, OU Heerlen, RWTH Aachen

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik open de vergadering van 18 juni 2026 en ik wil u vragen om, indien mogelijk, te gaan staan. Op 5 mei is oud-Statenlid, de heer Wim Frederik de Heer, overleden. De heer De Heer was in de periode van 1982 tot 1987 lid van Provinciale Staten namens de PPR en in de periode van 1989 tot 1999 lid van Provinciale Staten namens GroenLinks. De heer De Heer is 79 jaar geworden. Hij was met name actief op het gebied van ruimtelijke ordening, waar hij ook beroepsmatig bij de gemeente Maastricht mee bezig was. Hij zat vol ideeën en kon met een grap en een rol een boeiend verhaal vertellen waar echt iedereen naar luisterde. In zijn vrije tijd kwam hij regelmatig in Twente voor familiebezoek en fietste hij graag op zijn racefiets door het Heuvelland. Wij spreken onze grote erkentelijkheid uit voor zijn inzet. Wij condoleren de familie met dit grote verlies en wensen hun vanaf deze plek veel sterkte. Wij zullen een moment stilte houden om de heer De Heer te herdenken. Dank u wel. Ik heet u allen van harte welkom bij de Statenvergadering, ook degenen op de publieke tribune en de mensen die via andere wegen de vergadering volgen. Voor vanavond – er zijn twee delen – zijn afmeldingen ontvangen van de zijde van Provinciale Staten van de heer Stocks, de heer Blijlevens, de heer Vaessen, de heer Mülders, mevrouw Kuiper, de heer Van Bommel, de heer Schyns, de heer Peters, mevrouw Jetten en mevrouw Mertens. Van de zijde van GS is de heer Satijn vanavond afwezig. Een woord van welkom aan iedereen die de Staten volgen. Bij de opening van de vergadering van vandaag, met doorloop naar morgen – het is één vergadering – is een quorum vereist. De griffier en ik hebben voorafgaand aan de opening van deze vergadering aan de hand van de presentielijst geconstateerd dat hieraan is voldaan. We starten deze Statenvergadering vanavond met de beraadslaging over het Statenvoorstel inzake Uitvoerings- en Bestedingenkader Provinciaal Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal, waarna we verdergaan met de beraadslaging over het gewijzigd Statenvoorstel inzake Euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling, het gewijzigd Statenvoorstel inzake Fonds voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en ten slotte het Statenvoorstel inzake Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein. Na afloop van de beraadslagingen wordt de vergadering geschorst tot morgenvroeg 09.30 uur. Ik zeg er even bij: in overleg en op besluit van het Presidium stoppen wij hoe dan ook om 23.00 uur. Mocht de geplande agenda voor vanavond dan nog niet klaar zijn, dan gaat hij morgenvroeg om 09.30 uur daar verder waar we gebleven zijn. De stemmingen over de voorstellen die we vanavond bespreken, vinden, zoals met u afgesproken, ook morgen plaats bij het tweede deel van de Statenvergadering. Conform het Reglement van Orde worden moties vreemd aan de orde van de dag uiterlijk bij het vaststellen van de agenda van de Statenvergadering ingediend. Als mijn informatie goed is, zijn twee moties vreemd ingediend. Die worden morgen behandeld als laatste agendapunt. Dan weet u dat vast. Even kijken. Indien ergens vanavond of morgen hoofdelijk over gestemd moet worden, dan beginnen wij bij de heer Loomans. Bij de jaarstukken morgen – u weet hoe dat werkt inmiddels – is de volgorde van behandeling op alfabetische volgorde. Bij wie we beginnen wordt bepaald door loting. Morgen bij de jaarstukken zal de volgende fractie beginnen. Bij Horizon en daarna volgt JA21. Nou ja, zeg! U heeft morgen geen bijdrage? We beginnen toch bij u. Dan zeg ik dat u geen bijdrage heeft. Dan gaat daar namelijk de rij ... Dan zal morgen JA21 het bal openen. Er is vast wel iemand die iets wil zeggen morgen. Anders zijn we vroeg aan de barbecue. O nee, dat is de week daarna. Sorry. Even geduld. Wij komen nu bij het vaststellen van de conceptagenda. Zoals ik al zei, zijn twee moties vreemd aan de orde van de dag. Er ligt een ongewijzigde conceptagenda van de Statenvoorstellen voor. Ik neem aan dat u daarmee kunt instemmen. Dat is het geval. Dan is conform besloten.

2 Spreekrecht externen

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 2, het spreekrecht externen. Er heeft zich één spreker gemeld voor het agendapunt 3.2 inzake Euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling. Daarvoor heeft zich gemeld de heer Vanheusden namens de Universiteit Hasselt, Universiteit Liège, Universiteit Maastricht, de Open Universiteit van Heerlen en RWTH in Aken. Het inspreekverzoek voldoet aan de criteria. De inspreker krijgt maximaal vijf minuten het woord. Ik nodig de heer Vanheusden uit om in te spreken via het

spreekgestoelte en vraag de bodes om de heer Vanheusden te begeleiden. Er loopt een tijdsklokje mee, dus u kunt zelf in de gaten houden hoe het gaat. Als u hem nu aanzet, griffier, dan ziet u het. Aan u het woord, mijnheer Vanheusden.

De heer Vanheusden: Voorzitter, geachte Statenleden. Vandaag spreek ik namens vijf universiteiten uit drie landen: RWTH Aken, Universiteit Maastricht, Open Universiteit Heerlen, Université de Liège en Universiteit Hasselt. Samen vertegenwoordigen wij meer dan honderdduizend studenten, duizenden onderzoekers en een brede waaier aan expertise. Maar bovenal delen wij een gemeenschappelijke overtuiging: dat de Euregio Maas-Rijn sterker wordt wanneer wij onze kennis, talenten en ambities over de grenzen heen verbinden. Op 14 maart 2025 hebben onze vijf universiteiten tijdens de TEFAF-beurs hier in Maastricht een Memorandum of Understanding ondertekend. Daarmee hebben wij uitgesproken dat wij grensoverschrijdende samenwerking in onderwijs en onderzoek structureel willen versterken. Dat was geen symbolische oefening. Integendeel. Sindsdien zijn wij op verschillende domeinen samen aan de slag gegaan. Dat gebeurde via projecten zoals het Interreg-project CrossCircular, via gezamenlijke onderzoeksinitiatieven, via nieuwe contacten tussen onderzoekers, studenten en maatschappelijke partners. Gisteren had ik bijvoorbeeld zelf nog een meeting in Aken met de rector van de RWTH, Ulrich Rüdiger. Stap voor stap bouwen wij aan een meer geïntegreerde kennisregio. Daarmee geven wij concreet vorm aan een idee dat ook de Provincie Limburg al langer uitdraagt: dat grenzen in de euregio geen hindernissen hoeven te zijn, maar kansen kunnen creëren. Wij willen de Provincie Limburg dan ook uitdrukkelijk bedanken voor haar rol in het samenbrengen van onze instellingen. De gesprekken die onder meer tijdens de TEFAF-beurs in 2025 werden gevoerd, hebben mee de basis gelegd voor de samenwerking die vandaag voorligt. En vandaag kunnen wij u dus een volgende stap presenteren. Onze vijf universiteiten hebben beslist om gezamenlijk een euregionale ET Research Hub op te richten: een multidisciplinair onderzoekscentrum rond de Einstein Telescope. Voor ons is dit veel meer dan een onderzoeksproject. Het is de eerste grote gezamenlijke onderzoeksstructuur, werkelijk vanuit het institutionele niveau, die rechtstreeks voortvloeit uit onze samenwerkingsovereenkomst van maart 2025. Het brengt expertise samen uit drie landen. Het verbindt wetenschappers uit uiteenlopende disciplines. Het creëert nieuwe mogelijkheden voor gezamenlijke doctoraten, gezamenlijke onderzoeksprojecten en toekomstige Europese financiering. En het versterkt de positie van de Euregio Maas-Rijn als internationale kennis- en innovatieregio. De Einstein Telescope vormt daarbij een unieke hefboom, niet alleen omdat het een van de meest ambitieuze wetenschappelijke projecten van Europa is, maar ook omdat de uitdagingen ervan veel verder reiken dan de fundamentele fysica. Ze raken aan artificiële intelligentie, datawetenschappen, geavanceerde materialen, energiesystemen, engineering, duurzaamheid, economie, recht en maatschappelijke participatie. Precies daarom is samenwerking zo noodzakelijk. Geen enkele instelling beschikt alleen over alle kennis die hiervoor nodig is, maar samen beschikken onze vijf universiteiten over een uitzonderlijke kritische massa aan expertise. Wij willen die expertise inzetten ten dienste van de hele regio. Belangrijk is ook dat wij als universiteiten zelf verantwoordelijkheid nemen. Wij vragen niet aan anderen om eerst te investeren. Wij investeren zelf. De vijf universiteiten engageren zich financieel voor deze samenwerking. Wij brengen middelen samen voor gezamenlijke activiteiten, mobiliteit, opleidingen en de uitbouw van een onderzoeksnetwerk. Wij hebben bovendien een concreet plan, een duidelijke governance, een uitgewerkt meerjarenperspectief en een eerste onderzoeksprogramma met gezamenlijke doctoraatstrajecten. Met andere woorden, wij zijn klaar om te starten. Ons doel is om nog vóór de start van het nieuwe academiejaar de eerste stappen te zetten van deze ET Research Hub. Dat is misschien wel de belangrijkste boodschap die ik vandaag wil meegeven. Dit is geen idee op papier. Dit is geen verre toekomstvisie. Dit is een initiatief dat klaarstaat om gerealiseerd te worden. De steun die vandaag wordt overwogen, maakt het mogelijk om die volgende stap daadwerkelijk te zetten. Een bijdrage van de Provincie Limburg zou de Provincie positioneren als de eerste publieke partner die deze unieke trinationale universitaire samenwerking mee ondersteunt. Daarmee investeert u niet alleen in onderzoek. U investeert in talent, in innovatie, in internationale zichtbaarheid, in nieuwe kansen voor studenten, in samenwerking met bedrijven en in een sterker en veerkrachtiger euregionaal ecosysteem. Geachte Statenleden, op 14 maart 2025 hebben vijf universiteiten uit drie landen elkaar een belofte gedaan. Vandaag kunnen wij u zeggen dat die

samenwerking geen intentie meer is. Ze is werkelijkheid. Wij hebben de partners, wij hebben de expertise, wij hebben de ambitie, wij hebben de bereidheid om zelf te investeren en wij zijn klaar om te starten. Wij hopen daarom dat de Provincie Limburg samen met ons deze volgende stap wil zetten. Niet alleen voor onze universiteiten, niet alleen voor de Einstein Telescope, maar voor de toekomst van de Euregio Maas-Rijn. Namens de vijf universiteiten dank ik u voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even of er vanuit de zaal behoefte is aan het stellen van een toelichtende vraag. Dat is niet het geval. Dan wil ik u ongelooflijk danken voor uw bijdrage, maar vooral heel veel succes wensen.

De heer Vanheusden: Dank u wel.

3 BEHANDELSTUKKEN

3.1 G-26-014 Statenvoorstel inzake Uitvoerings- en Bestedingenkader Provinciaal Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal, brief GS van 21-04-2026 (GS DOC-00914446)

De voorzitter: Dames en heren, dan komen wij bij de behandelstukken. Als eerste is aan de orde agendapunt 3.1, G-26-014, het Statenvoorstel inzake Uitvoerings- en Bestedingenkader Provinciaal Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal, met de brief GS van 21 april 2026. Ik geef daarvoor als eerste het woord aan mevrouw Koopman namens de VVD.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Fijn om dit mooie programma, waar de VVD natuurlijk heel blij mee is, te mogen openen. We hebben wel geconstateerd dat in het voorstel wordt gesproken over mijlpalen, monitoring en cofinanciering. Tegelijkertijd vinden wij het van belang dat Provinciale Staten ook in de vervolgfase voldoende grip houden op de inzet van de provinciale middelen. Daarom hebben wij nog drie verduidelijkende vragen. Kan de Gedeputeerde toezeggen dat bij de verdere uitwerking van de samenwerkingsovereenkomsten niet alleen mijlpalen worden opgenomen, maar ook expliciet wordt vastgelegd op welke momenten er sprake kan zijn van een go- of no-go-besluit of een heroverweging van de inzet van middelen? Ten aanzien van de monitoring lezen wij dat hierover wordt gerapporteerd via de reguliere P&C-cyclus. Kan de Gedeputeerde aangeven of bij de toekomstige voorstellen ook een concreter monitoringskader wordt uitgewerkt, zodat voor Provinciale Staten inzichtelijk is op welke resultaten wordt gestuurd en hoe publieke meerwaarde wordt beoordeeld. Tot slot lezen wij dat bij de inzet van substantiële middelen voldoende zicht moet bestaan op cofinanciering. Kan de Gedeputeerde verduidelijken of aantoonbare cofinanciering van Rijk, gemeenten of andere partners voor GS een belangrijke voorwaarde is voordat grotere provinciale investeringen aan Provinciale Staten worden voorgelegd? Ik begrijp dat ons aandeel procentueel bekeken relatief klein is, maar het moet niet zo zijn dat onze middelen als eerste uitgeput zijn, terwijl de partners de beurs nog niet hebben getrokken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol namens de fractie van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik neem even de woordvoering over van mevrouw Mertens, die vanavond door omstandigheden helaas verhinderd is. Laat ik aansluiten bij de positieve sfeer, want ook GroenLinks kan instemmen met het voorliggende uitvoerings- en bestedingenkader. Waarom zijn we positief? Omdat het kader duidelijk schetst wat de doelstellingen zijn met de instelling van het budget en doordat we die doelstellingen ondersteunen, namelijk: versnellen, versnellen van de woningbouw, versnellen van de verstedelijkingsopgave. Ook de keuze om die grote zes intercityknooppunten centraal te stellen heeft onze hartelijke steun. Er wordt niet alleen geïnvesteerd in woonopgaven, maar ook in bereikbaarheid, in stedelijke economie, in leefbaarheid, in voorzieningen, in de openbare ruimte en dat op een duurzame manier. In dat verband was GroenLinks ook blij om van GS tijdens de commissiebehandeling te vernemen dat ook het thema vergroening en klimaatadaptief bouwen terecht een belangrijke plek krijgen in dit kader.

Dat weten we namelijk ook: een versteende leefomgeving ... Dat was van de week ook weer in het nieuws: stedelijke centra zijn 8°C warmer soms dan in het buitengebied. Hittestress is dus echt wel een belangrijk thema. Ook waterlast is in versteende omgevingen een groter probleem. Het heeft dus een positieve invloed, ook op onze gezondheid en ons welbevinden. Met de instelling van dit budget geven we niet alleen het signaal af aan onze partners dat we als Provincie die opgave serieus nemen, maar laten we zien dat we zelf ook onze inzet willen plegen op een manier die bij ons past, als regisseur, maar ook met de financiën die daarbij horen, de grond- en vastgoedportefeuille, zoals strategische aankopen, in samenspraak met gemeenten, met een ondersteunende rol naar diezelfde gemeenten. Gemeenten hebben ook knelpunten benoemd. We zijn erg benieuwd of en hoe dat verstedelijkingsbudget een bijdrage kan leveren aan het oplossen van die knelpunten. We zijn dus ook vooral heel benieuwd hoe de uitvoering van dit kader in de praktijk zijn beslag zal krijgen. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Waajen namens de fractie van het CDA.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt een stuk – dat heb ik ook in de commissie gezegd – waar je niet tegen kunt zijn, tenminste, als je woningbouw, duurzaamheid, mobiliteit, leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving belangrijk vindt. Dit stuk legt een fundament voor leefbare steden. Het besluit om € 50 miljoen te investeren hebben we al eerder genomen. Nu gaat het erom hoe we het daadwerkelijk wegzetten en voor elkaar gaan krijgen. In de commissie heb ik er ook al op gewezen dat dit een heel mooi voorbeeld is van een nieuwe manier van besturen. Er is namelijk een dynamische manier van sturing nodig om dit soort complexe vraagstukken opgelost te krijgen: met meerdere partners werken aan dezelfde doelstelling, leefbare wijken en woningtoevoeging, waar er zoveel behoefte aan is. Deze nieuwe manier van sturen geeft hoop. We roepen vaak bij de overheid dat we dat willen, maar we doen het nog niet. Voorzitter, de voorgestelde werkwijze toont lef, biedt manoeuvreerruimte aan alle partners en vraagt erom dat wij vertrouwen geven, dat we sturen op hoofdlijnen, op proces en criteria en niet op de letterlijke uitvoering. Ik herhaal wat ik in de commissie ook al zei: we moeten daarmee ook af van de enorme drang naar snelle resultaten omdat die snel stemmen opleveren. Voor het CDA is degelijke sturen op middellange en langere termijn noodzakelijk om de echte uitdagingen van deze tijd aan te pakken. Let wel, collega's. Dat vergt dat we accepteren dat zaken een langere doorlooptijd hebben en dat we niet direct resultaten en effecten zien. Dat staat letterlijk in dit stuk geschreven. Dat getuigt wat ons betreft van lef. Dat wil ik in deze Statenvergoeding nog een keer nadrukkelijk uitspreken namens onze fractie. Na een positief besluit op dit stuk hebben we het voor de steden met een intercitystation geregeld. Maar ook het landelijk gebied is erg belangrijk. Daarom hebben wij eerder motie 3235 ingediend, die met een zeer ruime meerderheid is aangenomen. Die gaat over een woonfonds voor het platteland. We dragen het College op om met een voorstel te komen voor een Woonfonds Landelijk Gebied in die motie. Wij vragen de Gedeputeerde nu om ons aan te geven hoe het staat met de uitvoering van deze motie. We hebben dus alle vertrouwen in het voorliggende stuk voor de steden, maar graag ook nog even wat aandacht voor de woningbouw op het platteland. Dus voor het CDA geldt: gauw aan de gang met Limburg Centraal en dan voor door met het landelijk gebied.

De voorzitter: Dank u wel. We moeten heel even wachten, want er is een interruptie van de heer Hoks.

De heer Hoks (PVV) Dank u wel, voorzitter. Komt het CDA op dit moment nog met een motie of een amendement bij dit voorstel?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee.

De voorzitter: De heer Hoks.

De heer Hoks (PVV) Dan is mijn tweede vraag: waarom kiest het CDA er toch voor om spreektijd aan te vragen vandaag? Het CDA heeft bij de commissie als een van de eersten gezegd dat het voor hen een hamerstuk is. Dus waarom kiest u hiervoor? Mogelijk bent u van mening veranderd, maar als ik uw betoog heb geluisterd, blijkt dat absoluut niet het geval. Ik hoor opnieuw een mooi betoog over hoe geweldig het voorstel is. Daarom vraag ik: waarom kiest u er toch voor om hier te spreken terwijl u heel nadrukkelijk in de commissie hebt gezegd dat het een hamerstuk is?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, mijnheer Hoks, voor deze mooie vraag. Ik betoog vooral dat dit een nieuwe manier van besturen is. Aangezien wij dit heel erg belangrijk vinden, vonden we het ook belangrijk genoeg om dat in deze Statenzaal nog een keer te herhalen. Bovendien heb ik in de commissie niet gevraagd naar de stand van zaken rondom de motie voor het woningbouwfonds voor het landelijk gebied. We vonden dit bij nader inzien toch ook nog een heel mooie kans.

De voorzitter: Tot slot de heer Hoks.

De heer Hoks (PVV) Ja, dank u wel, voorzitter. Het enige waartoe ik kan oproepen is: wanneer u aangeeft dat iets een hamerstuk is, zorg er dan voor dat u dan geen spreektijd aanvraagt. Dat zorgt ervoor dat wij hier niet voor een ontzettend lange agenda – vandaag duurt het tot 23.45 uur volgens de agenda – komen te zitten, terwijl we morgen ook een lange dag hebben. Dat bespaart ons heel veel tijd.

De voorzitter: Ik heb niet echt een vraag gehoord, maar u mag reageren. Nee. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wolters namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het is fijn dat een aantal collega's voor mij al het gras voor de voeten weg heeft gemaaid, dus ik kan het wat korter maken. Het staat voorop: Limburg heeft woningen nodig, betaalbare woningen, leefbare steden, goed bereikbaar en met voorzieningen in de buurt. Dat is ook waarom wij het College een pluim geven voor dit uitvoeringskader. Het is niet alleen duidelijk leesbaar, zoals ik ook al in de commissie heb benoemd, maar het is ook een stap vooruit. Het is niet zo dat hiermee alles geregeld is. Mevrouw Waajen benoemde het net ook al: we moeten geduld hebben. Goede plannen kosten soms gewoon tijd. Maar het is dan ook een noodzakelijke stap, want huizen hebben ook een goede leefomgeving nodig en huizen kunnen niet zonder wegen. Wat ons betreft is dit kader vooral bedoeld om belemmeringen weg te nemen. In navolging van de vorige spreker: het is ook nieuw en dynamisch: woningen niet zelf financieren, maar juist publieke investeringen mogelijk maken en woningbouw lostrekken. De openbare ruimte, bereikbaarheid, voorzieningen en leefkwaliteit: als we daarin kunnen investeren, kunnen gemeenten ook daadwerkelijk gaan bouwen. Voor ons is het dan ook: aan de slag en vooruit. Maar we hebben nog twee vragen. Die hebben vooral te maken met het volgende. Hoe houden we de balans? Hoe voorkomt het College dat het aanwijzen van frontrunners juist een extra stap wordt die tijd kost in plaats van tijd oplevert? Hoe zorgen we ervoor dat niet alleen de sterkste gemeenten met de meeste capaciteit kunnen profiteren en vooroplopen, maar dat in alle zes de gemeenten voldoende ondersteuning wordt gegeven om tempo te maken? Dat was het, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Eerst moet ik dit zeggen ten overstaan van jullie allemaal in deze Statenvergadering: wat is het fijn om als Statenlid zo'n prachtig team om je heen te hebben, mensen die met alle kennis en betrokkenheid mij door deze periode heen geholpen hebben en zullen blijven helpen. Dat zullen ze fijn vinden. Voorzitter, dan naar het behandelstuk. Als 50PLUS kijken wij bij dit verstedelijkingsbudget vooral naar drie dingen. Houden wij als Provinciale Staten grip? Wordt het geld effectief besteed? Blijft het uitvoerbaar en overzichtelijk? Laat ik beginnen met het houden van grip. 50PLUS

heeft expliciet gevraagd of Provinciale Staten nog wel aan het stuur blijft nu de uitvoering bij GS ligt. Het antwoord was gelukkig duidelijk. Het geld blijft in de reserve en wordt pas ingezet na een besluit van Provinciale Staten. Dat is voor ons essentieel, want zonder die controle wordt het een blanco cheque en dat is niet wenselijk. Dan het tweede punt: doelmatigheid en meetbaarheid. Er wordt gesproken over KPI's en monitoring, maar tegelijkertijd wordt erkend dat doelen nog niet volledig concreet en meetbaar zijn. Voor 50PLUS is dat wel een aandachtspunt. We willen niet alleen intenties, maar duidelijke resultaten: wat levert dit concreet op voor de inwoners en wanneer is iets geslaagd? Zonder scherpe doelstellingen wordt sturen en bijsturen namelijk lastig. Voorzitter, dan de uitvoering en organisatie. Er komt een extra capaciteit van ongeveer € 1 miljoen per jaar en een gezamenlijke programmaorganisatie met gemeenten. Volgens GS leidt dit niet tot extra bureaucratie, maar juist tot een versnelling. Het klinkt goed, maar wij blijven er kritisch op, want in de praktijk zien we vaker dat samenwerking complex kan worden en dat het meer tijd en geld kost. Daarom is het positief dat een duidelijke grens is gesteld aan de kosten. Maximaal 10% van het budget mag naar proces- en uitvoeringskosten gaan. Dat vinden wij een belangrijke waarborg. Geld moet namelijk vooral naar de inhoud gaan en niet blijven hangen in overlegstructuren en organisaties. Een ander belangrijk punt is waar het geld wel en niet voor bedoeld is. Het budget is niet bedoeld om individuele woningbouwprojecten te financieren, maar juist voor publieke onderdelen van gebiedsontwikkeling. Dat onderscheid moeten we heel scherp blijven bewaken. Tot slot, voorzitter, kijken we naar wat het op korte termijn oplevert. De eerste jaren gaan vooral over het maken van samenwerkingsovereenkomsten en het stap voor stap uitwerken richting uitvoering. Dat betekent dat het nog even duurt voordat inwoners echt resultaat zien. Dat brengt mij bij onze kernboodschap. 50PLUS steunt de ambitie, maar blijft scherp op de uitvoering. We willen grip houden, duidelijke doelen zien en zeker weten dat elke euro effectief wordt besteed. Uiteindelijk gaat het niet om plannen op papier, maar om concrete verbeteringen in onze leefomgeving. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Franssen namens de fractie van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij zullen het bij dezen vrij kort houden. We vinden het als LOKAAL-LIMBURG heel erg belangrijk dat wij leefbare en toekomstbestendige steden hebben en houden. Als wij nu kijken naar de praktijk, dan zien we naar onze mening dat dat niet overal rondom de zes genoemde stations het geval is. Dit voorstel dat voorligt, borgt dat zeker voor de toekomst, zeker als benoemd wordt: uiterlijk in 2040 zou het afgerond zijn. Wel vinden wij het als LOKAAL-LIMBURG belangrijk dat de verbindingen met de treinen grensoverschrijdend zijn. Daar kunnen we nog een verbeterslag maken natuurlijk. Tot slot zou ik willen zeggen: realistisch besturen met duidelijke kaders, leefbare wijken en voldoende woningen is van belang. Daarnaast vinden wij het ook belangrijk dat – dat stond ook in het betreffende document – op een juiste manier met de middelen wordt omgegaan. In het document stond dat maximaal 10% naar proceskosten mag gaan. Dat is hoe wij ook denken dat met middelen om moet worden gegaan om het resultaat te bereiken. Proceskosten zijn natuurlijk noodzakelijk. We vinden het heel acceptabel zoals het hier wordt verwoord. Tot slot, voorzitter: wij ondersteunen dit en wij denken dat het voorliggende document wederom een bevestiging is van het feit dat we in Limburg op de goede manier bezig zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Wolters Gregório namens de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Mooi dat we er als provinciaal bestuur een extra verantwoordelijkheid bij hebben gekregen, namelijk de gemeenten bijstaan in het versnellen van onze woningbouwopgave. Limburg Centraal kan daar een grote bijdrage aan gaan leveren. We hebben inderdaad meer woningen nodig in onze provincie, op maat voor alle woningzoekenden en het liefst betaalbaar voor elke Limburgse beurs. Maar we lezen het ook vandaag weer in de krant: de huizenprijzen schieten ook dit jaar door het dak, met meer dan 10% zelfs. Dat is een vet probleem, ook voor ons als PS en GS. Ik heb de oproep al vaker gedaan. Ik ga hem vandaag niet helemaal herhalen, want dan wordt de heer Theuns daar

misschien wat slaperig van. Maar we hebben ons als SP best wel ongemakkelijk gevoeld bij dit goede Statenvoorstel, maar zonder verdiepende uitgangspunten, met toch een fors budget van € 50 miljoen. Het gaat dan om punten zoals maatwerk van woningen, de betaalbaarheid van woningen, circulair en groen bouwen en de beschikbaarheid van voorzieningen in de projecten binnen Limburg Centraal.

De voorzitter: Dit is wel een mooi moment om de heer Hoks even het woord te geven voor een interruptie.

De heer Hoks (PVV) Dank u wel, voorzitter. Op dit moment is de betaalbaarheid € 420.000. Vindt u dat een betaalbare woning?

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dat hangt af van het inkomen, maar over het algemeen niet, nee.

De voorzitter: De heer Hoks.

De heer Hoks (PVV) Bent u het met ons eens dat wanneer deze huizen gebouwd zijn, we waarschijnlijk al praten over een betaalbare woning van meer dan € 0,5 miljoen.

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ik heb geen glazen bol, dus daar kan ik nog geen uitspraak over doen.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV) Bent u net als onze fractie van mening dat GS goed moet kijken naar de betaalbaarheid, om ervoor te zorgen, zoals u zelf ook aangeeft, dat elke Limburger een passende woonruimte kan vinden?

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Binnen de projecten die onder Limburg Centraal vallen, is ook mijn oproep meermaals aan de Gedeputeerde geweest om daar vooral het gesprek over aan te gaan, ja.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja. Ik heb de Gedeputeerde toch goed gehoord. Zijn antwoorden in combinatie met het coalitieakkoord, de beleidskaders en alle informatie rondom dit stuk geven toch het gevoel dat wij er in Limburg wat van gaan maken voor onze Limburgers. Om als volksvertegenwoordiging goed op de hoogte te blijven van die projecten en hoe we daar een prettige leefomgeving van maken, heb ik een motie opgesteld met de oproep aan GS om ons jaarlijks te informeren over die details, zodat we goede voorbeelden ook verder kunnen uitdragen. Ik zal het dictum heel eventjes voorlezen: 'Roepen Gedeputeerde Staten op om: PS jaarlijks op de hoogte te brengen over het gebruik van innovatieve zaken, zoals, maar niet gelimiteerd tot, circulaire bouwmaterialen, CO²- en wateradaptieve vergroening, energiezelfvoorzienendheid, het implementeren van coöperatieve woonvormen in de projecten van Limburg Centraal / goede voorbeelden uit te dragen naar het Rijk en alle Limburgse gemeenten.' Voorzitter, ik hoop dat mijn collega's deze behoefte delen, dat we morgen deze motie in dit Statenvoorstel omarmen en dat de schop daarna de grond in kan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dank u wel, voorzitter. Dank aan Provinciale Staten in ieder geval voor de mooie, warme woorden bij dit voorstel. Dat verdient het denk ik ook. Dat verdient Limburg vooral, dat we als Provincie onze bijdrage gaan leveren aan die verstedelijkingsopgave. Dat zou ik toch nog even erbij willen zeggen. Ik hoor gelukkig veel mooie en warme woorden over de woningbouwopgave, maar het gaat hier echt de facto om verstedelijking in den brede. Het gaat over wonen, het gaat over werken en het gaat over bereikbaarheid. Ik denk dat we daar hiermee een heel mooie bijdrage aan kunnen gaan leveren, om dat in Limburg van de grond te trekken, samen met andere overheden, maar ook samen natuurlijk met de marktpartijen en de corporaties die we daarvoor nodig hebben. Ik heb nog een aantal vragen gehoord, die ik even langs zal lopen. Ik begin met de vragen van mevrouw Koopman. Die had drie vragen voorbereid. Zij vroeg mij om toe te zeggen dat niet alleen mijlpalen worden vastgelegd, maar dat we ook met elkaar duidelijke afspraken maken over go- en no-go-momenten. Dat hoef ik niet eens toe te zeggen. Dat zullen we namelijk zeker doen. Als je met elkaar een samenwerkingsovereenkomst sluit, dan beslis je daar ook in met elkaar: wanneer ga je verder en wat is een bepaalde exitstrategie op het moment dat dingen niet uitkomen? Dan is dat bij deze ook vastgelegd in de notulen. Ik hoef het niet toe te zeggen, want dat is gewoon een actie die we sowieso al doen, maar ik kan het inderdaad bevestigen. Dat geldt ook voor uw tweede vraag ten aanzien van het monitoringsvoorstel. Ik heb ook in de commissie al gezegd: de gebiedsafspraken zullen natuurlijk ook terugkomen in uw Staten. Dat is ook nodig voordat wij de middelen uit de reserve kunnen afroepen. Daarbij zullen wij dus inderdaad ook duidelijk aan moeten geven hoe wij dan die afspraken gaan monitoren. Ik kom daar zo meteen bij de motie van de heer Wolters Gregório uitvoeriger op terug. U bepaalt uiteindelijk dan ook mee waar wij op moeten monitoren, of u zich daar senang bij voelt. Natuurlijk zullen wij daar dan ook over rapporteren. Ik ben ook blij dat het u het College de ruimte geeft om juist ook met elkaar eerst die gebiedsafspraken te kunnen maken, alvorens je met elkaar dan ook bepaalt waar je precies allemaal op gaat monitoren, omdat je dat nu aan de voorkant nog heel moeilijk eenzijdig vanuit de Provincie kan bepalen, omdat dat juist de uitkomst is van het proces dat je de komende tijd met elkaar ingaat. Uw derde en laatste vraag was: is de cofinanciering randvoorwaardelijk? Ook daar kan ik volmondig 'ja' op zeggen. We hebben in dit stuk volgens mij letterlijk het woord 'hefboom' staan. Wij zijn als Provincie een hefboom. Een hefboom betekent niet dat je als eerste volledig over de brug komt en dan gaat afwachten of er nog anderen komen, maar dat betekent dat wij mee een zet willen geven aan een beweging, maar er moeten natuurlijk uiteindelijk ook anderen voor in beweging komen. Het is wat mij betreft een samenspel en niet de Provincie die vooropgaat om dan te constateren dat er niemand achter ons aan komt. Zeker niet. Dan kom ik bij de inbreng van de heer Sol. Dank aan hem in ieder geval, ook in de richting van mevrouw Mertens, voor de warmte woorden vanuit GroenLinks. U vroeg zich nog even af: welke knelpunten bij de gemeenten gaan we dan overwinnen? Ik heb daar in de commissie denk ik ook al het nodige over gezegd. We moeten met elkaar ook gaan uitvinden per stationslocatie wat dan die belangrijke knelpunten zijn die we met elkaar willen gaan overwinnen. Het is natuurlijk nog niet op voorhand duidelijk te zeggen dat dat overal gelijk zal zijn. We gaan dat gewoon met elkaar uitvinden. Maar ik ben er 100% van overtuigd dat we daar als Provincie een belangrijke bijdrage in kunnen leveren. Net als u ben ik ook zeer benieuwd naar de uitwerking daarvan in de praktijk. Dan kom ik bij mevrouw Waajen. Die had inderdaad nog een nieuwe vraag ten opzichte van de vragen in de commissie met betrekking tot haar eigen motie, nummer 3132, over het Woonfonds Landelijk Gebied. U zult daarover op korte termijn van het College een mededeling portefeuillehouder ontvangen, waarin u wordt geïnformeerd over de voortgang. Die krijgt u nog voor de zomer. Ik zeg u nu alvast even wat daarin staat. Wij als College – u heeft daar ook in de stukken over de voorjaarsnota al het nodige over kunnen lezen – kiezen in deze periode nadrukkelijk voor een volle inzet op het wegzetten van de middelen die ons nog ter beschikking staan – dat zijn er nog een hoop in deze periode – en daarnaast het neerzetten van een extra ambitie voor dingen die wij dit of volgend jaar nog kunnen realiseren.. Dat laatste betekent dus ook dat u geïnformeerd zult worden over een motie, namelijk dat wij een verkenning uitvoeren naar hoe zo'n Woonfonds Landelijk Gebied eruit zou kunnen zien, wat daar dan precies voor nodig is en hoe je vliegend van start kan gaan, zodat volgend jaar een nieuw College op het moment dat de politieke wens er dan nog steeds is vanuit de Staten om daarmee door te gaan, direct aan de slag kan en we de onderzoeksfase al achter ons hebben gelaten. Maar daarover wordt u dus via een mededeling door het College geïnformeerd. Dan kom ik bij de bijdrage van de Partij van de Arbeid, van

mevrouw Wolters. U had inderdaad nog de vraag – daar ging het in de commissie eigenlijk ook nog over – van: hoe houden we nou precies de balans tussen enerzijds de lange termijn en anderzijds de frontrunners op de kortere termijn en hoe zorgen we ervoor dat dit ook een proces is waar alle gemeenten in mee kunnen? Dat is nou juist de bedoeling hiervan. Natuurlijk zijn er gemeenten die meer tempo kunnen maken, maar ook gemeenten die daar net een iets langere aanlooptijd voor nodig hebben. Daar is juist die ondersteunende organisatie van Limburg Centraal voor bedoeld, om te zorgen dat we het als collectief bij elkaar houden, om te zorgen dat het ook niet uitmaakt als de een af en toe in een net wat ander tempo loopt. Maar we willen daarin wel als gezamenlijke steden en Provincie richting het Rijk blijven optrekken. Dan is het toch belangrijk dat we ook in alle zes die steden op de kortere termijn iets laten zien van bewijslast en dat we niet alleen maar goed zijn in het maken van goede plannen, maar dat we die ook daadwerkelijk kunnen realiseren. Dat vraagt het Rijk ook van ons. We blijven daarom inzetten op een frontrunnerproject per gemeente. Mevrouw Fischer had het over de dingen die ook in de commissie via haar collega aan bod kwamen: het grip houden, de doelmatigheid en de uitvoeringsorganisatie. Ik heb gehoord wat u daarover zei. Ik ben blij in ieder geval dat u op basis van de beantwoording het vertrouwen heeft. Ik vertrouw erop dat u en uw collega's ons daar scherp aan blijven houden. Over uitvoeringskracht had de heer Franssen het in zijn betoog ook. U had het natuurlijk ook over het belang van de internationale verbindingen. Dat is natuurlijk zeker iets waar collega Kuntzelaers voorop voortdurend aandacht voor vraagt. Ik ga er eigenlijk van uit dat dit ook een onderwerp is dat de komende jaren hier in huis niet van de agenda zal vallen. Tot slot, voorzitter, kom ik bij de inbreng van de heer Wolters Gregório van de SP. Die had ook een motie voorbereid. Ook in zijn richting zeg ik: dank voor het vertrouwen. Ik weet hoezeer ook u de onderwerpen over betaalbare woningbouw aan het hart gaan en hoezeer ook een aantal andere onderwerpen in de motie u aan het hart gaan. Die gaan ons ook nadrukkelijk aan het hart. Daar willen we ook echt op inzetten. Maar we weten: we moeten uiteindelijk ook met elkaar een proces in om te kijken wat realistisch is, wat ook in de markt te verhapstukken is en hoe we uiteindelijk de ontwikkeling van de grond krijgen. Maar natuurlijk, u heeft een valide punt, dat u daar als Staten ook een vinger aan de pols wil houden. Het dictum van de motie zou ik oordeel Staten willen geven. Dat zijn namelijk exact de indicatoren die we dan ook in die monitoring verder op kunnen nemen, zodat u als Staten blijvend kunt monitoren: is dit nog de richting die wij politiek gezien ook op willen? Dus de motie heeft wat mij betreft oordeel Staten. Dan denk ik dat ik alle vragen beantwoord heb, voorzitter.

De voorzitter: Misschien nog even niet. Als u even blijft staan ... Wellicht bespaart ons dat een tweede ronde. Misschien ben ik hoopvol. Ik weet het niet. We gaan het zien. Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst, dank u wel voor uw beantwoording. U had het over de hefboom. Daar wil ik nog heel even op ingaan. Betekent dat dat er dus voldoende zicht is op cofinanciering en dat er daadwerkelijke bestuurlijke of financiële toezeggingen van partners zijn voordat grotere investeringen worden gedaan?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat kan ook bijna niet anders. Op het moment dat wij ergens in willen gaan investeren, zal in ieder geval altijd de gemeente naar ik verwacht een veelvoud van de investeringen erin moeten doen. Het is en blijft onze inzet om ervoor te zorgen dat ook in de nationale fondsen die er zijn ofwel voor grootschalige woningbouw, ofwel voor budgetten die er nog in de toekomst komen het Rijk een bijdrage doet. Het kan niet zo zijn dat we straks een samenwerkingsovereenkomst sluiten waar een financiële paragraaf in staat met alleen maar een aantal euro's achter de naam van de Provincie Limburg. Dan zal deze Gedeputeerde daar in ieder geval geen handtekening onder zetten.

De voorzitter: Is dit voldoende voor u?

Mevrouw Koopman (VVD): Op deze vraag wel. Dan nog iets ten aanzien van de motie.

De voorzitter: Ja, ga uw gang.

Mevrouw Koopman (VVD): In het dictum staat dat de toekomstbestendige woningbouw in de lage prijsklasse voor huur en koop voorop zou moeten staan. Hoe ziet u toekomstbestendigheid? Ziet u dat als een eigenschap voor alleen maar betaalbare woningen, dat dat alleen maar daarvoor relevant is? Daar ben ik benieuwd naar.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ik heb ook een aantal constatering en meningen in de motie gezien. Die laat ik voor rekening van het Statenlid dat hem indient. Ik kijk naar het dictum van de motie. Het dictum van de motie is absoluut iets dat ik kan omarmen. Natuurlijk zullen wij alle dingen die erin staan, zoals circulaire bouwmaterialen, CO₂, energie, zelfvoorzienendheid, coöperatieve woonvormen ... Dat zijn dingen waar wij over kunnen rapporteren. Ik hoorde net al een mooi ideologisch debat over wat een betaalbare woning is, maar dat laat ik graag voor rekening van de partijen hier in de Staten. Ik kijk naar het dictum van de motie. Dat krijgt een positief oordeel van het College.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even of er behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw Koopman. Nee. De heer Sol. Nee. Mevrouw Waajen. Nee. Mevrouw Wolters. Nee. Mevrouw Fischer. Nee. De heer Franssen. Niet. De heer Wolters Gregório, aan u het woord.

De heer Wolters Gregório (SP): Ik zal het heel kort houden, voorzitter. Ik wil eigenlijk alleen eventjes de Gedeputeerde bedanken voor zijn beantwoording en de appreciatie van de motie. Dank u wel.

De voorzitter: Een compliment uitdelen is altijd erg aardig. Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging van dit onderwerp. Zoals eerder afgesproken, de stemming over het voorstel en de motie vindt morgen plaats.

3.2 Gewijzigd G-26-011 Statenvoorstel inzake Euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling, brief GS van 09-06-2026 (GS DOC-00934852)

De voorzitter: Dan stel ik aan de orde agendapunt 3.2, gewijzigd G-26-011 Statenvoorstel inzake Euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling, met de brief van GS van 9 juni jongstleden. Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Smeets namens de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik de heer Vanheusden bedanken namens de universiteiten voor zijn mooie pleidooi voor de toekomst van de euregio met een samenwerking op onze Einstein Telescope. Voorzitter, de SP ondersteunt de ambitie om Limburg sterker te positioneren op het gebied van kennis, onderwijs en innovatie. Dat geldt voor de Einstein Telescope, maar ook voor de kansen die kunstmatige intelligentie biedt, zoals we dat ook hebben aangegeven in de commissie. Uit het gewijzigde voorstel blijkt dat GS niet alleen wil investeren in samenwerking, maar ook wil komen tot een bredere euregionale AI-propositie. Er wordt gesproken over het ontwikkelen van een strategische AI-alliantie, een expertisecentrum, een bidbook en een meerjarige agenda waarin onderwijs, kennisinstellingen, campussen en bedrijfsleven worden verbonden. Onze regio beschikt over universiteiten, campussen en kennisinstellingen van formaat. Als we hier iets mee willen, dan moeten we de kansen ook serieus bekijken. Maar de SP is geen fan van grote datacenters en supercomputers in deze regio. Laten we daar ook heel duidelijk over zijn. We zijn blij met de wijzigingen in het dekkingsvoorstel, waardoor waardevolle andere projecten niet ten koste hoeven te gaan van nieuwe ambities. In dit voorstel wordt ook een nieuw verzoek gedaan rondom de Einstein Telescope. Nog geen zes weken geleden heeft Provinciale Staten € 4 miljoen

beschikbaar gesteld voor het Einstein Telescope Low Frequency Center. Het blijft toch een bekenbreker. Dat brengt de totale investering ... Mijnheer Hanegraaff.

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff, aan u het woord.

De heer Hanegraaff (CDA): Ik vind het een goed betoog van mevrouw Smeets en ik ben blij met het enthousiasme natuurlijk. Er werd in een bijzin gezegd: we zijn uiteraard geen fan van supercomputers in de buurt. A, we hebben er een in de buurt. B, waarom niet? Wat is er mis met een supercomputer in de buurt?

De voorzitter: Mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dat klopt. Ik zeg ook: niet in onze regio. We hebben er natuurlijk in Jülich eentje liggen. Daar zijn we ook blij mee, in die zin dat het in de context van de AI-propositie mogelijk een enorme bijdrage kan leveren. Maar we hebben gewoon simpelweg op dit moment de ruimte niet in Limburg om te streven naar zo'n supercomputer.

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Dat vind ik een beetje te makkelijk, 'geen ruimte'. We maken ruimte voor allerlei dingen. Ook de SP heeft allerlei plannen. Ik verwacht toch een iets beter antwoord. Wat is er mis met een supercomputer? Het zou toch een enorm fantastische kans zijn als die mogelijkheid er ooit zou zijn? Waarom zouden we dan niet iets willen wat ons wereldwijd op de kaart zet, al die dingen waar ook mevrouw Smeets keihard voor knokt: economische stabiliteit, toekomstbeeld, de economie vernieuwen. Daar zou zoiets toch prima in passen? Ik probeer gewoon even te begrijpen waarom dat dan iets is wat voor de SP een stap te ver is.

De voorzitter: Mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): U hebt gelijk. We kiezen ervoor om ruimtelijk andere keuzes te maken dan op dit moment grote datacenters of bijvoorbeeld een supercomputer. Het is ook niet aan de orde op dit moment. Als het voorstel er ooit zou komen, beoordelen we het op dat moment.

De voorzitter: Tot slot de heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Nee, dan ben ik tevreden. Dan voeren we in de toekomst wellicht dit gesprek nog.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Smeets (SP): De SP volgt de ontwikkelingen rondom de Einstein Telescope met interesse. We zien zeker kansen. Maar juist omdat wij dit project belangrijk vinden, moet Provinciale Staten kunnen blijven volgen wat er gebeurt, welke middelen worden ingezet, welke risico's er zijn en welke resultaten worden geboekt. We dienden in aanloop naar de commissievergadering dan ook een verzoek in, samen met de BBB, de Partij van de Arbeid en de PVV, om de Einstein Telescope de status te geven die het verdient en het te zien als een groot project. Tijdens de commissiebehandeling bleek dat wij daarin niet alleen staan. Fracties van links tot rechts gaven aan dat het overzicht langzaam dreigt te verdwijnen en dat we de behoefte hebben aan één overzicht. Sommige van de collega's vonden het nog te vroeg voor het opleggen, onder andere het CDA, van de Regeling Grote Projecten op de Einstein Telescope, omdat we nog even moeten wachten op het verlossende antwoord of hij ook daadwerkelijk in Limburg landt. Ik heb u daarin heel goed gehoord, collega's. Daarom dienen wij een amendement in, waarbij we nog niet de Regeling Grote Projecten op de Einstein Telescope opleggen, maar wel met een tegemoetkoming aan ons verzoek om in de

lijn van de RGP een jaarrapportage te maken over de Einstein Telescope. Ook GS heeft erkend dat onze behoefte aan inzicht legitiem is. Een eerste aanzet voor zo'n rapportage is dan ook al gegeven, met veel dank aan GS. Maar we willen heel graag zien dat er nog zo'n jaarrapportage volgt. Daarom dienen wij samen vandaag met de Partij van de Arbeid, de BBB en de PVV het amendement in 'Transparantie en verantwoording Einstein Telescope'. Voorzitter, als Limburg nieuwe stappen wil zetten op het gebied van AI en tegelijkertijd fors blijft investeren in de Einstein Telescope, dan hoort daar een stevig democratisch kompas bij. Innovatie vraagt om lef, maar ook om transparantie. Met dit amendement zorgen we ervoor dat Provinciale Staten betrokken blijven, het overzicht behouden en met overtuiging ambassadeur kunnen blijven van een project waar heel Limburg trots op wil zijn. Ik zal het besluit van het amendement voorlezen. Is dat de bedoeling? Het is een lang besluit, dus bereid u voor. 'Aan het ontwerpbesluit een extra beslispunt toe te voegen, luidende: 'Provinciale Staten besluiten de Einstein Telescope tot aan het definitieve besluit over de vestiging van de Einstein Telescope in Limburg aan te merken als project waarop de informatievoorziening uit de RGP van overeenkomstige toepassing is, met dien verstande dat Gedeputeerde Staten Provinciale Staten jaarlijks rapporteren over ten minste: de projectdoelstelling, de reikwijdte van het project, besluitvormingsmomenten en de betrokkenheid van Provinciale Staten, de planning, de financiën, de risico's, projectbeheer en andere informatie die relevant is. En gaan over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Bloi namens de fractie van de VVD.

De heer Bloi (VVD): Dan u wel, voorzitter. Afgelopen week las ik een artikel op L1 van het UWV waarin stond dat AI juist banen kan creëren in Limburg en niet vernietigt. Ook vanmiddag, tijdens het jaarcongres van de Visit Zuid-Limburg, bleek maar weer hoe belangrijk AI voor de toeristische sector kan zijn. Dat onderstreept precies waarom de VVD Limburg dit voorstel vandaag steunt. Kunstmatige Intelligentie is niet alleen een technologische ontwikkeling, maar vooral een economische kans van formaat voor onze provincie, net zoals de ET Research Hub. Limburg bevindt zich daarbij in een unieke positie. Midden in de kennisdriehoek tussen Aken, Eindhoven en Leuven beschikken we over sterke kennisinstellingen, innovatieve bedrijven en natuurlijk onze Brightlands Campussen. Hier komen talent, onderzoek en ondernemerschap samen. AI en ook innovatie bieden Europa de kans om technologisch onafhankelijker te worden van andere wereldmachten. Voor Limburg betekent dit voorstel toegang tot kennis, investeringen, samenwerking en nieuwe werkgelegenheid. Tegen die achtergrond is een bijdrage van € 1 miljoen voor AI een relatief bescheiden investering met een potentieel veelvoud aan maatschappelijke en economische opbrengst voor de regio. Ook de research hub is veel meer dan een voorbereiding op een Einstein Telescope. Het is een investering in de kennisinfrastructuur van de Euregio Maas-Rijn en in het vermogen om talent aan onze regio te binden. De Gedeputeerde gaf eerder terecht aan dat grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van onderwijs zeer complex is. De research hub vormt daarin een belangrijke eerste stap, maar het is de eerste stap van velen. Een tweede stap zou volgens de VVD moeten zijn dat uiteindelijk ook mbo-instellingen en het bedrijfsleven actief gaan aanhaken. Innovatie slaagt immers alleen als kennis wordt omgezet in vakmanschap en werkgelegenheid. Voorzitter, deze investeringen gaan uiteindelijk niet alleen over technologie. Ze gaan over de vraag waar de banen van morgen ontstaan. Ontstaan die in Silicon Valley, in China of hier in onze Euregio Maas-Rijn. De VVD kiest ervoor om talent, kennis en ondernemerschap juist hier te versterken, zodat onze jongeren hier kunnen studeren, werken en ondernemen, zodat innovatieve bedrijven zich hier vestigen en doorgroeien en zodat Limburg ook in de toekomst economisch voorop blijft lopen. Daarom ziet de VVD Limburg de ET Research Hub en de strategische AI-alliantie niet alleen als een post onvoorzien op onze begroting, maar als investering in de toekomstige kracht van onze provincie. Succesvolle ecosystemen ontstaan niet door eenmalige subsidies, maar door langdurige samenwerking, commitment en een gezamenlijke ambitie. Tijdens de vergadering van de Euregio Maas-Rijn begin juni werd nogmaals benadrukt dat veel Europese projecten na afloop van publieke financiering langzaam uitdoven. Dat risico mogen we ons hier niet permitteren. Ik heb daarom twee vragen. Welke concrete afspraken worden nu gemaakt met kennisinstellingen, bedrijven en andere partners om ervoor te zorgen dat zowel de strategische AI-alliantie als de research hub ook over tien of vijftien jaar nog altijd zelfstandig, krachtig en relevant zijn voor Limburg en de euregio? Tot slot, welke rol ziet het

College daarbij voor de Limburgse ondernemers en het mkb, zodat de economische opbrengsten van deze investeringen daadwerkelijk in onze provincie landen?

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol namens GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik werd eerlijk gezegd wel een beetje blij van het Memorandum of Understanding, zoals opgesteld door de vijf universiteiten. Ik werd ook blij van het verhaal van de heer Vanheusden vandaag. Ik denk dat het heel mooi is en heel goed is dat we grensoverstijgend samenwerken, maar ik lees ook een aantal andere, heel belangrijke woorden in die stukken: open, collaboratief, uiteraard innovatief. Ik denk dat dat allemaal woorden zijn die heel goed passen in onze filosofie. Ik denk ook dat het toepassen van AI voor de Einstein Telescope heel erg voor de hand ligt, juist ook omdat dat een vakgebied is dat op het gebied van patroon- en signaalherkenning heel krachtig is. We hebben in de commissie ook opmerkingen gemaakt over dekkingsvoorstellen en ik ben blij dat GS dat in ieder geval heeft aangepast. Ook dat is goed om te horen. Maar ik ben ook minder blij over sommige dingen. De koppeling naar de AI Giga Factory die in dit stuk wordt gelegd, is wat ons betreft eigenlijk een heel ongelukkige. Voor de goede orde, dat is heel iets anders dan een supercomputer. Jupiter past zo ongeveer in het lab dat hier bij het Gouvernement staat. Een extra scale, een gigafactory of hyperscaler zijn niet alleen veel groter fysiek, maar heeft ook een heel ander doel. Dat gaat over het algemeen veel meer over een generieke toepassing van AI, zoals je tegenwoordig als je een zoekmachine gebruikt automatisch een door AI gegenereerd antwoord krijgt, waar je meestal, is mijn ervaring, ook niet zo heel veel aan hebt. Dit nog even los van de generatieve aspecten om beelden en video's te kunnen manipuleren. Daar zitten wij allemaal niet op te wachten. Het heeft ook een hele andere schaal. Als je kijkt naar Colossus 2, het nieuwe datacenter, de AI-gigafabriek van Musk, dan praten we over een stoomverbruik van ongeveer 1,5 gigawatt. Dat hoeft helemaal niet. Mistral, de Europese variant van de AI-tools, gaat een nieuw datacenter bouwen bij Parijs. Daar is de stroomvraag ongeveer 50 megawatt. Dus ik denk dat hier ten onrechte wat dingen door elkaar worden gehaald die wat afbreuk doen aan het verhaal over het toepassen van AI. Ik denk ook dat het belangrijk is om vast te stellen dat de Nederlandse AI-alliantie ook in het kader van 'Nij Begun' nadrukkelijk ervoor heeft gekozen om de AI-faciliteit in Groningen te realiseren. Wat mij betreft betekent dat vooral dat we dus ook die grensoverstijgende samenwerking vooral moeten blijven opzoeken. Voorzitter, dat is het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Hanegraaff namens de fractie van het CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja, voorzitter. Als we over dit onderwerp spreken eerst even complimenten. We zijn de nummer 7 meest innovatieve regio van Europa. Van de wereld. Sorry. Ik zeg het zelfs verkeerd. Een fantastische prestatie natuurlijk. Ik wil GS ermee complimenteren, want innovatie staat eigenlijk vanaf dag 1 op nummer 1, zou ik bijna zeggen. Het is fantastisch te zien dat dat zich ook uitbetaalt. Maar ook complimenten voor de Staten, want ik hoor eigenlijk bij niemand een onvertogen woord als we dit soort suggesties hebben en als het gaat om het belang van innovatie. Dus ik denk dat we elkaar toch even mogen complimenteren met deze heuglijke dag. Laten we dat vooral volhouden. Dan een woord van dank aan de heer Vanheusden. Mijn wetenschappelijke hart maakt natuurlijk een sprongetje als ik hem hoor praten over samenwerking en over de onderwerpen waar we onderzoek naar doen. Fantastisch om dat op de agenda te zetten vandaag. Maar wat we ook zien is dat op steeds meer terreinen digitale autonomie geen abstracte discussie meer is voor de ivoren toren. Ik breng graag tijd door in de ivoren toren doordeweeks, maar deze discussie is dat zeker allang niet meer. Het raakt direct aan onze nationale veiligheid, onze wetenschappelijke ambities en onze economische groei. De afgelopen weken werd opnieuw duidelijk hoe kwetsbaar we zijn. Denk aan Microsoft en andere techbedrijven die namen van Nederlandse ambtenaren en experts die betrokken zijn bij Europese techregulering hebben gedeeld met de Amerikaanse politieke instituties. Volstrekt onacceptabel! Maar wat is onze reactie? De Belastingdienst gaat gewoon in zee met Microsoft en ook andere ministeries overwegen gewoon om hun contracten met Microsoft te verlengen.

Waarom? Omdat we simpelweg geen goed Europees alternatief hebben op dit moment. Ook op het gebied van kunstmatige intelligentie zien we dit patroon. De Amerikaanse regering heeft Anthropic, de maker van Claude ... Claude, voor de niet-kenners, is echt de belangrijkste vorm van artificial intelligence als het gaat om programmeren. Ik gebruik het zelf ook voor mijn academische werk.

De voorzitter: Mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dank, mijnheer Hanegraaff. U heeft het over Europa. We hebben nog simpelweg geen goed alternatief in Europa. Bent u het met mij eens dat we ook zouden moeten kijken naar alternatieven die we zouden kunnen nationaliseren bijvoorbeeld, initiatieven die uit Nederland komen en van Nederland zijn?

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Nee, daar ben ik geen voorstander van. Ik denk dat in Europa een vrije markt uiteindelijk tot betere producten leidt, dus ik ben niet voor te veel staatsgestuurde innovatie. Je moet de markt toch vrijlaten om de producten te ontwikkelen en tegen elkaar op te bieden. Het probleem zit hem er niet zozeer in dat de markt gefaald heeft, want de markt heeft fantastische producten opgeleverd. De markt in Europa heeft gefaald, omdat we daar gewoon niet genoeg aandacht aan hebben besteed en we uiteindelijk gewoon zijn overgeleverd aan de Verenigde Staten en China wat dat betreft. Dus mijn oproep zou veel meer zijn te zeggen: laten we er nu voor zorgen dat we niet verder achterop gaan lopen, dus laten we zorgen dat die drempels voor innovaties in de techsector eigenlijk worden weggenomen. Dat kan ook betekenen ... Ik hoor de heer Sol net zeggen dat we dat helemaal niet nodig hebben, zo'n gigantisch datacentrum, want Mistral zus en Mistral zo. Dan denk ik: Mistral is nog niet goed genoeg. Blijkbaar doen ze het nog niet goed genoeg om de Amerikaanse producten te vervangen. Dus dat vind ik te makkelijk. Ik vind dat we alles op alles moeten zetten om ervoor te zorgen dat we in Europa ook een techspeler van formaat gaan worden.

De voorzitter: Mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Hoe vindt u dat we dat op nationale schaal zouden moeten doen?

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Door barrières weg te nemen. Als het gaat om techinvesteringen, komen ze simpelweg geld tekort. Deze discussie hebben we eerder gehad. Er is regelgeving die het heel lastig maakt om in deze sector te innoveren. Dus laten we daarmee beginnen. Wat we hier in Limburg in klein formaat doen, laten we dat op Europees niveau in groot formaat doen, dus veel investeren in het ontwikkelen van digitale infrastructuur, van alternatieven voor producten die nu gedomineerd worden door de Verenigde Staten, zodat je op termijn op Europees niveau Europese producten bij overheidsdiensten kan inzetten. Als je dan met open source werkt en je zorgt dat je de algoritmes kent, dan kun je ook daadwerkelijk veilige producten leveren.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Maar u bent het toch met mij eens dat we dat niet zomaar kunnen overlaten aan de markt? Dat dat ook zou kunnen worden verkocht aan het buitenland, buiten Europa, maakt ons toch ook kwetsbaar?

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Nee, dat maakt helemaal niet kwetsbaar. Het punt is niet zozeer dat de markt hier gefaald heeft of iets dergelijks. Kijk, in Amerika floreert het. Maar het floreert met name voor de Amerikaanse Staat. Daar is niet het probleem dat de Amerikaanse overheid een belemmering is voor de techsector in Amerika. Waar het om gaat, is dat het een belemmering is voor ons, want zij kunnen gewoon zeggen: je mag niet meer als exportproduct aan Europa leveren. Dus nee, ik ben het daar absoluut niet mee eens. Ik denk dat je de vrije markt juist de vrije markt moet laten. Dat heeft ons in de geschiedenis fantastische dingen opgeleverd. Daar moet u zich misschien eens in gaan verdiepen, in hoe fantastisch het kapitalisme toch ook ervoor gezorgd heeft dat we superinnovatief zijn. Bij de volgende vergadering krijgt u van mij een boek dat hier specifiek over gaat, waarom juist in Europa die competitie ervoor gezorgd heeft dat we nu zo welvarend zijn en ook heel mooie, prachtige socialistische wetgeving en zaken kunnen hebben. U krijgt van mij dat boek. Dan hebben we daarna een discussie over dit onderwerp. Ik vind het namelijk leuk om erover te praten. Ik was bij het volgende stuk. Bij kunstmatige intelligentie zien we hetzelfde patroon. Ik noemde het al: Claude, wat echt by far de beste AI-tool is voor het programmeren. Dat heb je echt nodig wil je in deze tijd nog fatsoenlijk kunnen programmeren. Dat gebruiken ook de meeste hightechbedrijven die wij in Europa hebben. Wat gebeurde er nou eigenlijk? De Amerikaanse overheid zei simpelweg: in Europa krijgen ze niet meer de nieuwste versie van Claude. Dat is dramatisch, want dat gaat gewoon betekenen dat we heel veel van de innovaties die wij in Europa zouden kunnen doen, simpelweg niet meer kunnen doen. Nou heeft dat ook wel een effect op de Amerikaanse overheid in dit geval, omdat ze daardoor hebben gezegd: dan doen we het niet. Maar dat is van korte termijn. De les die we hieruit moeten leren is dat wij zelfstandig moeten worden. Wij moeten gaan investeren in digitale autonomie. Ik zie een vraag.

De voorzitter: Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Ik wil er geen wedstrijdje Claude versus Mistral of welke andere AI-omgeving dan ook van maken, maar is het niet ook zo dat uiteindelijk de innovatie ook voor een deel sneller gaat op het moment dat er meer markt is en als we dus met zijn allen zeggen 'we gaan inderdaad de Europese tools gebruiken', dat we daarmee ook versterken en versnellen dat die Europese tools beter worden?

De heer Hanegraaff (CDA): Zeker. Daar ben ik ook absoluut een voorstander van op termijn. Maar op dit moment is het een feit dat de modellen die zij op dit moment creëren, de software die zij creëren en de infrastructuur, gewoon nog niet kunnen concurreren met de modellen die uit de Verenigde Staten komen. Dan kun je zeggen: prima, ik neem dat op de koop toe met het oog op toekomstige ontwikkelingen. Maar het heeft ook een enorm risico in zich. Het kan er ook voor zorgen dat je nog verder achterop gaat raken of dat systemen helemaal vast gaan lopen. De overheid en innovaties en ICT is berucht. Dat is een van de moeilijkste dingen. Dus nu zeggen dat we naar een systeem gaan waarbij we het risico nemen dat dat nog problematischer wordt, is gewoon lastig. Dat is gewoon eigenlijk een te groot risico in deze fase om te nemen. Maar mocht het nou zo zijn dat een Mistral of andere ICT-bedrijven dankzij bijvoorbeeld investeringen die Europa neemt, dankzij regelgeving die het makkelijk maakt ... Als ze in de buurt komen, dan zeg ik: dan moeten we daar vol voor gaan. Ik zeg dat het nu nog te vroeg is, maar over een paar jaar hoop ik u de hand te kunnen schudden.

De voorzitter: De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u. Heeft u een vergelijking gemaakt?

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Hoe bedoelt u?

De heer Sol (GroenLinks): Tussen bijvoorbeeld Mistral en Claude?

De heer Hanegraaff (CDA): Ik heb ze allemaal vergeleken, ook omdat mijn studenten het allemaal gebruiken, dus ik moet ze ook allemaal kennen. Zeker als het gaat om programmeren is Claude echt veruit de beste. Die is in alle opzichten ... Dan gaat het niet alleen om programmeertaal. Het gaat ook om databasebeheer. Het gaat ook om het linken van databases. Dan is Claude echt nog een stap verder dan andere software. Helaas! Ik zou willen dat het niet zo was.

De voorzitter: Is het voldoende voor u? Gaat u verder.

De heer Hanegraaff (CDA): All right. Om het een beetje plat te slaan: op dit moment vechten wij – ik snap dat het een beetje gechargeerd is, maar het is toch een beetje waar – met geleende bajonetten, terwijl de Amerikanen en Chinezen met machinegeweren de wereld aan het verdelen zijn. Als Europa en daarmee Nederland en Limburg simpelweg werk willen maken van toekomstig verdienvermogen, veiligheid en wetenschappelijke onafhankelijkheid, dan moeten we veel steviger gaan investeren in digitale autonomie. Wat het CDA betreft past dit voorstel daar uitstekend bij. En natuurlijk, ik ben niet naïef, dit project alleen gaat de wereld niet veranderen, maar als iedere stad, iedere provincie en ieder land in Europa de komende tijd zijn verantwoordelijkheid pakt en fors gaat investeren, dan zijn we niet kansloos. Dit geeft daar een mooi voorbeeld van. Want ... Daar ben ik ook van overtuigd. Dat is misschien ook een reactie op de heer Sol en mevrouw Smeets. Onze uitgangspositie is nog steeds sterk. Onze infrastructuur – dat stond ook in het onderliggende rapport voor dit voorstel – behoort nog steeds tot de beste van de wereld. Onze universiteiten behoren nog steeds tot de wereldtop. De Europese manier van ondernemen heeft ons decennialang, nee, eeuwenlang welzijn, stabiliteit en innovatie gebracht. Voorzitter, Limburg doet met dit voorstel zijn deel. En zelfs meer dan dat, zou ik zeggen. Het CDA steunt dit voorstel daarom van harte. We hebben wel nog twee vragen. Hoe gaat het College ervoor zorgen dat de kennis die binnen dit project wordt ontwikkeld ook daadwerkelijk landt in onze economie, zodat de weg naar digitale autonomie wordt versneld? Kortom, het is een beetje in lijn met wat de heer Bloi zei: hoe zorgen we er nou voor dat het bedrijfsleven hier ook echt aangehaakt wordt? Dan de tweede vraag. Hoe zorgen we ervoor dat de Brightlands Campus in Heerlen hier volop van kan profiteren. Het is toch ons uithangbordje als het gaat om artificial intelligence. Het wordt mij uit dit voorstel nog niet geheel duidelijk hoe we ervoor zorgen dat zij optimaal en centraal in dit project kunnen floreren. Nou, een redelijke timing.

De voorzitter: Zeker. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst namens de fractie van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Grappig hè, als je een kleine pling hoort, dat je direct denkt: hé, ergens krijgt iemand een Teams-bericht binnen nu. Voorzitter, we leven in een van de mooiste regio's van Nederland en in een van de slimste regio's van de wereld. Een regio met een rijke geschiedenis, sterke verbondenheid met onze buurlanden en een unieke ligging midden in Europa. Eén Europa zou in Limburg vanzelfsprekend moeten zijn. Limburgers leven immers grenzeloos. We wonen in Limburg, werken in België, doen boodschappen in Duitsland. Onze kinderen gaan soms over de grens naar school. We zijn sneller in Düsseldorf, Keulen en Brussel dan in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Onze ligging biedt ons enorme economische kansen, als we grenzeloos durven doen en denken. Limburg kan het zich simpelweg niet veroorloven om die kansen niet te benutten. Voorzitter, het vraagt om een Provincie die een stap vooruitzet als het gaat om grensoverschrijdend onderwijs. We moeten kansen creëren en de kansen die er al zijn ook goed benutten. De PvdA kan zich daarom vinden in de investering in het kennisinstituut rondom de Einstein Telescope. Wel vinden wij dat het tijd wordt voor meer integraliteit in dat dossier. Gefragmenteerde besluitvorming helpt de Einstein Telescope en Limburg niet verder. Provinciale Staten hebben overzicht en inzicht nodig. Wat hebben we al geïnvesteerd en wat komt er nog aan? Het College lijkt soms moeite te hebben met het bewaken van de integraliteit. We hebben veel losse voorstellen voor Einstein Telescope voorgelegd gekregen, die allemaal ook een beetje op elkaar lijken. Ik zou het College willen vragen om naar de toekomst toe die integraliteit zelf goed te bewaken. Probeer te voorkomen dat u

steeds met nieuwe voorstellen voor de Einstein Telescope komt, pak samen wat samengepakt kan worden. Kan het College dat toezeggen? Voorzitter, dan de strategische euregionale AI-alliantie. In de commissie is door meerdere partijen gevraagd naar de rol van de Brightlands Smart Services Campus – mijnheer Hanegraaff van het CDA kwam er net ook al op terug – en de verhouding tussen de nieuw te vormen strategische euregionale AI-alliantie en de Smart Services campus. Het College heeft op die vragen geantwoord dat een verdieping in het gewijzigde Statenvoorstel zou terugkomen, maar bij het lezen van het Statenvoorstel moet ik concluderen dat die verdieping er niet in opgenomen is. Dus blijft voor de PvdA de zorg bestaan dat we met deze investering dingen dubbel doen, of erger nog, dat twee projecten van de Provincie met elkaar zouden kunnen concurreren. Kunt u ons duidelijk uitleggen wat het College doet om te voorkomen dat we langs elkaar heen gaan werken, dingen dubbel doen of dat de euregionale AI-alliantie en de Brightlands Smart Services Campus met elkaar concurreren? Voorzitter, we investeren met deze projecten volop in euregionaal onderwijs. Daarin mogen we het mbo niet vergeten. Deze kennisinstituten hebben het mbo keihard nodig, maar juist dat mbo kan onze steun ook heel goed gebruiken als het gaat om grenzeloos leven en leren. Welke stappen zet het College daar? Tot slot, voorzitter, sluit ik af met een vooraankondiging. De PvdA is ook om een andere reden enthousiast over de inzet op een euregionale AI-alliantie. We moeten toewerken naar digitale autonomie. Voorzitter, daarvoor is meer nodig dan alleen een euregionale AI-alliantie. Het vraagt om scherpe, strategische keuzes en om beleid. Het gaat dan om beleid dat we in Limburg nog niet gemaakt hebben. Daar zal de PvdA volgende week bij de voorjaarsnota een motie voor indienen. Gezien de bijdrage van de heer Hanegraaff van het CDA reken ik alvast op steun.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Hastenrath namens de PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter, na de beantwoording door Gedeputeerde Staten tijdens de commissievergadering blijft bij de PVV vooral één conclusie hangen. Er wordt veel gesproken over ambities, netwerken en internationale samenwerking, maar nog steeds niet over wat de gewone Limburger hier concreet aan heeft. Wij vroegen wat een werknemer in Parkstad hiervan merkt, wij vroegen wat het mkb in Noord-Limburg eraan heeft en wij vroegen welke kansen dit oplevert voor Limburgse mbo-studenten. Maar in plaats van concrete resultaten, kregen we vooral algemene termen als 'positie versterken' en 'breed effect' te horen. Voorzitter, Limburgers betalen geen belasting voor een breed effect. Limburgers mogen verwachten dat miljoenen aan investeringen leiden tot zichtbare resultaten voor hun eigen provincie. Juist die concrete onderbouwing missen wij. Sterker nog, de Gedeputeerde gaf aan dat het mkb momenteel niet eens daadwerkelijk is aangesloten en nog moet worden meegenomen. Dan investeert Limburg dus miljoenen in een programma waarvan de belangrijkste motor van onze regionale economie nog niet eens voorwaardig onderdeel uitmaakt. Dat is toch de omgekeerde wereld, voorzitter? Dan de exitstrategie. In de commissie werd duidelijk dat die er simpelweg niet is. Dat is een opmerkelijke constatering voor een project waarin miljoenen euro's gemeenschapsgeld omgaan en waarvan de belangrijkste doelstelling, de komst van de Einstein Telescope, nog allerm minst zeker is. Nog opmerkelijker was het antwoord dat de samenwerking ook doorgaat wanneer de Einstein Telescope uiteindelijk niet naar deze regio komt. Als de samenwerking doorgaat wanneer de telescoop er komt en de samenwerking doorgaat wanneer de telescoop er niet komt, wat is dan eigenlijk nog het beslismoment waarop Provinciale Staten kunnen zeggen 'tot hier en niet verder'? Wanneer stopt het? Wanneer wordt geconcludeerd dat de doelstellingen gewoon niet worden gehaald? Wanneer houdt de Provincie de hand op de knip? Voorzitter, zonder exitstrategie bestaat het risico dat tijdelijke investeringen langzaam veranderen in een permanent financieel commitment. Dat vindt de PVV onverantwoord. Als er geen duidelijke eindstreep is, dan moet er op zijn minst maximale controle zijn. Daarom steunen wij het amendement van mevrouw Smeets van de SP wat betreft een jaarlijkse rapportage. Provinciale Staten moeten periodiek inzicht krijgen in de besteding van middelen, de behaalde resultaten, de risico's en de daadwerkelijke economische opbrengst voor Limburg. Niet achteraf en niet wanneer alweer nieuw geld wordt gevraagd, maar gedurende het gehele traject. Voorzitter, de PVV wil innovatie die Limburg sterker maakt, maar wij gaan niet blind een internationaal netwerk financieren zonder harde afspraken, zonder exitstrategie en zonder stevige democratische controle.

Daarom blijft voor ons de vraag overeind: waarom zou PS vandaag genoeg nemen met minder controle op een project waarvan zelfs het einddoel nog zo onzeker is? Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Goossen namens de BBB-fractie.

De heer Goossen (BBB): Ja, dank u wel. Voorzitter, voor ons ligt het gewijzigde voorstel over de euregionale samenwerking op het gebied van kennis, onderwijs en arbeidsmarkt. De BBB kan zich vinden in de richting van dit voorstel. Limburg ligt niet aan de rand van Nederland, maar midden in een sterke Europese kennisregio. Met Jülich, Aken, Leuven, Luik, Hasselt en onze eigen campussen en onderwijsinstellingen beschikken we over kennis en infrastructuur die we beter met elkaar kunnen verbinden. Het voorstel kent twee lijnen: een strategische euregionale AI-alliantie en een onderzoekscentrum rond de Einstein Telescope. Beide kunnen bijdragen aan innovatie, nieuwe bedrijvigheid en hoogwaardige werkgelegenheid in Limburg. Na de behandeling in de commissie is het voorstel op enkele punten aangepast. Ten eerste is de financiële dekking gewijzigd. Het resterende bedrag komt niet langer ten laste van het toekomstige begrotingsresultaat, maar uit de programmareserve onvoorzien. De BBB vindt het positief dat daar rekening mee is gehouden en dat de rekening niet door is geschoven naar de toekomst. Ten tweede is het mbo nu daadwerkelijk opgenomen, naast hbo en wo. Dat is voor de BBB een duidelijke verbetering. Technologische ontwikkelingen vragen namelijk niet alleen om onderzoekers, maar ook om vakmensen die systemen installeren, beheren, onderhouden en toepassen in de bedrijven. Daarom vragen we de Gedeputeerde hoe de betrokkenheid van het mbo concreet wordt geborgd. Worden mbo-instellingen alleen uitgenodigd voor bijeenkomsten of krijgen zij ook een vaste positie in het actieplan, de samenwerking en het uiteindelijke project? De BBB steunt grensoverschrijdende samenwerking wanneer die zichtbaar bijdraagt aan onderwijs, vakmanschap, ondernemerschap en werkgelegenheid in onze provincie. Samenwerken met onze bureaus: jazer, maar wel met een herkenbare Limburgse positie, een duidelijk resultaat en blijvende controle van Provinciale Staten. Ik had twee vragen, maar de heer Bloi en de heer Hanegraaff waren mij voor. Die worden zo dadelijk wel beantwoord. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Vandaag hebben we het over een voorstel dat draait om euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling, in samenhang met de Einstein Telescope, een ambitieus onderwerp dat snel in ontwikkeling is. Tegelijkertijd wil 50PLUS benadrukken dat snelheid niet altijd gelijkstaat aan zorgvuldigheid. We zien dat de voorstellen elkaar in hoog tempo opvolgen. Natuurlijk willen we bouwen aan een solide structuur, maar de dreiging bij zo'n groot project op versnippering en bureaucratie ligt op de loer, dus een grote mate van alertheid is gewenst. Wat ons betreft moet het helder zijn waarom dit niet binnen bestaande organisaties kan worden ondergebracht. We moeten voorkomen dat we nieuwe structuren optuigen terwijl mogelijk al capaciteit en expertise aanwezig zijn. Daarnaast hebben we zorgen over de financiering en het overzicht daarvan. Het is goed om te horen dat universiteiten zelf bijdragen en dat wordt gewerkt aan een cofinanciering vanuit België en Duitsland. Maar die bijdragen zijn op dit moment nog niet volledig concreet. Voor 50PLUS is het essentieel dat financiële risico's goed in beeld zijn voordat we verdere stappen ondernemen. Ook het punt van de coördinatiekosten roept vragen op. € 0,6 miljoen blijkt al elders te zijn opgenomen in de voorjaarsnota. Dat mag dan wel zo zijn, maar voor het totaalbeeld van dit voorstel draagt dit niet bij aan transparantie. Voorzitter, een belangrijk punt voor onze fractie is de vraag naar de impact. Ik doel dan op de impact op de begroting. We hebben expliciet gevraagd of er sprake is van structurele lasten. Het antwoord was dat het gaat om incidentele, tijdelijke lasten van maximaal vier jaar. Dat is op zichzelf wel geruststellend, maar vraagt wel om een duidelijke afbakening en discipline in de uitvoering. Dan de herprioritering. Er wordt gezegd dat geen activiteiten wegvallen, maar dat slimmer wordt samengewerkt en synergie wordt gezocht binnen de bestaande programma's. Dat klinkt positief, maar we willen wel duidelijk weten: wat betekent dit concreet voor de lopende initiatieven? Tot slot, voorzitter, de timing. Het argument dat besluitvorming nodig is vanwege het komende academische jaar

begrijpen we, maar haast mag geen reden zijn om de onzekerheden te accepteren. Voor 50PLUS staat één vraag centraal: is dit voorstel op dit moment voldoende uitgewerkt en onderbouwd of is het nog prematuur? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan komen we nu bij de eerste termijn van GS. Ik kijk even of de Gedeputeerde in staat is om meteen te antwoorden. Dat is het geval. Aan u het woord.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Daar zijn we. Voorzitter, dank je wel. Ik moet zeggen: ik ben blij met de inbreng van uw Staten en ook de vragen. Wij hoorden net, zeker van Bernard Vanheusden, hoe sterk en krachtig de infrastructuur van ons hoger onderwijs in de euregio is. Niet alleen de infrastructuur van het hoger onderwijs. Ook het mbo hoort daarbij. We zitten op een unieke plek in Europa met toegang tot vele mogelijkheden met zoveel zaken bij elkaar. Het plan dat thans voorligt draagt bij aan die maximale strategische waarde voor de toekomst. Ik loop de vragen even helemaal na. Mevrouw Smeets heeft een aantal zaken aan de orde gesteld, met name het amendement met nummer 227. Ik heb overleg gehad met de portefeuillehouder van de Einstein Telescope. Wij kunnen dit amendement oordeel Staten geven. De Einstein Telescope op zichzelf is vandaag niet direct aan de orde, maar met de portefeuillehouder is dit besproken en hij zegt dat dit oordeel Staten kan krijgen. Ik geef deze motie dus oordeel Staten. Ik heb een aantal punten van mijnheer Bloi, voorzitter. Die vragen worden ook gesteld door mijnheer Goossen en mijnheer Hanegraaff. Die kwamen eigenlijk neer op: welke concrete afspraken zijn er nou gemaakt voor de toekomst? Met de universiteiten – mijnheer Vanheusden hebt u het horen noemen – is op 14 maart van het vorige jaar een MoU gesloten met de vijf universiteiten. Recentelijk, eind mei, is datzelfde gebeurd met de elf hbo's in onze euregio. Die hogescholen zijn op dit moment zelf bezig met iemand die hen helpt om een meerjarenplan te maken voor ongeveer tien jaar. Die hogescholen willen uiteindelijk toe naar een soort bestuursovereenkomst om dat te bestendigen. Ze snappen allemaal heel goed: op het moment dat zij zich samenvakken, is het zo dat ze daar samen sterker van worden, maar dan moeten zij zelf ook investeren. Dus los van het geld dat zij nu investeren bijvoorbeeld in het voorstel dat thans voorligt voor de Einstein Telescope Research Hub – dat gaat over specifiek een thema over inhoud – zijn zij ook op governanceniveau plannen aan het maken om te investeren. Maar goed, dat moet natuurlijk in de volgende begroting ook bij die universiteiten worden verwerkt, net als bij de hogescholen. Daarmee kunnen we borgen dat we een aanzet geven vanuit de regionale overheden, maar dat het daarna door de universiteiten wordt opgepakt. Dat heb ik ook altijd gezegd tegen verschillende mensen toen ik hier drie jaar geleden mee startte. 'We zouden het fantastisch vinden als het lukt, maar zij moeten het uiteindelijk oppakken, daar de meerwaarde van zien en daar geld voor op tafel leggen.' Dus op deze manier willen we dat graag borgen, zodat we niet in een situatie belanden ... Ik heb dat ook gehoord van een aantal mensen, die zeiden: anders gaat het zoals bij een Interreg-project: je investeert geld, het project loopt na vier af en de fut gaat eruit. Dus op deze manier zijn we bezig om ervoor te zorgen dat dat doorgang kan blijven vinden. Een ander belangrijk aspect dat ik meerdere keren heb gehoord is het Limburgse mkb, hoe dat wordt aangehaakt. Naast de universiteiten en hogescholen ben ik op dit moment ook bezig om te kijken: hoe kunnen we de kracht bundelen met alle campussen in de euregio? Er zit voor ontzettend veel geld in die campussen. Op die campussen zit dat mkb. Vandaag nog heb ik via een collega van mij een tip gekregen van iemand die met mij in contact wil komen om te kijken: kunnen we naar een soort Limburgse onafhankelijke Claude toe vanuit een mkb-bedrijf dat op de Brightlands Smart Services Campus zit? Dus je merkt dat het mkb zich ook wel begint te roeren. In Hasselt, op de Corda Campus, zitten 5.000 medewerkers, heel veel bedrijven en ook heel veel start-ups. Aan de Akense kant zitten er ook heel veel. Dus vanuit Limburg wordt de Brightlands Smart Services Campus nadrukkelijk aangehaakt aan dit hele verhaal, maar wel in samenwerking met al die andere campussen, zodat je uiteindelijk ook een ecosysteem gaat krijgen ... Het LIOF is er al mee gestart een aantal jaren terug, met het project Take a Seat. Met andere woorden, een mkb-bedrijf op de campus in Aken kan ook een aantal dagen in de week op de campus in Hasselt gaan zitten of in Heerlen. Dat initiatief willen we verder uitbouwen, zodat we dat mkb faciliteren, stimuleren, maar ook veel meer euregionaal kunnen laten samenwerken en we de kennis daar laten landen bij die bedrijven.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank je wel, voorzitter. Is de Gedeputeerde het met de PVV eens dat het mkb veel verder gaat dan alleen de campussen?

De voorzitter: De Gedeputeerde,

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Mkb is een heel breed begrip, net zoals bijvoorbeeld duurzaamheid een heel breed begrip is. Je hebt mkb'ers die brood bakken, je hebt mkb'ers die nagels verzorgen en je hebt mkb'ers die kapper zijn. Dus het mkb is een heel breed begrip. Als je kijkt naar de mkb'ers die in de digitalisering zitten, AI-systemen of software ontwikkelen; dat zijn mkb'ers die echt nadrukkelijk in dat vakgebied zitten, maar die wel producten maken die anderen kunnen gebruiken. De bakker die bij mij aan de deur komt, wil bijvoorbeeld een app hebben zodat hij makkelijker en sneller kan werken. Dat laat hij doen bij een bedrijf. Dus ik zou het dan zo willen zeggen dat de mkb'ers van wie we op dit moment heel graag willen dat ze business kunnen ontwikkelen en nieuwe kennis kunnen gebruiken, die mkb'ers in Limburg zijn die in dit vakgebied floreren en nieuwe business willen ontwikkelen, ten behoeve ook van andere mkb'ers, zodat zij ook in die ontwikkeling mee kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath? Nee? Gedeputeerde, gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel. Dan de vragen van mevrouw Berghorst, voorzitter. Ik heb tijdens de commissiebehandeling aangegeven dat ik ... Nee, ik moet even terug. **U vroeg een toezegging van mij om toekomstige voorstellen samen te pakken. Wat ik u kan toezeggen is dat ik dat met de portefeuillehouder van de Einstein Telescope ga bespreken.** Die toezegging kan ik u doen. Maar ik ben niet de portefeuillehouder van de Einstein Telescope.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik heb hakken aan, dus ik loop iets minder snel. Fijn dat u dit toezegt, maar u zegt dit natuurlijk niet toe namens uzelf. U zegt dit toe namens het College en het College spreekt met één mond. Dus als u dit toezegt, dan zegt u dit toe namens het hele College. Bent u dat met mij eens?

De voorzitter: Dat is altijd het geval. Die vraag kan ik zelf als voorzitter namens het voltallige College beantwoorden. Hier spreekt iedereen namens het College.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Dan was er nog een vraag van mevrouw Berghorst rondom de verdieping. Hoe voorkomen we nou dat zaken die op de Brightlands Smart Services Campus momenteel al lopen mogelijkerwijs concurreren of anderszins op een minder positieve manier uitgevoerd worden ten opzichte van het voorstel rondom AI hier. Ik kan u vertellen dat ik op regelmatige basis contact heb met de Brightlands Smart Services Campus, ook met de CEO daar, met Walter Pijls. Hij is op de hoogte van de ontwikkelingen die we hier willen doen. Hij staat daar ook heel erg achter. Hij is ook echt heel nadrukkelijk bezig met dat mkb op die campus. **Dus ik kan u verzekeren en ook toezeggen dat er geen concurrerende dingen gaan plaatsvinden, omdat we daar ook heel erg sterk op afstemmen,** omdat ik het zelf intrinsiek niet uit kan staan dat we met publiek geld gaan concurreren. Dan hebt u nog de vraag gesteld: wat doen we met het mbo? Het mbo heeft bij mij een bijzondere plek in mijn hart. Toen ik hier startte als Gedeputeerde heb ik me voor dat mbo ook heel sterk gemaakt. Het heeft best wat tijd gekost, maar ook in het coalitieakkoord is nadrukkelijk de Vakmanschapsagenda opgenomen. Het heeft een tijdje geduurd voordat we er echt diepte in hadden en dat er ook de juiste elementen en accenten in zaten. Daar hebben we in geïnvesteerd en daar blijven we ook in investeren. Dus dat mbo heeft een heel belangrijke plek. Wat we ook doen op dit moment met het mbo – het is toch een heel andere tak van sport dan het hbo en de universiteit, omdat die veel meer vrijheid hebben – is dat we kleine stapjes zetten om te zorgen dat we

hen meenemen. Het heeft geen zin om weet ik veel wat voor grote verhalen te gaan optuigen als je zaken niet concreet kunt maken. De eerste stap zit nu in diplomaerkenning. Dus krijgen we het voor elkaar dat iemand die op Informatica bij het mbo in Heerlen afgestudeerd is, ook bij wijze van spreken in Duitsland en België mag werken. Dus we zijn met die diplomaerkenning bezig. Ik denk ook dat het heel goed is om mensen over de grens te krijgen. Het eerste concrete voorbeeld in het Einstein-gebeuren is het project dat een paar weken terug is goedgekeurd, NEXT3, een Interreg-project, waarbij we de Einstein Academy, waar wij in mee investeren, tot een regionale Einstein Academy maken. Dus niet alleen de mensen die met hogere wis- en natuurkunde bezig zijn, maar ook: hoe bouw je zo'n ding nou en hoe onderhoud je zo'n ding? Daar zijn nadrukkelijk het Gilde en het Vista partner in. Dus in het bouwen van het curriculum van die Einstein Academy is het mbo eigenlijk al meegenomen. Op deze manier betrekken we hen. Maar ik ben daar wel heel reëel in: we moeten iets doen waar iedereen beter van wordt. Het heeft, nogmaals, geen zin om weet ik wat voor grote verhalen op te tuigen waarvan je eigenlijk al weet: is dat wel haalbaar? Dus op die manier betrekken we hen in die ontwikkelingen.

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ik hoor de Gedeputeerde zeggen dat we ook vooral erop willen sturen om de mensen van Limburg naar het buitenland te krijgen om daar met hun diploma erkend te worden. Maar zouden we niet juist moeten zorgen dat deze mensen bij ons blijven en hier werken in plaats van over de grens?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik zeg weleens: als ik naar Aken, Hasselt of Luik ga, dan voel ik me thuis. Als ik naar Amsterdam of Den Haag ga en ik ben aan de zee, dan voel ik me in het buitenland. Dus de Euregio is ons thuis. We hebben ook een tijdje terug, toen we bezig waren met het hele verhaal over de ondersteuning van de Universiteit van Maastricht met de digitaliseringsdiscussie, gezegd: in onze euregio zitten toevallig grenzen, maar het is wel het gebied waar wij wonen, leven, werken, inkopen doen et cetera. Het feit dat je 5 kilometer over de grens of een paar kilometer over de grens weliswaar een andere nationaliteit hebt, maakt niet dat je dat als buitenland voelt. We zeggen: we kunnen het ons niet veroorloven in een euregio waar er zo ontzettend veel potentie en kracht zit, dat we ons door de grens laten tegenhouden om te studeren en te werken. We proberen toch toe te gaan naar de grensoverschrijdende arbeidsmarkt, waarbij dat veel makkelijker is. Ik vind het onverteerbaar dat we wel naar bijvoorbeeld de Kaufland of de DM gaan om inkopen te doen, maar dat je je in het kader van studeren en werken tegen laat houden door de grens. We proberen dat hiermee. Je kunt thuis blijven wonen, naar de eigen voetbalclub of de harmonie blijven gaan, maar je hebt wel de mogelijkheid om in een andere natie of een andere cultuur te studeren en ook werkervaring op te doen.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Ja, ik snap dat we het niet niet zouden moeten doen, maar ik spreek uit eigen ervaring. Ik werk ook in Duitsland. Ik ken de belemmeringen. Ik loop daar zelf ook gedeeltelijk tegenaan. Vandaar ook mijn vraag. Maar het leek net dat men echt erop pusht om onze mensen naar het buitenland te krijgen. Vandaar mijn vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Nee, het is niet pushen, maar we willen hen wel de kans bieden. We moeten ook oppassen. De arbeidsmarktsituatie aan de Belgisch-Nederlandse kant is nog penibeler dan bij ons. Daar moeten we geen mensen gaan halen. Maar het is wel belangrijk om dit hele verhaal in een euregionaal verband te beschouwen. Wat ook heel belangrijk is: als wij in staat zijn om dit hier zo te

bereiken, kunnen we ook voor andere mensen in Nederland interessant zijn om hier te komen studeren, omdat je hier in staat bent om in drie landen tegelijkertijd iets te doen, wat je in Amsterdam en Groningen niet kunt. Daar zie ik ook weer de duidelijke link met mijn collega Theuns, die echt heel naarstig aan het proberen is die woningbouw los te trekken. Van die kant proberen we dit wel echt goed neer te zetten en een kans te geven. Voorzitter, dan ben ik bij de vragen van mevrouw Hastenrath. Wat heeft de gewone Limburger eraan? Ik hoop dat ik met het pleidooi dat ik hier heb gehouden van de euregio duidelijk heb gemaakt wat de gewone Limburger eraan heeft. Ook de Limburgse mbo'ers, waarbij het natuurlijk ... Je gaat niemand dwingen om de grens over te gaan, maar als iemand dat graag zou willen, maar misschien niet weet hoe hij dat aan moet pakken, moeten we wel de mogelijkheden bieden. Het aanhaken van het mkb. Dat heb ik ook al toegelicht. Dat gaan we via de campussen doen. Dan de exitstrategie. Ik heb beloofd dat ik dat zou overleggen. Ik heb daar inderdaad ook een antwoord op gekregen. Dat wat hier nu gepresenteerd wordt als het over de Einstein Telescope gaat – daar ging in de commissie specifiek de vraag over, over een exitstrategie daarvoor – dan zou je kunnen zeggen: stel je voor dat de Einstein Telescope hier niet naartoe komt, dan zou het einde van het PhD-programma als afronding gezien kunnen worden. Daarmee zou je kunnen zeggen: dan is die exitstrategie feitelijk daarmee vastgelegd, via de vastgestelde criteria. Ik heb het amendement oordeel Staten gegeven. Op die manier kan verdere controle gehouden worden op het geheel. Dan heb ik mijnheer Goossen beantwoord. Dan heb ik nog de vragen van mevrouw Fischer, voorzitter. Ik kan u verzekeren dat er geen nieuwe structuur komt en ook geen nieuw gebouw. De bedoeling is dat universiteiten, als je kijkt naar de Einstein Telescope Research Hub, dat gaan doen binnen de bestaande gebouwen die zij hebben. Ze gaan dat geld ook niet inzetten om nieuwe dingen en nieuwe structuren te bouwen. We snappen dat allemaal: dat zou zonde zijn van het geld. Uiteindelijk zijn er zo'n grote bedragen voor nodig. Dat heeft niet zoveel toegevoegde waarde dan. U vroeg ook nog naar de impact, structurele lasten en incidentele lasten. Het zijn nadrukkelijk geen structurele lasten. Het zijn incidentele kosten die we hier maken. U vroeg ook nog naar die herprioritering. Ik heb het in de commissie kort aangehaald. We hebben nadrukkelijk gekeken: welke prioriteiten en zaken willen we op de doelen die we met de Staten hebben afgesproken om te halen ... Waar zouden we eventueel een zwaluwstaart kunnen creëren? We hebben gezegd: dan zetten we dit project in, dan kunnen we het doel halen, om ervoor te zorgen dat we de hoeveelheid geld die we nodig hebben ook gedeeltelijk zouden kunnen dekken uit de bestaande middelen. Dus dat hebben we gedaan. Dus het is niet zo dat we daarmee de doelen die we met uw Staten hebben afgesproken niet meer halen, maar we hebben gekeken hoe we dat op een slimme manier kunnen combineren. U vroeg als laatste: is dit voorstel voldoende uitgewerkt? De rector van de Universiteit Hasselt heeft zonet aangegeven: we staan klaar om te gaan starten. Dus het is niet zo dat dit een idee is. Ze hebben hier al een jaar aan gewerkt. Ze hebben dat zodanig uitgewerkt dat zij vanaf de start van het nieuwe schooljaar hiermee aan de slag kunnen. Dat waren mijn antwoorden, voorzitter. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw Smeets. Aan u het woord.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dank u, voorzitter. Allereerst, we steunen het onderzoek naar de strategische euregionale AI-alliantie. We zien daarin sterke kansen voor de versterking van onze Heerlense campus. We zijn in tegenstelling tot de heer Hanegraaff geen fan van de markt op onze digitale infrastructuur en AI-ontwikkeling, niet omdat we geen fan zijn van digitalisering, allesbehalve, maar vanwege de machtsverhoudingen waarbinnen de techniek vaak wordt ingezet. We zien met name in de techwereld namelijk grote monopolies ontstaan – u heeft daar zelf ook iets over gezegd – die niet alleen bepalen hoe wij ons ontwikkelen, maar ook onze politiek en onze democratie, waar moeilijk tegenop te boksen is als consument. Dat willen we heel graag beschermen. We delen ook dat veiligheid ook gaat over digitale autonomie en cyberveiligheid. Daar moeten we dus ook op inzetten. Ik ga natuurlijk heel graag met de heer Hanegraaff op ideologisch café een keer, maar laten we daar wel een wijntje bij nemen om het gezellig te houden. Dank ook voor de steun voor ons amendement aan alle partijen die hem mee indienen en/of nog zullen steunen. We zijn blij dat we de Einstein Telescope straks op de juiste manier kunnen gaan monitoren, zoals de Einstein Telescope dat ook verdient. We zullen uiteraard het voorstel steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar de heer Bloi. Niet. De heer Sol. Niet. De heer Hanegraaff. Ik had al zo'n vermoeden.

De heer Hanegraaff (CDA): We gaan vandaag niet de ideologische discussie verder voeren, maar ik ga graag de uitdaging, of plezier, moet ik zeggen, aan om dat met een wijntje te doen. Ten tweede, bedankt voor de aanpassingen aan het amendement. Dat wordt zeer gewaardeerd door het CDA en we steunen het ook van harte in deze vorm. Dan nog een vraag voor de Gedeputeerde. Het antwoord op de vraag hoe de campus nou precies betrokken gaat worden, vonden we toch nog wat onduidelijk. Ik snap dat het lastig is om de vraag in een antwoord goed vorm te geven. Is het misschien een idee om in een mededeling portefeuillehouder nog even uiteen te zetten op wat voor manier de campus concreet betrokken gaat worden bij dit project de komende jaren. Ik ken wetenschappers. De aansluiting met de externe wereld is niet altijd gegarandeerd, dus het is echt wel nodig dat daar een plan is. Is dat een idee? Ik hoor het in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst. Niet. Mevrouw Hastenrath. Niet. De heer Goossen. Nee. Mevrouw Fischer. Ga uw gang.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Het is geen vraag, maar het einde van mijn betoog heb ik vergeten. Wij omarmen natuurlijk de kans van de Einstein Telescope voor onze regio en euregio. Laat dat duidelijk zijn. Laat GS en PS dit keer op keer uitdragen. Dat was ik vergeten, maar dat vind ik heel belangrijk om te zeggen.

De voorzitter: Ik vind het een heel mooie afsluiting, mevrouw Fischer. Gedeputeerde, aan u het woord.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Sowieso heel erg veel dank voor alle goede inbreng van uw Staten, ook met de vragen. In deze tweede termijn heb ik eigenlijk één vraag overgehouden van mijnheer Hanegraaff: **zouden wij een mededeling portefeuillehouder kunnen krijgen. Die kan ik zonder probleem toezeggen.** Ik heb de studie naar de campussen al genoemd. We gaan kijken hoe we veel beter van de campussen in zicht kunnen krijgen wat er allemaal speelt. Dan gaan we ook samen met de mensen kijken hoe we die een goede rol kunnen geven, zeker in dat AI-verhaal, waarbij we heel goed moeten zorgen dat we daar de juiste dingen doen, om met gezond verstand vanuit een bepaalde realiteit en vanuit een bepaalde urgentie, want die heb ik ook heel nadrukkelijk bij uw Staten gevoeld, de juiste stappen kunnen zetten. We moeten heel goed kijken hoe we dat meenemen, zodat we de juiste balans hebben tussen enerzijds 'welk onderzoek moet nog plaatsvinden?' en anderzijds 'wat is al onderzocht en hoe kan je dan snel met die bedrijven aan de slag?' Maar we zullen dat verder uitwerken in een mededeling portefeuillehouder. Dan komt die naar uw Staten toe. Dat was het antwoord op ...

De voorzitter: Kunt u wellicht een momentum kiezen? Dan hoeft de heer Hanegraaff voor die vraag niet naar voren te lopen. Kunt u aangeven wanneer dat ongeveer zou kunnen gaan plaatsvinden?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De ambtelijke organisatie heeft ontzettend hard gewerkt. Dat ben ik trouwens vergeten, om de ambtelijke organisatie een enorm compliment te geven voor dat wat hier gepresteerd is in dit voorstel. Ik zou willen vragen dat na het zomerreces te doen. **Dat wordt dan Q3 van 2026.** Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging. Zowel over het amendement als over het Statenvoorstel wordt morgen gestemd.

3.3 Gewijzigd G-26-016 Statenvoorstel inzake Fonds voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, brief GS van 08-06-2026 (GS DOC-00935452)

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 3.3, gewijzigd G-26-016 Statenvoorstel inzake Fonds voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, met de brief GS van 8 juni jongstleden. Als eerste geef ik het woord aan de heer Wolters Gregório namens de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed hebben we voor ons liggen. Verduurzaming van het maatschappelijke vastgoed van onze gebouwde omgeving, met als bijkomend gevolg dat maatschappelijke organisaties er prettiger kunnen verblijven en lagere energielasten zullen ervaren, is een mooie combinatie. Wat de SP betreft is het een win-winscenario. We helpen namelijk onze sportclubs, scoutings, buurthuizen en maatschappelijke organisaties, we helpen het klimaat en dat alles vanuit een revolverend fonds en een beperkte subsidiepot. De enige vraag die ik nog namens de SP heb is of dit soort goede initiatieven niet een veel te laag budget meekrijgen, voorzitter. We hebben recent € 100 miljoen beschikbaar gesteld voor start-ups, wat heel erg mooi is, begrijp me niet verkeerd, maar dan voelen deze bedragen toch wat mager. Hoe gaat de Gedeputeerde met dat budget om? Verder wens ik hem vooral veel succes met de uitvoering.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Hendriks namens de VVD.

De heer Hendriks (VVD): Het is op dit moment 32°C. Het Nationaal Hitteplan is actief, code geel. We moeten extra waakzaam en zorgzaam zijn voor de meest kwetsbare Limburgers die extra gevoelig zijn voor deze hitte. In het Venloos; het is bloedheet. Hoe actueel wilt u dit voorstel hebben? En ja, ik ben me ervan bewust: verduurzaming dreigt voor een deel van de Limburgse samenleving misschien wel een vies woord te worden. Voor sommige partijen lijkt het vooral een kostbare, misschien zelfs linkse hobby. Laat ik vooropstellen: wij als VVD staan voor een Limburg dat nog jaren vooruit kan, met een veranderend klimaat in de ene hand en de ambitie om minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen uit minder fraaie/vrije landen in de andere hand. Oftewel, verduurzaming is broodnodig. Wat helemaal broodnodig is? De verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, de gebouwen die zorgen voor leefbaarheid, ontmoeting en beweging. Daarom zijn we blij met het Statenvoorstel. De VVD heeft daarom maar één enkele vraag. De VVD hoopt namelijk op grote interesse voor dit fonds. Hoe gaat u als Provincie om met de aanvragen? Hoeveel ambtenaren zitten klaar om een beoordeling te doen? Wat zal de verwachte doorlooptijd zijn? Neem ons mee in de klantreis van die Limburgse vereniging die een lening wil gaan afsluiten. Voorzitter, het is misschien pas code geel vanuit het KNMI, maar zoals ik al in diverse debatten heb aangegeven: voor ons stroomnet is het code rood. Met deze leningen kunnen energiebesparende maatregelen genomen worden. Dat is top. Maar wellicht moeten sommige verduurzamingsopgaves, zoals zonnepanelen en warmtepompen, in de koelkast vanwege het volle stroomnet. We kunnen zonnepanelen bij wijze van spreken zelfs gratis uitdelen, maar als ze niet worden aangesloten heeft de Limburgse samenleving er niets aan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Wesseling namens D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. In de commissie hebben we uitgebreid gesproken over de toegankelijkheid van dit fonds. D66 blijft positief over het voorstel. Het is goed dat we maatschappelijke voorzieningen, zoals buurthuizen, sportaccommodaties en culturele instellingen helpen verduurzamen. Dat levert lagere energielasten op, sterke verenigingen en toekomstbestendige gebouwen. Tegelijkertijd blijft bij D66 één zorg nadrukkelijk overeind staan. De doelgroep van dit fonds betreft namelijk duizenden maatschappelijke vastgoedobjecten, terwijl dit fonds ruimte biedt voor een relatief beperkt aantal projecten. D66 wil voorkomen dat het principe van 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' ertoe leidt dat vooral grotere professionele organisaties met goede ondersteuning de weg naar het fonds weten te vinden, terwijl kleinere verenigingen, stichtingen en buurthuizen achter het net vissen. Juist die kleinere organisaties hebben

namelijk vaak de grootste moeite om financiering te vinden, terwijl zij over de minste capaciteit beschikken om ook ingewikkelde aanvragen voor te bereiden. D66 is dan ook blij met de motie die het CDA zo meteen mede namens D66 gaat indienen om dit fonds zo toegankelijk mogelijk te maken voor kleine organisaties. Maar eigenlijk hadden wij het liefste vooraf een eerlijke verdeling van middelen tussen de verschillende doelgroepen geregeld, zoals we eigenlijk ook eerder bij het leefbaarheidsfonds hebben gedaan. Maar dat moet dan niet leiden tot heel veel extra regeldruk voor die organisaties, want dat is juist weer niet wat we willen. GS heeft tijdens de commissiebehandeling al toegezegd om drie maanden na de openstelling te rapporteren over de mate waarin het budget is benut. Met die toezegging zijn we blij, maar achteraf bekeken ontbrak er nog één element in. Is GS dan ook bereid om in die rapportage na drie maanden niet alleen te rapporteren over hoeveel geld nu is uitgegeven of al is bestemd, maar ook om een uitsplitsing te geven van die toegekende aanvragen voor het type organisaties en de omvang van die organisaties, zodat Provinciale Staten ook kan beoordelen of de toegankelijkheid voor kleinere organisaties in de praktijk ook daadwerkelijk is gerealiseerd en we zo nodig ook kunnen bijsturen?

De voorzitter: Aan u het woord, mijnheer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor uw betoog. U maakt zich zorgen over die verdeling, kreeg ik mee. Maakt u zich ook zorgen over het budget dat beschikbaar is straks voor die leningen?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Jazeker, voorzitter. Wij vinden het fonds echt een heel erg goed idee, omdat ik denk dat het heel veel maatschappelijke organisaties kan helpen om die stap naar verduurzaming te zetten. Het is ook een revoluerend fonds. Wij geven het geld veel liever uit aan verduurzaming van deze gebouwen dan dat we het op de plank laten liggen. Uiteindelijk vloeit het vanzelf weer terug in onze Provinciekas. Dat is ook onderdeel van de motie van het CDA, maar daar wil ik ook niet al te veel voorsprong op nemen. Maar wat ons betreft, indien het nodig blijkt, indien er heel veel meer behoefte is vanuit de maatschappij, mag er ook zeker meer budget hiervoor vrij worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Dat was inderdaad de tweede vraag. Op welke wijze wil d66 dit gaan bewerkstelligen? Hoe denkt u dit voor elkaar te krijgen? We gaan morgen stemmen over het voorstel. Het fonds gaat lopen. Waar zit u dan aan te denken als D66? Wat is uw oplossing?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik hoop – volgens mij is het College dat ook van plan naar aanleiding van de eerdere toezegging – dat het College ons heel erg goed op de hoogte gaat houden van de aanvragen die er zijn, in welke mate het stormloopt met dit fonds, en dat we dan ook als PS in staat gesteld kunnen worden als het geld op is om nog extra ruimte vrij te maken.

De voorzitter: Is dat voldoende voor u? Mijnheer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Ik hoor D66 in ieder geval de sympathie uitspreken voor de motie van het CDA. Ik ken D66 als een partij die op het gebied van verduurzaming toch echt misschien wel de grootste stappen wil zetten. Dan verbaast me dat wel een beetje. Met die motie verklein je de groep. Als ik het Statenvoorstel lees – u heeft het waarschijnlijk ook heel goed gelezen – dan is de grootste winst te behalen bij het zorgvastgoed. Dat haal je met deze motie deels weg.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Misschien verschillen de VVD en D66 daar ook een beetje, omdat de VVD altijd op zoek is naar de grootste winst en D66 iets meer een gelijke verdeling van de lusten zou willen. Wij willen juist ook dat die kleine organisaties ook die stap naar verduurzaming kunnen zetten. Ik weet niet of dan altijd per se de grootste winst is te behalen bij de grote professionele organisaties. Sportaccommodaties zijn gigantisch qua omvang in vierkante meters en gebouwen. Er is heel veel verduurzamingswinst te behalen, maar er zit niet altijd een heel grote, professionele organisatie achter. Dus volgens mij kun je die vergelijking niet een-op-een trekken. Waar het ons om gaat; we hebben dit jaar weer heel veel onderbesteding bijvoorbeeld, dus er blijft gewoon geld op de plank liggen. Dan vinden wij het gewoon belangrijk dat alle organisaties die financiering willen krijgen om een gebouw te verduurzamen daar ook toegang toe hebben.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Wesseling (D66): Dat was mijn inbreng.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol namens GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Dank ook aan de heer Hendriks voor zijn inbreng. Het is fijn dat we het voortaan alleen nog maar over rechtse hobby's hoeven te hebben. Maar dat gaan we nu niet doen. Nee, voor GroenLinks staat natuurlijk ook voorop dat verduurzaming heel veel doelen dient, zowel in termen van zuinig omgaan met energie, als van zuinig omgaan met geld of zuinig omgaan met grondstoffen. Maar we moeten ons wel realiseren dat we hier een relatief klein instrument hebben waar we over praten. Het is een instrument dat leningen verstrekt, naast de grote instrumenten. Dat laatste betreft dan vooral de DUMAVA-regeling landelijk, waar heel veel subsidiegeld in zit. We hebben ook in de commissie uitgebreid gespeculeerd over de vraag of er sprake zou zijn van onder- of onderbesteding. Dat weten we natuurlijk helemaal niet. Maar ik heb de Gedeputeerde ook best wel eerlijk horen antwoorden op de vraag: waarom doen we dit nou eigenlijk: ja, omdat er geld uit Den Haag ligt en dat laten we niet liggen. Op zich is geld niet laten liggen een heel begrijpelijk mechanisme, maar tegelijkertijd constateren we dat we ook als Provincie best veel energie moeten steken in het door het geheel heen gidsen van mensen die voor zo'n verduurzamingsopgave staan. We gaan daar ook een nieuwe aanbesteding doen op het ontzorgingsprogramma. Dus ik zit er in die zin wel een beetje mee in mijn maag. Ik denk: als we nou toch een relatief klein instrument toevoegen, alleen maar omdat het Rijk hier ons weer een worstje voorhoudt, zouden we dan toch niet ook gewoon de discussie in IPO-verband met het Rijk moeten aangaan: waarom doet u dit nou eigenlijk en zijn er niet meer effectieve manieren om uiteindelijk meer organisaties te helpen om die enorme verduurzamingsopgave te realiseren? Laten we wel wezen, met nog geen € 5 miljoen kun je 1 MFA een beetje fatsoenlijk verduurzamen en dan is het ook weg. Dus we praten over relatief kleine bedragen. Daar wou ik mijn bijdrage bij laten.

De voorzitter: Maar er is nog een vraag voor u. De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Die kwam nog net in me op. De vraag aan de heer Sol is: als ik hem zo net hoor, zegt hij dan eigenlijk 'doe dit hele voorstel maar niet' of kan het ook tegelijkertijd en complementair aan elkaar, dus dit wel doen, maar ook in IPO-verband optrekken naar het Rijk?

De voorzitter: De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u. Dank voor de vraag. Ook ik denk dat we geld niet moeten laten liggen, dus laten we dit wel doen. Tegelijkertijd denk ik dat het ook niet verkeerd is om met het Rijk de

discussie te blijven voeren over de grote hoeveelheden specifieke budgetten. We hebben het vaak genoeg over de SPUK's en allerlei andere zaken, waar ons voortdurend worstjes worden voorgehouden, waar we aan regeltjes moeten voldoen of aan bij moeten dragen. Daar is dit ook weer een voorbeeld van. Ik denk dat we tegelijkertijd ook die discussie met het Rijk moeten blijven voeren.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Absil namens het CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Voorzitter, dank u wel. Om gelijk te beginnen met de bijdrage als reactie op de heer Sol: het komt niet uit de lucht vallen volgens mij en is het ook niet omdat er geld op de plank ligt. Dat is misschien nu de directe aanleiding, maar in 2022 hebben wij, ook volgens mij door u gesteund, een motie ingediend, de motie 'Gemeenschapswarmte'. We hebben toen ook al een poging gedaan om een vergelijkbaar fonds op te richten juist om gemeenschapshuizen te ontlasten, leningen te verkrijgen, juist om die isolatie op gang te krijgen, omdat toen ook al de gasprijzen de pan uit rezen. Dus wat ons betreft is het een mooi vervolg ook op het ontzorgingsprogramma. Wat betreft dat ontzorgingsprogramma – dat zien wij ook terug in het voorstel – geldt: daar zijn organisaties wel mee gebaat, maar toch stukt het nog iets te vaak, omdat subsidies of leningen onvoldoende toegankelijk zijn voor diezelfde organisaties. Dus wij verzorgen als Provincie een mooi advies, we helpen ze en dit is nu een perfect instrument wat ons betreft, een heel mooi instrument, om die volgende stap tot effectuering ook te kunnen laten plaatsvinden. Wij zijn dan ook blij dat wij in 2026, vier jaar later, dit voorstel voor hebben liggen en met financiële hulp van het Rijk – ja, het is te weinig en het zou anders ingezet mogen worden – een regeling hebben die wel die leningen mogelijk maakt en voor een veel bredere range aan maatregelen. Dus waar wij toen vooral aan isolatie dachten, kan dat nu van pompen tot fundering. Ook de doelgroepen zijn flink uitgebreid ten opzichte van de motie van toen. Daar zit voor ons een belangrijk aandachtspunt bij dit voorstel. Daar hebben we het in de commissie uitgebreid over gehad. De doelgroepen zijn nu zo verruimd dat ook commerciële of meer professionele partijen hiervan gebruik kunnen maken. Ook zij kunnen voor die maximale tegemoetkoming voor de afsluitkosten van € 7.500 in aanmerking komen. Wij erkennen zeker dat zij ook een belangrijke spil in wijk en stad zijn en vinden het van belang dat ook zij kunnen verduurzamen, maar we vinden het wel veel belangrijker dat juist die vrijwilligersorganisaties, van gemeenschapshuis tot jeugdhonk, van sportaccommodatie tot cultuurplek, prioriteit krijgen. Daarom hebben we een motie ingediend, om deze organisaties voldoende toegang te bieden. Want juist deze organisaties hebben vaak geen professional in hun MT zitten of in hun staf zitten die die aanvragen gaat doen. Dat zag je ook bij de DUMAVA-regeling, die heel snel ingetekend was, waar heel veel organisaties achter het net visten. Het zijn vaak vrijwilligers van bijvoorbeeld een gemeenschapshuis die dat er in de avonduren nog even bij moeten doen. Het is des te belangrijker dat wij hun maximaal tegemoetkomen. Daarom hebben wij ook namens de BBB en D66 een motie ingediend. Ik zal het dictum voorlezen. De motie heet 'Vorrang voor vrijwilligersorganisaties bij verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.' Het dictum luidt: 'Verzoeken het College om: expliciet aandacht te besteden aan de toegankelijkheid van dit Fonds voor vrijwilligersorganisaties, om daarom de financiële tegemoetkoming in de afsluitkosten als instrument hiertoe specifiek voor deze doelgroep in te gaan zetten, te monitoren of er in de uitvoering verdringing ontstaat van vrijwilligersorganisaties door andere aanvragers, indien verdringing van vrijwilligersorganisaties ontstaat zodanige maatregelen te treffen dat deze wordt opgeheven en waar nodig een voorstel aan PS voor te leggen voor extra middelen, en om bij de evaluatie van dit Fonds de Staten te informeren over de verdeling van de middelen naar de doelgroepen.'

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Absil. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wolters namens de PvdA. Niet nadat er toch nog even een vraag van de heer Hendriks aan u is gesteld, mevrouw Absil. Ga uw gang, mijnheer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Ik was wel nieuwsgierig. Het gaat over vrijwilligersorganisaties. Bijvoorbeeld een heel kleine zorgcoöperatie vist dan achter het net.

Mevrouw Absil (CDA): Die vist niet achter het net wat ons betreft. Dank voor deze vraag. Ik hoorde u dat ook stellen bij de inbreng van mevrouw Wesseling. Wat ons betreft blijft de regeling toegankelijk voor alle doelgroepen. We hebben niet gekozen voor een inperking van de doelgroepen, maar het instrument met name van de tegemoetkoming van de € 7.500 kan nu wel ingezet worden door het College – dat hoor ik graag – om nu juist die vrijwilligersorganisaties, kleinere organisaties, extra tegemoet te komen.

De voorzitter: De heer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Ik heb daar nog wel een aanvullende vraag over. U heeft het over een tegemoetkoming. Dat hoorde ik in de bijdrage van D66 ook al. Maar daar hebben we juist het ontzorgingsprogramma voor. U zegt net: de vrijwilliger die het niet voor elkaar krijgt, is er niet bij gebaat dat die nu opeens meer geld of makkelijker geld gaat krijgen, maar die moet steun krijgen. Daarvoor heb je een ontzorgingsprogramma. Je hebt daar Limburg Bespaart voor. Ik begrijp niet zo goed waarom een vrijwilligersorganisatie, die penningmeester van die voetbalclub, die toevallig ook eigenaar is van de sportkantine, geholpen is doordat ze nu meer tegemoet worden gekomen.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Volgens mij spreekt het voorstel van maximaal € 7.500 tegemoetkoming in de afsluitkosten. Er zijn verschillende vormen mogelijk – afsluitkosten, rentekosten – in hoe organisaties tegemoetgekomen kunnen worden. Wij pleiten er juist voor: zet dat nu extra in voor die vrijwilligersorganisaties, want het is gewoon gemeenschapsgeld. Willen wij dat liever aan vrijwilligersorganisaties, aan de voetbalclub geven, of geven wij dat ook aan bijvoorbeeld commerciële huisartsenposten of zorgpartijen, commerciële kinderopvang? Daarvan zeggen wij: dan hebben we liever dat dat naar die vrijwilligersorganisaties gaat, maar uitdrukkelijk moeten we het fonds wel zo laten dat alle doelgroepen gebruik kunnen blijven maken hiervan.

De voorzitter: Voldoende? Dank u wel, mevrouw Absil. Dan is nu het woord aan mevrouw Wolters namens de PvdA.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Een goed geïsoleerd en duurzaam gebouw is meer dan alleen een stenen omhulsel. Het is een plek waar prettig wordt gewerkt, geleerd, gesport en ontmoet kan worden. Een duurzaam gebouw biedt comfort: warm als het koud is, koel als het warm is en lagere energielasten. Dat betekent minder druk op het maatschappelijke midden en meer ruimte voor organisaties om zich te richten op hun maatschappelijke taak. Allereerst wil ik mijn waardering uitspreken aan het College over de toegezegde wijzigingen die zijn doorgevoerd in het stuk, waar we om gevraagd hebben in de commissie. Voor ons blijft eigenlijk nog maar één vraag over. Die sluit aan op eerdere zaken die al opgemerkt zijn. Dat raakt ook een breder punt dat we terugzien in de jaarrekening. Dat is dat best wel veel beschikbare middelen niet altijd worden benut. Dat komt ook doordat organisaties er niet altijd tijdig in slagen om een aanvraag in te dienen en dat de weg naar het Provinciehuis best lastig te vinden is. Dat speelt niet alleen bij organisaties die volledig op vrijwilligers draaien, maar ook gemeenten en andere maatschappelijke partners worstelen dus met die weg naar het Provinciehuis. Het is blijkbaar in de praktijk niet altijd eenvoudig om die beschikbare regelingen aan te spreken. Ik weet dat in het voorstel wordt verwezen naar het ontzorgingsprogramma. Dat programma biedt organisaties ondersteuning en deskundig advies. Maar het is ons nog niet helemaal duidelijk hoe die organisaties daadwerkelijk al bij dit programma terechtkomen. Hoe worden ze actief bereikt? Het sluit een beetje aan op de vraag die de heer Hendriks ook al heeft gesteld. Hij had het over de klantreis, over wat er gebeurt op het moment dat een organisatie zich meldt. Ik zou ook wel geïnteresseerd zijn in wat de Provincie doet om ervoor te zorgen dat de juiste organisaties bereikt worden, ook om te voorkomen dat de organisaties die de ondersteuning het hardste nodig hebben buiten beeld blijven. Graag hoor ik daar een reflectie op van de Gedeputeerde. Dat was het. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wolters. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van Bijnen namens de PVV.

De heer Van Bijnen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Wederom bespreken we hier een fonds, het fonds voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Zelfs dit fonds – ik hoorde het net al gezegd worden: de linkse hobby – kan zelfs rekenen op rechtse steun. Hoe gek kan het lopen? Waarom dan? Vooral natuurlijk omdat het fonds de bedoeling heeft maatschappelijke organisaties die het budget niet hebben te helpen om dingen te kunnen gaan doen, waarbij zij via Limburg Bespaart de kennis kunnen opvragen. Het is dus zeker positief dat dat op deze manier loopt. Vervolgens is het wel de vraag: we doen dit dus omdat de maatschappelijke organisaties ... We geven aan dat ze daar zelf de budgetten niet voor hebben. Vervolgens gaan wij het budget verschaffen. Wij dachten in de commissie: oké, op het moment dat je hen opzadelt met dure leningen, heeft het fonds natuurlijk ook geen meerwaarde. Dus de wens is destijds ingebracht in de commissievergadering om het rentepercentage op 2% te houden. Daar heb ik al even met de Gedeputeerde over zitten sparren, maar ik vraag hem hier vanaf het sprekersgestoelte wel om dadelijk te reflecteren op: hoe gaat GS daar straks mee om? Die wens zit natuurlijk in het stuk verwerkt. In het ontwerpbesluit hebben we deze terug kunnen zien, met wat steun vanuit de Staten, waarvoor dank. Maar ik hoor dadelijk wel graag dat deze wens erdoorheen komt. Waarom? Omdat dit fonds straks anders één groot fiasco wordt. Dan zitten de organisaties alsnog met hoge leningen. Ze konden het al niet betalen. Daarom richtten we dat fonds op. Het voelt anders eigenlijk net aan als Sinterklaas. Ik weet, het is nog vroeg. U heeft het allemaal gehad vroeger: Sinterklaas. Dan maakte u allemaal een verlanglijstje, een wensenlijstje. Daar stonden altijd ook heel dure dingen op. We wilden van alles. Iedereen heeft die lijstjes wel gemaakt. Vervolgens bracht je die in en dan hoopte je dat Sinterklaas jouw wensen en jouw verlangens waarmaakte. Dan voelt het een beetje zoals met dat Sinterklaaslijstje. Het duurste ding dat ik erop had staan, voor mij heel belangrijk, kreeg ik nooit. Dan kijk ik even richting GS, als Sinterklaas. Ik hoop dat dit geen Sinterklaasgrap wordt en dat de wens serieus genomen wordt, dus dat Provinciale Staten ook serieus genomen wordt met de wens die we inbrengen, omdat dat in het belang is van die maatschappelijke organisaties. We doen het niet voor onszelf, maar voor hen. Dat hoor ik dadelijk graag van GS. Dan het volgende. Ik had het er net al even met D66 over: het budget van het fonds is natuurlijk vrij laag. Straks ook de vraag aan GS, liefst een toezegging over het evaluatiemoment. Op het moment dat geconcludeerd kan worden dat met de start van het fonds blijkt dat er veel meer aanvragen zijn dan dat het budget toelaat, kom dan wel zo snel mogelijk terug naar ons om daar budget aan toe te gaan voegen. Daar hoor ik graag de toezegging van de Gedeputeerde op, omdat dan ook meteen te doen. Dat is er nog één. Bij dat evaluatiemoment zouden we ook graag zien, als die wens straks toch een grote Sinterklaasgrap blijkt te zijn, dat op het moment dat de rentepercentages toch veel hoger worden dan de wens is van Provinciale Staten, daarop dan ook in het evaluatiemoment terug te komen. Dus voor het extra budget en misschien voor extra budget om de rentes nog wat lager te maken als ze de spuigaten uitlopen, want anders heeft geen enkele maatschappelijke organisatie hier iets aan. Dat is toch wel het doel dat het fonds moet hebben. Ik denk dat we dat met zijn allen vinden. Ik hoop daar wat toezeggingen op te horen en anders kom ik terug in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Queisen namens de fractie van de BBB.

De heer Queisen (BBB): Voorzitter, als laatste is het gras al ver weggemaaid, zeker met het mooie hooiweer, net als in de commissie, maar af en toe moet het gras nog even gedraaid worden om weer een goede kwaliteit van het hooi te krijgen en de puntjes op de i te zetten. Zo zal het ook wel hierbij zijn. Tijdens de ESA-vergadering hebben we al uitgebreid stilgestaan bij het nu voorliggende Statenvoorstel inzake Fonds voor verduurzaming van, met een duur woord, 'maatschappelijk vastgoed'. Zoals ook bleek bij de voorgaande sprekers kan het Statenvoorstel rekenen op een brede steun. Daarover hoeven we wat ons betreft vanaf deze plek nog weinig woorden vuil te maken. Toch willen we als BBB-fractie vanaf deze plek nogmaals onderstrepen dat wij in principe ieder redelijk initiatief steunen dat leidt tot instandhouding en/of een verbetering van de leefbaarheid in steden, maar zeer zeker ook in onze vele kleine Limburgse dorpen. Het is daarom ook zeker essentieel dat dergelijke maatschappelijke gebouwen blijven bestaan. Ik denk

daarbij bijvoorbeeld aan de accommodatie van fusievoetbalvereniging Zwentibold aan de Allee in Limbricht, het gemeenschapshuis in Vaesrade en/of het schutterslokaal van onze OLS-winnaar Schutterij Broederschap St. Andreas Melick. Zo zijn er nog vele honderden voorbeelden van dergelijke maatschappelijke gebouwen. Wat is de overeenkomst? Het zijn allemaal gebouwen, locaties, die heel essentieel zijn voor de saamhorigheid en leefbaarheid in ons Limburgse land. Het verlagen van de energielasten van deze gebouwen wordt echter steeds urgenter, maar de toegang tot reguliere financiering en de beschikking over voldoende eigen middelen is voor de meeste verenigingen/ stichtingen als exploitant echter zeer beperkt. Hierop inhakend willen we als BBB-fractie met name inzoomen op de kans dat kleinere vrijwilligersorganisaties voldoende van deze regeling gebruik kunnen gaan maken, zoals ook zojuist door de D66-fractie en de CDA-fractie is aangegeven. Immers, in de praktijk blijkt dat professionele organisaties bij financiële regelingen bij de ruif veelal vooropstaan en dat vervolgens de goedwillende vrijwilligers van de stichtingen/verenigingen voor een lege ruif staan omdat het beschikbare budget is opgesoupeerd en/of ze een beroep moeten doen op dure professionele ondersteuning om deze aanvragen goed in te dienen. Als BBB-fractie roepen we GS daarom op deze regelingen duidelijk onder de aandacht te brengen van de kleine vrijwilligersorganisaties die Limburg rijk is, te zorgen voor geen omslachtige aanvraagprocedures en daarnaast ook de strekking van de motie van het CDA, van collega Absil, die wij mee indienen, goed op te pakken. Ten slotte geldt hier niet alleen 'elke Limburger telt', maar ook 'elke kuub gas en elke kilowatt stroom telt voor onze vrijwilligersorganisaties'. Tot zover, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik vermoed dat er nog een vraag voor u is van de heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dat vermoeden is correct, voorzitter. Ik heb nu al verschillende mensen horen bepleiten dat ook stichtingen en kleine organisaties toegang moeten hebben. Dat snap ik, want dat moet natuurlijk ook. Maar ik heb even wat cijfers van het ontzorgingsprogramma hier op mijn scherm staan. Dat was wel de grootste groep die er gebruik van heeft gemaakt in de achterliggende jaren: 57 van in totaal 137. Het gaat dan om dorpshuizen, scoutings et cetera. Ik ben het er misschien niet mee oneens, maar ik snap niet helemaal waar de zorg dat die toegang er niet zou zijn op is gebaseerd. Dat blijkt volgens mij niet uit de cijfers.

De voorzitter: De heer Queisen.

De heer Queisen (BBB): Ik heb het niet over specifieke regelingen, maar het gaat vaak om financiële subsidies met een beperkt budget, waarbij bepaalde organisaties professioneel toch wel vaak vooropstaan. Mensen van kleine verenigingen die dat allemaal ernaast moeten pissen toch vaak naast het potje in de praktijk, misschien wel in tegenstelling tot wat u zegt.

De voorzitter: De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): De praktijk is dat dat kennelijk niet het geval is, want ze weten de toegang tot dat ontzorgingsprogramma dus toch wel te vinden. Uiteindelijk is dat ontzorgingsprogramma er ook vooral voor om ook samen met de mensen te gaan kijken naar: wat moet er gebeuren en welke mogelijkheden zijn er ook om dat gefinancierd te krijgen? Het blijft mij wat verbazen.

De voorzitter: De heer Queisen.

De heer Queisen (BBB): Oké. Dat kan. Mij verbazen heel veel zaken in het leven, in die 65 jaar die ik achter de rug heb. Er zullen nog veel zaken me blijven verbazen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Queisen. Ik geef het woord nu aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Als 50PLUS kijken we met een kritisch, maar constructief oog naar de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Het doel ondersteunen we. Verduurzamen is nodig. Maar wij vinden het belangrijk dat dit zorgvuldig, evenwichtig en construeerbaar gebeurt. Allereerst hechten wij veel waarde aan democratische grip. Het is voor ons essentieel dat Provinciale Staten goed kunnen blijven sturen en controleren. Er is nog onzekerheid over de balans tussen de rol van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en dat vraagt om een verduidelijking. Daarnaast maken wij ons zorgen over de rechtvaardigheid tussen de regio's. Niet alle gebieden hebben dezelfde draagkracht. Juist de minder sterke regio's hebben ondersteuning nodig. Daar moeten die middelen eerlijk naartoe gaan. Een ander belangrijk punt is dat de inwoners op korte termijn nog weinig merken van deze plannen. Dat roept bij ons de vraag op: wat leveren deze investeringen concreet op en wanneer? Daarom pleiten we voor een duidelijke meetbare doelstelling, niet alleen mooie ambities maar SMART geformuleerde doelen, zodat we kunnen volgen of beleid ook echt effect heeft. Dat is waarschijnlijk de eerste toeter van het WMC alvast. Daarmee samenhangend vragen wij aandacht voor monitoring. Hoe wordt gemeten of we op de goede weg zijn en hoe zorgen we dat de informatie transparant is voor ons als volksvertegenwoordigers? Voorzitter, we hebben ook kritische vragen over de inzet van de middelen. Het risico bestaat dat een aanzienlijk deel opgaat aan het ambtelijk apparaat. Wij willen weten of extra capaciteit daadwerkelijk bijdraagt aan de uitvoering en waar deze capaciteit terecht komt: bij de Provincie of bij de gemeenten? Daarbij is het van belang dat het proces niet onnodig ingewikkeld wordt. Nieuwe samenwerkingen zijn goed, maar niet als ze leiden tot meer bestuurlijke drukte of onduidelijkheid hierover. Wat betreft de financiering hebben we ook vragen, bijvoorbeeld over de zogeheten onrendabele top. Het moet duidelijk zijn waar de provinciale middelen wel en niet voor worden ingezet. Voorzitter, we hebben kennisgenomen van de beantwoording door de Gedeputeerde. Het is goed om te horen dat er geen extra bestuurslaag wordt gecreëerd en dat gewerkt wordt met één gezamenlijke programmaorganisatie. Ook is het positief dat een maximum wordt gesteld aan de apparaatskosten, de 10% van het huidige budget. Dat helpt ons ervoor zorgen dat de middelen zoveel mogelijk ten goede komen aan de uitvoering. Tegelijkertijd blijft het voor 50PLUS van belang dat doelstellingen verder worden geconcretiseerd en meetbaar gemaakt worden. Alleen dan kunnen wij als Staten onze controlerende rol goed vervullen en kunnen inwoners zien wat deze plannen hun daadwerkelijk opleveren. Voorzitter, samenvattend: 50PLUS steunt de ambitie, maar vraagt om helderheid, meetbaarheid en eerlijkheid in de uitvoering, want uiteindelijk gaat het ons om zichtbare resultaten voor de inwoners. Tot zover.

De voorzitter: Dan u wel, mevrouw Fischer. Tot slot geef ik het woord in de eerste termijn van uw Staten aan de heer Driessen van Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Allereerst een woord van waardering voor de inzet van vele vrijwilligers die onze sportverenigingen, dorpshuizen, scoutinggroepen en culturele instellingen draaiende houden. Zij vormen het sociale fundament van Limburg en überhaupt van een samenleving, een van de kernwaarden die wij bij Forum voor Democratie heel hoog hebben zitten: de gemeenschap en vooral de organisatie binnen die gemeenschap. Juist daarom wil ik dit voorstel kritisch bekijken. De kracht van die gemeenschap zit hem ook voor een heel groot deel in het feit dat mensen zelf dingen oppakken en dat mensen denken: we gaan iets van ons leven maken, we doen iets moois, we pakken onszelf samen en wij zetten een vereniging neer, een sportclub neer, een scouting neer. Daarvoor zetten wij ons meestal onbezoldigd in. Dat is een heel mooi concept, totdat zich dingen voordoen die buiten de machten van dit soort vrijwilligers liggen. Dat is waar dit Statenvoorstel over gaat. Dat is voornamelijk zoiets als een klimaattransitie die op dat moment onbetaalbaar is. Het zijn de onvoorziene gevolgen van de ideologische uitvoering van een klimaattransitie. We lezen in het stuk ... Daarom is het voor ons ook zo'n lastig stuk. We vinden het in principe een leuk stuk en een goed stuk, omdat we ook die mensen een hart onder de riem willen steken, maar de eerste vraag is: waar komt die € 4,2 miljoen vandaan als ik in het stuk lees dat we daar maar 20 tot 40 stuks gemeenschappelijk vastgoed mee kunnen financieren, als we ervan uitgaan dat er in Limburg naar schatting zo'n 1.400 objecten zijn? Dat is wat ons betreft een druppel op een gloeiende plaat en meer symboolpolitiek. Daarnaast vragen we ons ten zeerste af: in hoeverre is het voor

deze verenigingen mogelijk om daadwerkelijk iets te doen wat op de lange termijn zou werken? Zoals we allemaal weten hebben we heden ten dage last van het energienet en kan het zomaar over vijf jaar zo zijn dat er een nieuwe klimaatregel bij komt waar we weer aan de lat staan. Onzes inziens is het probleem veel fundamenteeler. We hebben met zijn allen een systeem opgetuigd waarbij het voor mensen onmogelijk wordt om zichzelf te ontplooien, zich te ontwikkelen, samen te pakken en in een vrijwillige situatie iets met elkaar te doen. Ten slotte wordt gesproken over een revolverend fonds, maar tegelijkertijd wordt een risicoreserve van € 400 miljoen ingericht voor mogelijke verliezen. Dat betekent dat het risico uiteindelijk toch deels terechtkomt bij de belastingbetaler en de mensen die niet in deze verenigingen of clubs participeren. Voorzitter, FVD steunt sterke verenigingen en vitale gemeenschappen, maar we zijn er niet van overtuigd dat deze constructie de meest effectieve, transparante en doelmatige manier is om dat doel te bereiken. We horen graag van Gedeputeerde Staten waarom Limburg zoveel moet bijdrage als € 4,2 miljoen als we daar maar zo'n klein deel van de verenigingen mee kunnen helpen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Driessen. Dan kijk ik even of de Gedeputeerde klaar is om te beantwoorden. Ik zie hem 'ja' knikken. Dan geef ik hem nu het woord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dank u wel. Dank aan de Staten voor de vragen die nog zijn overgebleven naar aanleiding van de commissievergadering. Ik meende in de commissievergadering al te bespeuren – dat hoor ik hier vandaag ook – dat u dit eigenlijk met zijn allen een heel goed idee vindt om te gaan doen. Voorzitter, de heer Wolters Gregório van de SP vroeg: hoe gaan we dan met het budget om? Het antwoord dat ik hem zou willen geven is dat het College daar verstandig mee omgaat. Dan ben ik bij de VVD, de heer Hendriks. Die vroeg: neem ons nou mee in die klantreis. Die klantreis begint bij het ontzorgingsprogramma. Daar nemen we nu al de mensen in mee. Vervolgens wordt een aanvraag gedaan hier bij de Provincie. Die sturen we zo snel mogelijk door naar SVn. We proberen die allemaal binnen een termijn van twaalf weken zo ongeveer af te handelen, zonder al te veel poespas en overbodige regeldruk. Volgens mij wordt uw Staten daar in de breedste zin van het woord ook blij van. Dan ben ik bij mevrouw Wesseling van D66. Die had de toezegging van de commissievergadering nog eens goed bekeken. Daar wilde ze nog een kleine vraag over stellen, **namelijk of we ook bereid zijn om dan een overzicht van die organisaties mee te nemen. Het antwoord daarop is: ja, dat nemen we mee.** Dat had mevrouw Wesseling ook al een beetje verwacht, schat ik zo in. Voorzitter, dan ben ik bij de heer Sol. Die maakte wel een beetje een karikatuur van de reden waarom we dit doen. We doen dit natuurlijk niet alleen maar omdat we geld van Den Haag krijgen. We doen dit ook, en misschien ook wel vooral, om te verduurzamen en om ervoor te zorgen dat onze maatschappelijke voorzieningen toekomstbestendig zijn. Dat is de primaire reden waarom we dat doen. Het feit dat het Rijk geld hiervoor specifiek voor Limburg oormerkt, helpt daar enorm aan mee, voorzitter. Natuurlijk, zeg ik ook in de richting van de heer Sol, voeren wij voortdurend met het Rijk de gesprekken over mogelijk andere regelingen die hiernaartoe komen. Dat doen we in IPO-verband. Dat doen we ook middels bijvoorbeeld de propositie Energie voor Limburg. Zo voeren we die gesprekken om ervoor te zorgen dat we zo snel mogelijk verduurzamen. Voorzitter, dan dank ik mevrouw Absil voor het nogmaals duiden dat dit een mooi vervolg is dat hier vandaag ligt op het ontzorgingsprogramma dat we tot nu toe al hadden. Ik denk dat mevrouw Absil het goed constateert: op het moment dat je een ontzorgingsprogramma hebt, maar geen regeling, dan heb je mensen een mooi advies gegeven, maar daarna gebeurt er nog niet zo veel. Daarom is dit fonds er. Daar ben ik dan ook heel blij mee. Dan kan ik heel lang gaan spreken over de motie die hier ligt, maar eigenlijk is het korte antwoord dat de appreciatie op deze motie het antwoord oordeel Staten krijgt. We snappen de overweging die uw Staten daarbij heeft. Ik denk dat zoals die nu voorligt, hij prima werkbaar is en dat hij nauwelijks extra werkdruk gaat toevoegen. Het betekent ook dat alle maatschappelijke organisaties hier toegang toe krijgen. U vraagt specifiek om de afsluitkosten voor vrijwilligersorganisaties aan te merken en niet voor anderen. Daardoor zou de revolverendheid van het fonds zelf ietsje toenemen, als we het op deze manier inrichten. Mogelijk dat we daardoor meer organisaties zouden kunnen helpen. Dus die krijgt oordeel Staten. Voorzitter, dan ben ik bij mevrouw Wolters van de Partij van de Arbeid. Die gaf in eerste instantie complimenten. Die zou ik graag willen doorgeven, allereerst aan de heer Puts, want die heeft het hele voorstel in elkaar gedraaid. Het is zijn

allereerste Statenvoorstel. Ik proef heel veel draagvlak, dus die complimenten zou ik graag aan hem willen doorgeven. Ja, daar mag u best voor klappen. Mevrouw Wolters sprak verder nog over de worsteling van de weg naar het Provinciehuis. Limburglaan 10, zegt het verder. Dat is misschien te kort door de bocht. Maar er is gewoon een mooie website van het ontzorgingsprogramma ook, Limburg Bespaart. Daar kunnen mensen zich al melden. Als mensen zich melden voor dit fonds, maken we een aantal stappen verder. De PVV had een ideologische discussie over linkse of rechtse hobby's. Ik zou eigenlijk helemaal niet willen spreken van hobby's. Ik denk dat de verduurzaming van onze provincie, van ons maatschappelijke vastgoed ... Daar had ook mijnheer Hendriks het over. Het is geen linkse of rechtse hobby, maar het is pure noodzaak op dit moment voor iedereen die een energierekening in Limburg heeft, om daarmee aan de slag te gaan. Ik zou u in die zin daartoe willen beperken. Voorzitter, ik zie de heer Sol heel geïnteresseerd op zijn laptop kijken. Ik ben benieuwd wat hij wil vragen.

De voorzitter: Dat gaan we nu horen, denk ik.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb de notulen van de commissie even voor me. Daar geeft u toch een iets stelligere reactie dan de genuanceerde uitlating die u nu doet. U zegt daar ook gewoon letterlijk dat het Rijk specifiek ook voor Limburg deze subsidie ter beschikking stelt en 'dat geld gaan we niet laten liggen'. Mijn vraag is even ... Ik bedoel, ik snap dat er meer overwegingen zijn, maar heeft u het in de commissie dan niet gewoon te belangrijk gemaakt dat dat potje er is?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik denk dat het heel belangrijk is dat dat potje er nu is. Dat gaat ons enorm helpen. Het is ook van belang dat we dat potje naar Limburg halen. Als we dat niet hadden gedaan en we hadden deze regeling niet op deze manier opgesteld, dan was die rijksbijdrage op de grote hoop gekomen en dan had heel Nederland daarvan kunnen profiteren. Nu kunnen we die specifiek voor Limburg oormerken. Maar de ambitie van dit College gaat natuurlijk niet alleen maar over het binnenhalen van rijks gelden. Die gaat ook over het verduurzamen van Limburg. Die gaat ook over het versterken van onze maatschappelijke organisatie. Dat weet de heer Sol heel goed.

De heer Sol (GroenLinks): Dank. Dat wou ik graag bij deze gelegenheid nog even uit de mond van de Gedeputeerde horen.

De voorzitter: Mijnheer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kom even voor een rectificatie. U houdt een heel betoog over de linkse hobby, maar als u goed had geluisterd en goed had opgelet in het debat, noemde de heer Hendriks het net een linkse hobby, maar gaf ik als woordspeling net aan dat deze linkse hobby zelfs gesteund wordt door rechts. Dit even als rectificatie. U doet nu net alsof er een hele discussie ontstaat, maar goed, dat was wat er gebeurde.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u, voorzitter. De heer Van Bijnen heeft helemaal gelijk. Maar ik zou het geen 'hobby' willen noemen, maar 'noodzaak'. We hebben daar met zijn allen keihard de behoefte aan. De energierekeningen zijn torenhoog. De maatschappelijke organisaties en onze vrijwilligersorganisaties is dat een zware molensteen in de nek. Als we daar stappen in kunnen zetten, dan is dat geen hobby, maar echt noodzaak. Voorzitter, dan ben ik bij de heer Queisen. Die gaf denk ik zeer terecht aan dat dit bijdraagt aan de leefbaarheid van de steden en ook de dorpen, zoals de BBB die graag waardeert. Ik moet zeggen dat ik een nieuwe versie van het coalitieakkoord heb gehoord, 'Elke kuub telt' en het liefst 'Elke kuub minder telt'. Voorzitter, dan ben ik bij mevrouw Fischer-Otten van 50PLUS. Die gaf aan dat ze zoveel mogelijk wil dat de

middelen bij de mensen terechtkomen die het nodig hebben. Daarom is deze regeling ook gemaakt zoals die hier staat. Daarom proberen we ook niet te veel regels toe te voegen, want dat vraagt meer uitvoeringskosten. Meer uitvoeringskosten maakt dat we minder geld bij mensen kunnen brengen. Daarom het voorstel zoals het hier nu staat. We gaan ook over de resultaten die u wenst communiceren. Daar hadden we al een toezegging over gedaan in de commissievergadering. Met die resultaten komen we bij u terug.

De voorzitter: Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Ja, zou de Gedeputeerde kunnen zeggen wie bepaalt. Is dat het lot of is dat een mooie brief? Wat bepaalt of je wel of niet iets krijgt? Is dat kennis of kunde van de Provincie die daartoe leidt? Dat zou ik wel graag willen weten.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik ga even kijken of ik de vraag van mevrouw Fischer goed begrijp. Zij bedoelt: wie bepaalt nou of het wordt toegekend? Ja. Uiteindelijk wordt een beoordeling gemaakt door SVn, een gerenommeerde partij. Die beoordelen op basis van de verordening, die ook bij dit Statenvoorstel zit, of zaken worden toegekend. Dat proberen we zo snel mogelijk te doen. Heb ik de heer Van Bijnen overgeslagen? Nee, toch?

De voorzitter: Wacht even, wacht even, wacht even, wacht even. Ik kijk even naar mevrouw Fischer of het voldoende is voor haar. Aan u het woord.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Ja, het is voldoende voor mij. Ja. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Bijnen heeft ook een vraag.

De heer Van Bijnen (PVV): Ja, voorzitter. Volgens mij was mijn conclusie van Sinterklaas gelijk aan de leeftijd hier. Ik heb niks gehoord op de vragen die ik heb gesteld. Ik weet niet of u na de linkse hobby bent afgehaakt of dat u toch nog even kunt reageren op de vragen die ik heb gesteld.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: De heer Van Bijnen heeft inderdaad gevraagd: hoe gaan we nou met de wens om? Wat er in principe gebeurt: u heeft als commissie een wens vastgesteld. Die is door de griffier verwerkt in het voorstel zoals dat hier ligt. Die moet u vanavond formeel als Staten bekrachtigen. Vervolgens gaan wij als College, ook als u de wens niet vaststelt overigens, een besluit nemen over de daadwerkelijke privaatrechtelijke handelingen die hieruit voortvloeien. Als we dat genomen hebben, dan geven we u ook de informatie over op welke we om zijn gegaan met uw wens, zoals dat gebruikelijk is.

De voorzitter: De heer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Ja, ik zie dat meer als vervolgvraag. En de andere vragen?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan moet u mij even helpen, mijnheer Van Bijnen. Volgens mij was dit ongeveer de vraag die u gesteld had. Als u nog een andere vraag had, moet u mij even helpen bij welke dat is.

De heer Van Bijnen (PVV): Ja, zeker. De eerste vraag was om te reflecteren op die wens. 2%. U geeft nu de procedure aan. Nou ja, die kennen we inmiddels. Het was meer de vraag of u al iets kunt zeggen vanuit

uw kant over hoe u daarin staat. Vervolgens heb ik ook gevraagd bij dat evaluatiemoment, om terug te komen op het moment dat er meer budget nodig is, of u kunt toezeggen dat u dat zult doen. Plus, als u straks besluit om die wens niet over te nemen en de rente stijgt toch naar 3%, 4%, noem maar op, wilt u dan ook terugkomen? Ik heb gevraagd of u kunt toezeggen dat u dan terugkomt. Dat zijn nog belangrijke vragen waar ik graag antwoord op heb.

De voorzitter: Helder. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, de bevoegdheid van GS reikt zover als dat u budget heeft gegeven. Dus op het moment dat er sprake is van een overschrijding van het budget ... Dat gaan we niet doen. Op het moment dat we zien dat het budget aan het einde komt, dan komen we – dat staat in de motie van mevrouw Absil, waar ik zojuist een positief advies op heb gegeven – bij uw Staten terug. U vroeg al of ik vooruit zou willen lopen nu op het oordeel van GS. Dat zou ik heel eerlijk gezegd nog even niet willen doen. Ik denk dat het goed is dat we uw wens serieus nemen, dat we daar even goed naar kijken en u daarna daarover informeren.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, even kijken. Dan heb ik 50PLUS gehad. Dan was ik bij de heer Driessen aangekomen. Die had een heel ideologisch betoog, waarbij ik het niet met alle punten eens was. Zeg maar gerust dat ik het met een heleboel dingen niet eens was. Toch vond hij het een sympathiek voorstel, waar ik dan weer heel blij mee ben. Hij had het over de risico's en die € 4,2 miljoen. Hoe zit dit in elkaar als het gaat over de revolverendheid van dit fonds? In principe komt die € 4,2 miljoen van ons, maar op het dat er dus sprake is van niet tijdig terugbetalen door de organisaties, waarbij het risicoprofiel van de organisaties die ze krijgen aanmerkelijk lager is ... Op het moment dat die toch niet zouden terugbetalen, dan gaat dat risico in eerste instantie af van de rijkssubsidie, zodanig dat het fonds met een grote kans gewoon revolverend is, zeg ik in de richting van de heer Driessen. Dan heeft u nog met zijn allen, voorzitter, een soort van collectieve oproep gedaan om terug te komen op het moment dat extra budget nodig is. Dat hebben we goed gehoord. Daar gaan we nog even niet op vooruitlopen, maar dan zeg ik ook tegen uw Staten: u vraagt dat aan het College en dan hoopt het College ook dat als dat aan de orde is, dat u dat dan ook honoreert.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn wij toe aan de tweede termijn van uw Staten, als daar behoefte aan is. Ik kijk even naar de heer Wolters Gregório. Aan u het woord.

De heer Wolters Gregório (SP): Hierbij mijn verstandige bijdrage in de tweede termijn, voorzitter. Er is brede steun voor deze linkse hobby en dat is fijn om te horen. Geen hard onderscheid tussen helemaal vrijwillige organisaties en andere maatschappelijke initiatieven, maar iedereen moet aan bod komen. Dan is nu eigenlijk al de voorzichtige conclusie dat het Rijk de borst nat kan gaan maken om meer geld beschikbaar te stellen voor dit doel. Het antwoord van de Gedeputeerde was nog magerder dan het budget van het voorstel, maar de heldere vraag waarom niet meteen een grotere budgetvraag aan de Staten is voorgelegd, blijft staan voor beantwoording zo meteen. Het sentiment bij ons als Statenleden is ook een teken aan de wand voor GS richting de begroting en voor een volgend College. Blijkbaar moeten we een groter deel van onze middelen voor onze verduurzaming beschikbaar stellen, voor zowel maatschappelijk vastgoed alsook voor individuele huishoudens. Ik kijk uit naar een verstandig voorstel van dit verstandige College van GS richting ons als Staten. Als laatste: zou de Gedeputeerde als het fonds geopend is ook meteen een aanvraag kunnen indienen voor deze Statenzaal? Ik verheug me nu al op de vergadering van morgen met 34°C binnen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even verder. De heer Hendrikx. Ja. Aan u het woord.

De heer Hendrixx (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor bij diverse bijdragen – daar wil ik nu in mijn tweede termijn toch wel even bij stilstaan – een beetje verwarring over waar we hier voor staan. Is dit het voorstel in het kader van energie- en klimaatbeleid of zitten we hier – daar komt het magische woord van de avond – sociaal beleid te bespreken? Ik ben toch nog wel heel erg nieuwsgierig hoe de partijen die onder de motie staan hiernaar kijken. Volgens mij is de beperking van de doelgroepen ook bij die tegemoetkoming echt een gemiste kans. Ik wil daar toch een korte anekdote bij doen. Ik reed hier naar dit huis in de auto. Ik hoorde op de radio een basisschool die morgen dicht bleef. Die bleef dicht omdat hij een plat dak had, een vijftig jaar oud gebouw. Daar is het morgen 35°C. Daar zit geen commerciële cowboy geld binnen te harken in zo'n onderwijshuisvesting. Die moeten ook iedere euro omdraaien. Die houdt u met deze motie die financiële tegemoetkoming uit de portemonnee.

De voorzitter: Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Allereerst even ingaand op de anekdote van het onderwijs. Als dat gebouw vijftig jaar oud is, dan maak ik me zeer ernstige zorgen over wat onze overheden hebben gedaan om dat gebouw te updaten. Dat ten eerste. Ik weet ook niet zeker of we die school een lening moeten aansmeren. Daar heb ik in de commissie ook al een opmerking over gemaakt. Maar de vraag die ik eigenlijk wil stellen: u haalt die twee dingen uit elkaar, klimaatbeleid en sociaal beleid. Ik begrijp niet zo goed waarom die twee dingen uit elkaar worden gehaald, terwijl ze in principe heel goed bij elkaar passen. Wat goed voor het klimaat kan zijn, kan ook goed voor iemands beurs zijn of voor sociale ontmoetingsplekken. Wat maakt dat die twee dingen separaat horen te zijn, volgens u?

De voorzitter: De heer Hendrixx.

De heer Hendrixx (VVD): Ik ben het daar deels mee eens. Ik stel alleen dat we bij dit Statenvoorstel het maatschappelijk vastgoed van Limburg willen steunen en niet een kleine niche. Dat zou volgens mij een gemiste kans zijn.

De voorzitter: Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Een kleine niche? Hoeveel vrijwilligersgebouwen in Limburg denkt u dat er zijn op dit moment?

De voorzitter: Mijnheer Hendrixx.

De heer Hendrixx (VVD): Ik heb het tabelletje met het aantal vierkante meters uit het Statenvoorstel niet uit mijn hoofd geleerd. Ik heb wel gezien dat het de kleinste groep is van het maatschappelijk vastgoed.

De voorzitter: Mevrouw Wolters, tot slot. Niet. Dank u wel. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, dank, voorzitter. Ik begin me toch een beetje af te vragen of de heer Hendrixx de motie die het CDA mede namens ons en de BBB heeft ingediend eigenlijk wel heeft gelezen. Die motie roept namelijk niet op tot: doe alleen iets voor deze organisaties. Die motie zegt eigenlijk: wij denken dat er een ongelijkheid kan zijn in toegang tot deze financiering doordat professionele grotere organisaties meer ondersteuning hebben en dat ook makkelijker kunnen doen, terwijl organisaties die leunen op vrijwilligers misschien te laat zullen zijn met het indienen van hun aanvraag. Du wij vragen eigenlijk: zorg ervoor dat deze regeling of dit fonds ook voor deze organisaties toegankelijk is, niet om bepaalde organisaties voor te trekken, maar om ervoor te zorgen dat er een gelijk speelveld is voor alle organisaties om hun vastgoed te verduurzamen. Ik begrijp eigenlijk niet waarom de VVD daar zo fel op tegen lijkt te zijn.

De voorzitter: Mijnheer Hendrixx.

De heer Hendriks (VVD): Ik lees toch echt een prioritering in de motie, dus dat betekent toch het een voor het ander. U benoemt nu opnieuw die ondersteuning. Die heb ik ook in de eerste termijn al benoemd. Voor die ondersteuning hebben we die fantastische andere programma's en niet het financiële instrument.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik denk toch echt dat de heer Hendriks de motie verkeerd leest. De motie roept niet op om de ene organisatie voor te trekken boven de andere organisatie. De motie is echt bedoeld om dat gelijke speelveld te krijgen voor alle organisaties, zodat alle organisaties toegang zullen hebben tot dit fonds.

De voorzitter: De heer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Ik zal hem nogmaals lezen zo meteen, maar ik lees toch echt dat de financiële tegemoetkoming maar voor die beperkte groep bedoeld is.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Hendriks (VVD): Tot slot wil ik ook nog heel eventjes reageren op de bijdrage van de PVV. Die begon over sprookjes te praten. Tenminste, we weten met zijn allen: Sinterklaas bestaat niet. Maar ook de cadeautjes ... Ja, het is een doodzonde dit. Maar u heeft het over cadeautjes, terwijl dit fonds, dit revolverende fonds ... Ja, het is een beetje alsof een vader zijn zoon een cadeautje geeft en het jaar daarna zegt: nou gaat het cadeau naar de dochter. Dus volgens mij is dit niet een heel duur cadeau, maar is het een cadeau dat meerdere keren hergebruikt wordt.

De voorzitter: Nou zijn we wel heel erg benieuwd. Mijnheer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Ja, het wordt nu heel erg verwarrend, voorzitter. Volgens mij moet ik even gaan uitleggen dat de wens die ik had ingebracht en die door een meerderheid is meegenomen in het Statenvoorstel ... Als die straks niet erdoorheen komt voelt dat aan als Sinterklaas. Ik heb een verlanglijstje, het staat erop, maar vervolgens krijg ik het niet. Dat was de bedoeling van de metafoor van Sinterklaas. Ik hoop dat deze Sinterklaas die 2% in dat voorstel stopt en dat ook zo gaat lopen. Dat was eigenlijk het Sinterklaasverhaal, niet zoals u hem nu uitlegt.

De voorzitter: De heer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Daarvoor heeft u ook onze steun, zoals u weet. Tot slot, voorzitter, ben ik ook stiekem een beetje blij om te horen van de Gedeputeerde dat hij commercieel denkt. Met de motie van het CDA gaat de revolverendheid omhoog. In dat opzicht is het commercieel gezien een betere businesscase.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Queisen. Dat is niet nodig. Mevrouw Fischer. Niet. De heer Driessen. Niet. Dan zijn we aan het einde van de tweede termijn van uw ... O, ik sla de helft over. Neem me niet kwalijk. Sorry. Sorry. Mea culpa. De heer Van Bijnen liep weg en toen dacht ik dat ik daar gebleven was. Mevrouw Absil, excuus.

Mevrouw Absil (CDA): Dank u, voorzitter. Sinterklaas zat te denken wat hij de vrijwilligersorganisaties zou kunnen schenken. Zou het een lagere gasrekening kunnen zijn of een andere mogelijkheid tot verduurzaming, heel fijn? Om in de termen van Sinterklaas te blijven: wij zien dit juist als een nodige uitwerking van de motie destijds. Hij is in doelgroepen verbreed. Hij is in maatregelen royaal verbreed, uitgebreid. Wij denken dat dit heel erg helpend kan zijn. Wij hebben in de commissie gesproken. We

maakten ons allebei zorgen over de verdringing die zou kunnen ontstaan, juist ten koste van die vrijwilligersorganisaties. We hebben gekeken: gaan we dat fonds nu opknippen, vergelijkbaar als bij het leefbaarheidsfonds, dus bijvoorbeeld twee derde alleen voor vrijwilligersorganisaties en een derde voor professionele organisaties. Dat bleek zo lastig te zijn, ook met regeldruk, dat we dat op die manier niet gedaan hebben. Wij hebben op deze manier – ik kijk toch nog even naar mijnheer Hendriks – geprobeerd om die verdringing te voorkomen en GS te vragen achteraf terug te komen als die verdringing daadwerkelijk gaat optreden, want dan rest ons niets anders dan het vergroten van de middelen. Dat kan al eerder dan 5 december. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch nog even terugkomen op de opmerking die de Gedeputeerde maakte over het bereiken van deze organisaties. Hij gaf aan dat er een heel mooie website was. Aangezien we al een aantal anekdotes hebben gehoord vandaag, wil ik er ook een van mezelf vertellen. Dat is dat ik een van die vrijwilligers ben. Ik ben tot voor kort ... Het ontzorgingsprogramma bestaat al een tijdje. Ook het advies dat de Provincie heeft bestaat al een tijdje. Daar kwam ik pas achter in maart afgelopen jaar, toevallig op een bijeenkomst die de Provincie had georganiseerd, waar heel veel ambtenaren aanwezig waren en helaas wat minder vrijwilligers, want ja, de meesten van hen werken overdag. Dan zie je toch maar dat die weg naar ons Provinciehuis best wel lastig is. Ik wil de Gedeputeerde toch oproepen om daar aandacht voor te hebben en misschien ook via de lijnen die het Provinciehuis heeft, met hun maatschappelijke organisaties en andere organisaties waar ze veel mee samenwerken, dat toch wat explicieter uit te zetten in de communicatie. Dat is de vraag die ik heb aan de Gedeputeerde. Daarnaast wil ik nog even aandacht vragen voor de motie van het CDA. Wij dienen die met alle liefde mee in. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Tot slot in de tweede termijn de heer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Toch nog een tweede termijn. Na dit debat wil ik toch nog even benadrukken hoe belangrijk voor ons die 2% is. Ik heb daarstraks van de Gedeputeerde lovende woorden gehoord richting de ambtenaar die dit Statenvoorstel heeft geschreven. De complimenten van mij wil ik toevoegen. Hij heeft hem geschreven. Die 2% staat in het stuk. Lovende woorden richting die ambtenaar. De 2% staat er gewoon in. Waarom wij dat definitief willen vastleggen, is zodat u niet in één keer kunt zeggen: we doen toch 4%. Daarom ligt die wens er. Maar het is opgeschreven door de ambtenaar die achter u zit. Dat wil ik nog even benadrukken. Misschien kunt u toch daar gewoon fatsoenlijk in meegaan. Dat zou mooi zijn. En ook echt de oproep: als het straks uit de klauwen loopt, kom dan terug naar de Staten, zeker als die rentes toch veel te hoog worden. En dan wil ik nog even benadrukken dat wij als PVV dit voorstel gaan steunen, juist omdat de maatschappelijke organisaties, onder andere, hierdoor waarschijnlijk een lastenverlichting krijgen en niet per se omdat we voor de volledige linkse hobby zijn en het verduurzamen van alles, maar dus meer om de beurs te verlichten op het moment dat geïsoleerd wordt et cetera. Daarom steunt de PVV nu dat voorstel.

De voorzitter: Normaal gesproken zou ik natuurlijk ingegrepen hebben als we het over ambtenaren hebben, want we hebben het gewoon over het College. Maar de Gedeputeerde heeft het zelf uitgelokt en u was allebei erg complimenteus. Ik vond een compliment in dezen ook zeer op zijn plek, dus ik heb dat om die reden voor een keer toegestaan. Dat geldt voor beide heren. Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Wij hebben tijdens de commissie uw wens ook ondersteund, om het vast te klikken op 2%. Het staat in de verordening. Maar er staat ook dat het College dat kan wijzigen. Ik wil het even nog beter maken. De wens van u kan ook onderbouwd worden met de de-minimisregeling. We hebben daar navraag naar gedaan. Kennelijk is het zo dat die organisaties die die aanvraag doen als de rente verhoogd wordt via de de-minimisregeling een soort van mogelijkheid hebben dat het geen staatssteun wordt. Omdat

ik een vraag moet stellen aan u, ga ik gewoon vragen: wist u dat en bent u het met me eens dat dat extra mogelijkheden geeft aan het College om dit te omarmen?

De voorzitter: De heer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Ik kan u vertellen: daarstraks tijdens het roken heb ik iets opgevangen van iemand die ook ooit in dit huis is geweest en misschien hier werkt, om niet een ambtenaar te noemen. Ik heb opgevangen dat dat kon inderdaad. Juist daarom lijkt het me ook goed dat GS gewoon straks aan de slag gaat en die wens erdoorheen gooit. Dan zijn we allemaal tevreden.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

De heer Van Bijnen (PVV): Om het af te sluiten inderdaad. De motie van het CDA lijkt sympathiek, maar we gaan ons als fractie nog beraden op wat we daarmee gaan doen. We gaan morgen pas stemmen natuurlijk, maar ik beraad me daar nog even op. Misschien een verzoek voor morgen, richting de voorzitter meteen, om misschien op de helft van elke eerste termijn een drinkpauze in te lassen omdat het zo warm wordt, net als bij het WK Voetbal. Dank u wel.

De voorzitter: Ook hier zal ik over nadenken. Gedeputeerde, aan u het woord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, er staat niet heel veel meer open in de tweede termijn. De heer Wolters Gregório vroeg naar die € 4,2 miljoen ten opzichte van die rijkssubsidie. Het Rijk hanteert een hefboom van 1:4. Het Rijk heeft een bepaald bedrag voor Limburg gereserveerd. Wij matchen met dat bedrag. Dat is de eerste stap. Mochten we daar snel aan toe zijn, komen we naar uw Staten terug om in ieder geval aan te geven dat dat budget niet toereikend meer is. U vroeg verder of er hier in de Statenzaal iets kan gebeuren. Ik zou u willen verwijzen naar de portefeuillehouder Bedrijfsvoering daarvoor, maar volgens mij is hij met uw Staten in gesprek. Voorzitter, de heer Hendriks had nog een soort van retorische vraag: zijn we nou bezig met energie- en klimaatbeleid of met sociaal beleid? Voorzitter, zo ziet u maar, als je rechtvaardig energie- en klimaatbeleid voert, dan krijgt u sociaal beleid. Voorzitter, een wat meer serieuze noot in de richting van mevrouw Wolters nog. Zij vroeg aandacht voor het breed uitzetten van de communicatie. Ik zie dat onze vrienden van de media niet per se hier aan tafel zitten, maar ik zou ze willen oproepen om hier groots over te schrijven. Dat zullen we in ieder geval zelf ook doen. Zelf zullen we ook publiceren. Daar gaan we uitvoerig aandacht aan besteden. In de richting van de heer Van Bijnen van de PVV zeg ik allereerst: dank voor uw steun voor dit voorstel. Ik denk dat dat heel belangrijk is en echt de noodzaak onderstreept van het nemen van maatregelen. Goed dat u dat ook nog eens een keer onderstreept. Ik heb in de eerste termijn beantwoord op welke wijze het College omgaat met de wens die u heeft ingediend. Daar zullen we u nader over informeren. Tot slot, voorzitter, mochten mijn kinderen dit ooit terug gaan kijken: Sinterklaas bestaat, hij woont in Spanje en hij komt een keer naar Nederland. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De avond is voor veel mensen weer gered. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging van dit agendapunt. Ook hierover zijn de stemmingen morgen.

3.4 G-26-010 Statenvoorstel inzake Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein, brief GS van 21-04-2026 (GS DOC-00910839)

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 3.4, of is er toch even behoefte aan vijf minuten de benen strekken? Lekker doorgaan? Ik zie de meeste mensen toch knikken dat we door moeten gaan. Dan zijn we bij 3.4, G-26-010, het Statenvoorstel inzake Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein, met de brief GS van 21 april 2026. Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Smeets namens de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Voorzitter, Chemelot is belangrijk voor Limburg, voor de werkgelegenheid, voor onze economie en voor de verduurzaming van de industrie. De SP heeft daarom niet voor niets eerder het initiatief genomen voor de motie 'Red Chemelot'. Wij vinden dat de Provincie samen met het Rijk verantwoordelijkheid moet nemen voor een duurzame toekomst van Chemelot en de duizenden mensen die daar direct en indirect hun inkomen aan verdienen, niet morgen, maar nu. Werknemers hebben behoefte aan duidelijkheid over hun toekomst en dat van hun gezinnen. Daarom kijken wij ook serieus naar dit voorstel van de multimodale corridor. Wij zien de logica achter een betere verbinding tussen de Haven van Stein en Chemelot. We zien ook dat deze corridor onderdeel is van de bredere verduurzamingsstrategie, waarbij meer circulaire grondstoffen via binnenvaart worden aangevoerd en minder transport over de openbare weg plaatsvindt. Maar, voorzitter, steun voor verduurzaming betekent niet dat wij kritiekloos een cheque uitschrijven. Tijdens de commissiebehandeling heeft de SP nadrukkelijk gevraagd naar de verhouding tussen publiek geld en private belangen. Wij investeren hier ruim € 5 miljoen gemeenschapsgeld. Dan moet het helder zijn welk publiek belang daarmee wordt gediend en welke garanties daar tegenover staan. We zijn geen sponsor van private ondernemingen. Dat was onze boodschap in de commissie en dat blijft onze boodschap vandaag. Kan de Gedeputeerde met zekerheid zeggen dat de kans op onwettige staatssteun is uitgesloten? Terwijl wij spreken over verduurzaming en bereikbaarheid, wonen er ook mensen langs het tracé, mensen die zich zorgen maken over geluid, leefbaarheid en hun woonomgeving. Die zorgen zijn niet uit de lucht gegrepen. Tijdens de commissie hebben wij expliciet verwezen naar de brief van bewoners en gevraagd hoe GS naar het verzet kijkt en hoe wordt voorkomen dat omwonenden de rekening betalen voor de ontwikkelingen waar anderen voordelen van hebben. Wij zien dat maatregelen worden genomen: een milieuscherm, een groenbuffer, verdere participatie en afspraken voor verbetering van de leefomgeving. Dat vinden we positief. Maar de SP vindt ook dat we nog een stap verder moeten gaan. In de aanvullende mededeling geeft GS namelijk aan dat met Chemelot-bedrijven afspraken worden gemaakt over extra bijdragen aan ontwikkelingen die de leefomgevingskwaliteit moeten verbeteren. Dat vinden wij een belangrijk aanknopingspunt. Als bedrijven profiteren van deze ontwikkeling en als bewoners de gevolgen ervan direct ervaren, dan is het niet meer dan redelijk dat juist die bewoners ook zichtbaar profiteren van investeringen in hun leefomgeving. Daarom dient de SP vandaag een motie in waarbij we vragen te onderzoeken of een deel van die aanvullende bijdrage van Chemelot-bedrijven kan worden ondergebracht in het bestaande leefbaarheidsfonds. Daarnaast vragen wij de gemeente Stein om de bewoners actief te ondersteunen bij het indienen van aanvragen, zodat middelen daadwerkelijk terechtkomen bij de mensen die de gevolgen van deze ontwikkelingen het meest direct ervaren. Daar wil ik het graag bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. Het dictum ...

Mevrouw Smeets (SP): Heeft u de motie voor mij? Het is nummer 3303. 'Verzoeken het College om: te onderzoeken of een deel van de investeringen die Chemelot- bedrijven van plan zijn te doen in de ontwikkelingen ter verbetering van de leefomgevingskwaliteit onder te brengen in het Leefbaarheidsfonds Chemelot / De gemeente Stein te stimuleren omwonenden in het projectgebied aanvragen te laten indienen op het Leefbaarheidsfonds Chemelot / Provinciale Staten vóór oktober 2027 over de uitkomsten en de mogelijke vervolgstappen te informeren.'

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. Dan geef ik nu het woord aan de heer Bloi namens de VVD.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, Chemelot is van groot belang voor onze Limburgse economie. Het zorgt voor duizenden banen en het versterkt onze positie als innovatieve chemische regio. Dat doet ze in combinatie met de Brightlands Campus. Voor de VVD Limburg staat een ding voorop: een sterke economie vraagt om sterke randvoorwaarden. Juist daarom is het belangrijk dat we blijven investeren in de concurrentiekracht en de bereikbaarheid van onze economische motoren, waar Chemelot er eentje van is. Tegelijkertijd staat de Europese chemische industrie onder druk: hoge energiekosten, toenemende internationale concurrentie en strengere regelgeving vragen om investeringen in een sterke,

toekomstbestendige basis. In een tijd waarin men steeds nadrukkelijker spreekt van strategische autonomie, is behoud van een sterke chemische industrie geen luxe, maar pure noodzaak. Productie, innovatie en kennis moeten we niet afhankelijk laten worden van andere werelddelen. Achter Chemelot schuilen niet alleen fabrieken en installaties, maar vooral duizenden Limburgse werknemers, ondernemers en gezinnen die afhankelijk zijn van een sterke industrie. Juist daarom moeten we blijven investeren in de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven die hier willen produceren, innoveren en groeien. Daarom is een verbinding tussen Chemelot en de Haven Stein zo belangrijk, zoals we zelf als Staten hebben uitgesproken in een Limburgs bod voor een duurzaam Chemelot. Infrastructuur houdt niet op bij de grenzen van het chemiepark. Een goede logistieke verbinding is essentieel voor een concurrerend en toekomstbestendig Chemelot. Daarnaast draagt deze wegverbinding bij aan een verbetering van de verkeersveiligheid. Vrachtverkeer krijgt een directe verbinding tussen de Haven Stein en Chemelot, waardoor de druk op de openbare weg afneemt. Tegelijkertijd versterkt deze investering verduurzaming van logistieke stromen en het efficiënter gebruik van transportmodaliteiten. Dit sluit weer aan op onze eigen ambities uit het beleidskader voor een toegankelijk en bereikbaar Limburg. Voorzitter, voor de VVD Limburg is de Multimodale Corridor Chemelot-Haven Stein veel meer dan een infrastructureel project. Het is een investering in bereikbaarheid, werkgelegenheid, economische kracht, duurzaamheid en verkeersveiligheid. Het is een belangrijke schakel in het toekomstbestendig maken van Chemelot, de Westelijke Mijnstreek en Limburg als geheel. Stilstaan is achteruitgaan. Als we willen dat de banen, investeringen en innovaties van morgen in Limburg landen, moeten wij vandaag bereid zijn de juiste randvoorwaarden te creëren. Daarom steunt de VVD Limburg dit voorstel vol overtuiging, niet alleen voor Chemelot, maar voor de economische toekomst van heel Limburg. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling namens de fractie van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Na een bewogen commissiebehandeling willen we toch nog een aantal woorden aan dit stuk wijden. Dit stuk gaat over de toekomst van Chemelot en daarmee over de verduurzaming van een van de belangrijkste industriële clusters van Limburg, van Nederland en van Europa. Wie wil dat de industrie verduurzaamt, moet ook bereid zijn te investeren in de randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Deze multimodale corridor zorgt ervoor dat vervoer slimmer, duurzamer en efficiënter kan plaatsvinden via water, spoor en weg. Daarnaast is het een investering die andere investeringen mogelijk maakt. Met onze bijdrage halen we niet alleen rijksmiddelen binnen, maar behouden we ook de Europese subsidie voor dit project. Zonder provinciale cofinanciering vallen die middelen weg en komt het project dus ook niet van de grond. D66 vindt dat Limburg verantwoordelijkheid moet nemen als het gaat om een duurzaam en toekomstbestendig Chemelot. Daarom steunen wij dit voorstel. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol namens GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Ik wil toch beginnen een terugblik op het proces. We hebben toch wat zorgen over de toch wel teleurstellende kwaliteit van het oorspronkelijke Statenvoorstel. Dat is met de mededeling portefeuillehouder goed gecorrigeerd. De Gedeputeerde en ook de ambtelijke organisatie wil ik dat graag nageven. Maar ik zeg dat ook omdat het niet het eerste Statenvoorstel is dat tussen commissie en behandeling hier best wel een lange en soms ook best wel ingrijpende weg heeft ondergaan. Het feit dat er kennelijk een deadline was/is van 31 juli om een besluit te nemen, verandert natuurlijk ook niets aan de kwaliteit van het voorstel als zodanig. Laat dat ook gezegd zijn. Ik ga wat minder grote woorden gebruiken dan de vorige sprekers, maar ik onderken wel dat uiteindelijk de beweging om van wegvervoer naar water te gaan belangrijk is. GroenLinks onderkent dat er met die circulaire economie ook een toename zal zijn van het transport van droge bulkgoederen. Ik ben ook blij dat in de mededeling portefeuillehouder de toch wel wat erg ronkende indruk die werd gewekt over de afname van de verkeersdruk iets is genuanceerd. Tegelijkertijd, als je het hebt over verduurzaming en duurzaam transport,

blijft het eigenlijk best wel een wat rare beweging om te zeggen: we gaan van rail naar weg. Ik maak dat soort berekeningen ook weleens. Strikt genomen is railtransport nog steeds gunstiger dan transport over de weg. Maar goed, we hebben natuurlijk te maken, zeker als het gaat over FUREC, met een palletfabriek in Zevenellen waar nou eenmaal geen railontsluiting is. Anders zou dat ook een stuk makkelijker zijn geweest. Ook dat zijn keuzes. Laten we ons dat wel blijven realiseren. Uiteraard zijn de zorgen van de omwonenden ook tot ons doorgedrongen en ook tot onze lokale fractie in Stein. Ik denk dat een belangrijk deel van die zorgen ook ontstaat omdat er in ieder geval bij mij – dat is dus ook meteen een vraag – wat onduidelijkheid is over de rol van elektrische trucks in dit verhaal. Is dit nu iets wat we op termijn gaan doen, wat we willen doen of wat we vanaf dag 1 gaan doen? Ik denk dat dat uiteindelijk ook wel een belangrijke factor zal zijn. We hebben in de commissie daar ook een toezegging op gevraagd en gekregen, waarin GS contact zou hebben met de gemeente Stein om te kijken: wat kunnen wij maximaal doen om die zorgen van omwonenden weg te nemen? Ik ben nog niet helemaal happy met de toch betrekkelijk korte passage in de mededeling portefeuillehouder op dat punt. Dus ik hoop dat daar nog iets meer over te zeggen valt. Uiteindelijk is wat hier ten principale voorligt het verzoek aan PS om geld ter beschikking te stellen in aanvulling op de overige publieke middelen. Ik voel ook wel de rare situatie dat wij publiek geld gaan inzetten om een private weg te realiseren voor bedrijven op Chemelot. Dat past niet helemaal of eigenlijk zelfs helemaal niet in hoe wij denken over de inzet van publiek geld voor publieke taken. Het is eigenlijk ook wel een beetje een bijzondere definitie van marktfalen, maar daar gaan we morgen in het kader van het SiS wellicht nog wat meer over zeggen. Dus ik hoop wel – dat is dus ook de vraag – dat de Gedeputeerde toch iets meer kan vertellen over hoe GS kijkt naar de inzet van deze middelen nu en wellicht ook de ontwikkelingen op termijn. Uiteindelijk wil je toch heel graag dat als iets nuttig is voor bedrijven, bedrijven daar ook zelf iets aan doen. De opmerking en de passage in het Statenvoorstel dat bedrijven bijdragen aan het leefbaarheidsfonds snap ik. Tegelijkertijd, zeker als het gaat om het treffen van mitigerende maatregelen moeten we wat mij betreft – excuses aan de katholieken onder ons – op voorhand ook een beetje opletten dat we dat niet als een soort aflat gaan beschouwen. Daar wou ik het voor nu bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sol. Dan geef ik nu het woord aan de heer Ijpelaar namens het CDA.

De heer Ijpelaar (CDA): Voorzitter, ik begin vandaag met een persoonlijk verhaal. Mijn vader was, zoals je misschien kunt zeggen, een arbeidsmigrant. Samen met mijn moeder kwam hij vanuit Brabant naar Limburg. Hij was net afgestudeerd aan de Technische Bedrijfskunde op de Technische Universiteit in Eindhoven, met als specialisatie informatica. Hij solliciteerde bij Philips en werd daar afgewezen. In die tijd, 38 jaar geleden, was er in die regio niet echt heel veel technisch perspectief. U zult dat wellicht niet geloven, maar het is echt waar. En dus richtte hij zijn blik op Limburg. Daar kwam hij bij DSM terecht. Daar was wel iets gaande: daar was ontwikkeling gaande, daar was innovatie gaande, daar bruiste het, want er was iets te doen in de chemische industrie. Ik vertel dit niet alleen maar om een persoonlijk verhaal te vertellen, maar omdat een regio zich kan ontwikkelen. Wij zien dit nu ook in Limburg gebeuren. Het belang van industrie gaat niet alleen maar over fabrieken, leidingen of wegen. Nee, het gaat over gezinnen die hier een bestaan opbouwen, over banen, kennis, welvaart, perspectief en over volgende generaties. Precies daarom ligt hier vandaag niet zomaar een voorstel voor over een weg in de gemeente Stein, maar over een stukje van de puzzel van de toekomst van Limburg. Chemelot is van groot belang voor Limburg en voor Nederland, voor duizenden directe en indirecte banen, voor onze maakindustrie, voor de chemie en voor materialen die nodig zijn voor landbouw, bouw, zorg, energie en hightech. We zullen ons de vraag moeten stellen: kunnen wij onze strategische autonomie wel garanderen als we clusters als Chemelot niet hebben in Europa? Dat is een heel actuele vraag van vandaag. Het gaat dus niet over een weg in de gemeente Stein. Het gaat over een multimodale corridor waarin we een stukje van de verduurzamingspuzzel van Chemelot gaan leggen, niet over asfalt, maar over een logistieke ruggengraat die nodig is voor Chemelot. Daarmee halen we vrachtverkeer van de openbare weg, verbeteren we de verkeersveiligheid en versterken we de circulaire economie. We zeggen in deze Staten heel vaak dat we meer geld moeten halen uit Den Haag of Brussel. Het verbaast me dan ook dat we hier, maar ook in de commissie en ook in andere voorstellen, opeens schrikken van ons eigen succes als we iets te veel subsidiemiddelen binnenhalen. Begrijp me goed, het

CDA is helder: publiek geld vraagt ook om publieke waarde. Alle stakeholders moeten hierin een goede bijdrage leveren, maar laten we ook consistent zijn in onze opgave richting het bestuur en niet schrikken van ons eigen succes. Ik moet ook denken aan project Beethoven in de Brainportregio Eindhoven. Daar zegt het Rijk terecht dat we een regio hebben van nationaal belang. Maar als Beethoven kan klinken in Brainport, dan verdient Limburg zijn eigen Mozart. Deze corridor kan een van de eerste partituren zijn van deze nieuwe duurzame symfonie voor Zuid-Limburg, maar dan moeten we wel goede afspraken maken met alle stakeholders en belanghebbenden. De mensen in Stijn, Urmond, Sittard-Geleen en omliggende kernen moeten merken dat hun leefomgeving verbetert: minder vrachtverkeer, meer verkeersveiligheid, groene inpassing, het monitoren van geluid, trillingen en luchtkwaliteit en één duidelijk aanspreekpunt. We zien dit op papier in grote lijnen terugkomen, maar we merken ook dat directe omwonenden dit nog niet zo ervaren. We hebben daarom een aantal vragen aan GS. Hoe verklaart GS dat de maatregelen op papier in grote lijnen zijn uitgewerkt, maar directe omwonenden dit nog niet zo ervaren? Welke aanvullende duidelijkheid kan GS hun bieden over de concrete mitigerende maatregelen en de impact op hun directe leefomgeving? Hoe monitoren we of de beloofde verkeers- en leefbaarheidseffecten daadwerkelijk optreden? En is GS bereid om deze corridor expliciet te positioneren als eerste bouwsteen van Project Mozart richting Den Haag? Voorzitter, mijn vader kwam naar Limburg omdat er hier toekomst was. Het is onze opdracht om ervoor te zorgen dat onze kinderen dat straks ook kunnen zeggen. Daarom kijkt het CDA constructief naar dit voorstel. 'Ja' tegen een toekomstbestendig Chemelot, 'ja' tegen verduurzaming en werkgelegenheid, maar met harde afspraken over groene inpassing, leefbaarheid en meetbare effecten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer IJpelaar. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst namens de fractie van de PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. De multimodale corridor bij Chemelot, een belangrijke stap in het verduurzamen van het terrein en cruciaal voor die duurzame toekomst van Chemelot die wij in Limburg zo wensen met elkaar. Het is een dossier dat in de gemeenteraad van Stein uitvoerig is behandeld en bijna op unanieme steun kan rekenen. Het is een dossier waarvoor miljoenen aan cofinanciering is geregeld in Europa en in Den Haag. Het is een dossier waar al heel lang aan gewerkt is, maar waarbij het Provinciale Staten totaal niet op de radar had. Het kan verkeren. Wij maakten er inhoudelijk pas kennis mee ongeveer drie weken geleden. Daarvoor kwam het terug in een overzicht over lopende Chemelot-projecten, in maart 2023 met ons gedeeld, en het is genoemd in het Statenvoorstel Grondverwerving Graetheide – de Lexhy. Het is dus niet zo heel gek dat het ons een beetje verraste. Voorzitter, de multimodale corridor kwam voor Provinciale Staten dus als een verrassing. Aan het Statenvoorstel dat in de commissie werd behandeld ontbrak nog wel de nodige informatie. De PvdA begrijpt wel dat een deel van de commissie het stuk vandaag aanvankelijk niet wilde behandelen, maar voorzitter, nu niet behandelen en sterker nog, nu niet positief besluiten, zou betekenen dat we de aangetrokken miljoenen verliezen en daarmee komt de realisatie van de verduurzaming van Chemelot ernstig onder druk te staan. De PvdA ziet dat het College goed geluisterd heeft naar de vragen uit de commissie. De uitgebreide mededeling portefeuillehouder geeft ons voldoende informatie om nu te kunnen besluiten. Dat verdient een compliment aan het College. Wat ook een compliment verdient, is dat u er voor had kunnen kiezen om het benodigde budget via een van de P&C-stukken te regelen, maar dat u er in dit geval bewust voor kiest om dit voorstel expliciet aan ons voor te leggen. Daarmee doet u recht aan onze rol in dit huis en dat gaat ook weleens anders. Daarmee komen we bij de inhoud, voorzitter. Voorzitter, de PvdA ziet dit project dus niet als een klassiek mobiliteitsproject, maar als een economisch project, gericht op een duurzame toekomst van Chemelot dat toevallig een stukje infrastructuur is. Het is infrastructuur die niet publiek toegankelijk is en die niet aangelegd, beheerd en onderhouden wordt door de Provincie. Wij zien dat het project niet aan het IPML toegevoegd gaat worden. Dat lijkt ons de juiste keuze. De voordelen voor Chemelot zijn duidelijk: een meer directe toevoer van grondstoffen en afvoer van producten en een toename van het aantal vervoersbewegingen, zo'n 400 extra ritten per dag, waarmee 3 miljoen ton extra materieel vervoerd kan worden. Maar, voorzitter, wat is de toegevoegde waarde voor de leefomgeving en omwonenden? Die toegevoegde waarde zien wij wel als het gaat om de verkeersveiligheid, maar we maken ons zorgen over toename van vrachtverkeer en daarmee

ook de mogelijke toename van uitstoot en geluidsoverlast. In de mededeling portefeuillehouder lezen wij dat dit transport zoveel als mogelijk met elektrische trucks wordt verzorgd. Daar zit natuurlijk de clou, want wat is 'zoveel als mogelijk'? De andere belangrijke vraag is: is die afspraak ergens vastgelegd of is het een intentie? Als het een intentie is, dan kan het ook betekenen dat dat mislukt, niet lukt of maar deels lukt. Daarmee zou de uitstoot omhoog gaan en zou de overlast van omwonenden ook fors groter worden. Dus is die afspraak ergens vastgelegd en wie ziet nu toe op het nakomen van die afspraak? Tot zover in de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik nu het woord aan de heer Hermans namens de fractie van de PVV.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Daar zijn we dan, een verkapte commissievergadering LEO tijdens een PS-vergadering. Tenminste, zo voelt het. Eerst een voorstel van pak 'm beet tien pagina's en opname in het IPML. Nu een subsidie ten laste van een bereikbaar en toegankelijk Limburg met bereikbare informatie van 89 pagina's en geen opname meer in het IPML. In het stuk geeft GS aan dat het nu om een subsidie gaat met economische en maatschappelijke doeleinden. Daar wringt bij de PVV de schoen, voorzitter. Wat zijn dan die maatschappelijke doeleinden van een weg waar de Limburger niets te zoeken heeft, er zelf nooit gebruik van zal maken, maar waarvoor hij wel al driemaal de beurs heeft moeten trekken, via afdrachten naar Brussel, het Rijk en deze Provincie, voorzitter? Wat draagt Chemelot daar nu aan bij? Nagenoeg niets, voorzitter. DSM-Firmenich doet een duit in het zakje voor een weg die ze zelf niet nodig hebben. Misschien een goedmakertje voor de grondtransacties? De site moet iets in haar programma opnemen, maar wat? Met een cofinanciering vanuit de Provincie Limburg heeft de gemeente Stein de afgelopen jaren haar infra tussen Chemelot en de haven verbeterd, voorzitter. Hoe verklaart de Gedeputeerde de opmerking van wethouder Hendrix dat niet verkeerswinst in deze casus doorslaggevend is, maar wel de politieke druk vanuit deze Provincie? Dan een het aantal vrachtbewegingen. Op deze weg worden 1.200 transporten per dag voorspeld, voorzitter, in principe allemaal elektrisch. Mevrouw Berghorst zei het zonet al: onze vraag is: waar halen we die vrachtwagens vandaan, wanneer zijn ze er en waar gaan ze stekkeren? Ik vraag dat in de wetenschap dat Chemelot de eerste tien tot vijftien jaar nog niets te verwachten heeft van VAWOZ, de verbinding/aanlanding van wind op zee voor stroom en waterstof. De eerste drie gebieden hiervoor zijn bekend. Daar zit Limburg niet bij. Mogelijke investeerders zullen daar hun vragen over hebben. Tot slot, voorzitter. Ik heb met bewoners gesproken. Ik heb niet het idee dat ze faliekant tegen die weg zijn. Die plannen waren er jaren geleden ook al. Toen had hun woonwijk nog niet de omvang die ze nu heeft, maar toen was er vanuit DSM en de bedrijven aldaar geen bereidheid om te investeren in die weg. Nu, voorzitter, krijgen ze hun weg nagenoeg gratis. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hermans. Dan geef ik het woord aan de heer Huizing namens de fractie van de BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Voor ik van wal steek; het is wel een avond van openbaringen, moet ik zeggen. Eerst kreeg ik te horen dat Sinterklaas niet blijkt te bestaan. Vervolgens word ik geconfronteerd met het feit dat ik bijna collega ben geweest van de vader van de heer Ijpelaar. In die tijd was ik ook aan het solliciteren. Ik ben net niet bij DSM terechtgekomen, maar bij Philips, dus precies de omgekeerde weg.

De voorzitter: Heeft u nu behoefte aan een schorsing?

De heer Huizing (BBB): Misschien wel, ja. Misschien wel, ja. Tot zover. Maar dan met betrekking tot het dossier. We moeten het gaan hebben over de geplande Multimodale Corridor Stein. Kijkend naar de titel, met woorden als 'verduurzaming', 'multimodaliteit' en in de tekst van het oorspronkelijke voorstel woorden als 'strategisch belang' en 'circulaire hub', vraag je je af waarom we het er hier überhaupt over moeten hebben en waarom het niet gewoon een hamerstuk is. Dat zit wat ons betreft als volgt. Alle nobele

doelstellingen ten spijt en ook het feit dat het grootste deel van het geld niet uit de portemonnee van de Provincie moet komen, hebben we het hier wel over een investering van € 20 miljoen aan overheidsmiddelen in een aanzienlijk stuk beton op een plek waar nu nog de boterbloempjes bloeien. Dat is even een kleine verwijzing naar de heer Wim T. Schippers, die ons ontvallen is. Het betreft ook een toekomstige verkeersader in de nabijheid van een woonwijk. Met andere woorden, een goede afweging van maatschappelijke kosten en baten mag worden gevraagd van GS alvorens we hier gevraagd worden onze zegen aan te geven. Het oorspronkelijke voorstel schoot wat ons betreft ook hier tekort. De enige getallen die we daar tegenkwamen betroffen de verdeling van de financiering. Elke vorm van gekwantificeerde maatschappelijke kosten en baten ontbrak, iets wat je toch zou mogen verwachten bij een overheidsinvestering van € 20 miljoen. In een commissievergadering kregen we daar ook geen goed antwoord op. Dat was op dat moment dan ook reden voor ons om het voorstel niet behandelbaar te verklaren. Het ontbreken van een dergelijke onderbouwing was hiervoor de reden, niet een gebrek aan daadkracht of dat wij de toekomst van Chemelot niet serieus zouden nemen, zoals hier en daar is gesuggereerd. Na de commissievergadering is middels een aantal mededelingen portefeuillehouder en antwoorden op onze technische vragen op een behoorlijke manier hieraan tegemoetgekomen. Dank daarvoor aan de Gedeputeerde en de ambtenaren. De eerste mededeling portefeuillehouder is in relatie tot het oorspronkelijke Statenvoorstel zelfs dusdanig omvangrijk dat je welhaast zou kunnen spreken van een volledig gerenoveerd Statenvoorstel en dat een hernieuwde behandeling in de commissie wellicht gerechtvaardigd zou zijn geweest. Maar goed, hier is niet voor gekozen. Daarom gaan we hier vandaag een soort veredelde commissievergadering meemaken, met wat ons betreft nog steeds een aantal open einden, die de Gedeputeerde hopelijk gaat afhechten. Allereerst zijn daar de omwonenden, die hun zorgen op een goed onderbouwde wijze hebben geuit. Wat gaat de Gedeputeerde doen om deze zorgen weg te nemen, nog even los van de participatiesessies die hebben plaatsgevonden? Wanneer er sprake is van een noodzaak van deze corridor voor de verduurzaming van Chemelot, dan hebben we het met name over het vervoer en het gebruik van grote hoeveelheden pallets, die afkomstig zijn van FUREC voor de productie van kunstmest op Chemelot. Het potentiële effect dat dit kan hebben op het aantal vervoersbewegingen wanneer de corridor er niet zou zijn, is wat ons betreft een van de meest valide redenen om dit project te willen realiseren. Als we het goed hebben: het formele investeringsbesluit om FUREC te realiseren moet nog worden genomen. De realisatie zal dus waarschijnlijk nog enige tijd duren. Er is dus een risico dat er straks een corridor ligt en FUREC onverhoopt niet zal worden gerealiseerd. Kan de Gedeputeerde op dit risico reflecteren en is het mogelijk prudent te wachten met de daadwerkelijke realisatie, de schop in de grond, tot er meer zekerheid is over de realisatie van FUREC en het tijdstip daarvan? Aan de andere kant zijn er de afname en het gebruik van de pallets. Wat zijn de risico's dat deze afname substantieel minder wordt gedurende de levensduur van deze corridor en hiermee de corridor in onbruik dreigt te raken? Dat is een vraag aan de Gedeputeerde. Je legt immers zoiets aan voor een duur van vijftig jaar. Eén ding is zeker: de wereld en de technologieën zullen gedurende deze vijftig jaar gaan veranderen. Er zijn her en der de nodige voorbeelden van spookviaducten, spookbruggen en andere spookinfra. In dit kader kan ik iedereen, zeker de Gedeputeerde, de Wikipagina 'Grote nutteloze werken' aanbevelen. Natuurlijk hopen wij dat de corridor een dergelijk lot bespaard blijft, maar we zouden het toch van goed bestuur vinden getuigen wanneer de Gedeputeerde een plan heeft voor wat te doen in een dergelijke situatie en hij dit mogelijk in een overeenkomst met een exploitant vast wil leggen. Graag concrete gedachten van de Gedeputeerde hierover. Dan hebben we nog een opmerking over de financiering, maar daar kom ik in de tweede termijn op terug. Tot zover mijn eerste termijn. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Huizing. De motie die is rondgedeeld wordt in de tweede termijn ingediend en voorgelezen. Dan weet u dat. Hij is formeel nog niet ingediend. Dan maakt hij op dit moment nog geen onderdeel uit van de beraadslaging en zult u tot de tweede termijn moeten wachten op een beoordeling van het College, zeg ik er even bij. Of u moet het dictum even voorlezen. Die keuze is volledig aan u. Ik wil u alleen maar helpen.

De heer Huizing (BBB): Toen ik wegliep had ik nog 34 seconden en nu 22 seconden. Ik heb behoefte aan een kleine periode voor de toelichting en dan zal ik het dictum voorlezen.

De voorzitter: Ik geef u die ruimte.

De heer Huizing (BBB): Goed zo. Met betrekking tot de financiering het volgende. Dat is ook al genoemd. De Provincie Limburg heeft de afgelopen jaren goed werk verricht met het binnenhalen van CEF-gelden. Daar zijn een aantal mooie projecten mee gerealiseerd. Daarbij was er wel vaak sprake van 50% CEF-gelden en 50% cofinanciering, waarvan een deel privaat. Dat ontbreekt eigenlijk bij dit project als geheel. Dit is 100% publiek geld in een privaat project uiteindelijk. Dat was voor ons aanleiding voor deze motie, om te vragen aan GS om in overleg met met name de private partijen te kijken of een grotere private inbreng mogelijk is. Daar gaat deze motie over. Dan pak ik mijn bril even en lees ik het dictum voor. 'Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om: op zoek te gaan naar een modus, waarbij wel sprake is van een significante private bijdrage / Hierover in overleg te gaan met betrokken partijen / Uiterlijk in Q1 2027 Provinciale Staten te informeren over de uitkomsten hiervan. En gaat over tot de orde van de dag.' Mede ondertekend door de heer Wetemans. Ik had op het moment dat ik het printte nog geen nummer, maar dat heeft de Griffie ongetwijfeld.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is 3304. Dank u wel, mijnheer Huizing. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans namens de fractie van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, een multimodale corridor voor Chemelot. Bij een eerste scan van dit Statenvoorstel lijkt het bijna een hamerstuk te zijn. Wie is er per slot van rekening tegen verduurzaming van Chemelot, het verbeteren van de verkeersveiligheid, efficiënter gebruik van de haven en milieu- en klimaatvoordelen? Maar bij nadere bestudering komen er bij mij toch meerdere vragen op. Per slot van rekening: wat is er nu precies multimodaal aan een nieuwe weg die naast een niet langer gebruikte spoorlijn ligt? En zijn de problemen met de verkeersveiligheid niet toegenomen omdat Chemelot besloot om, om financiële redenen, over te stappen van spoorvervoer naar wegvervoer, met aanzienlijke groei van het vrachtverkeer rond Chemelot als gevolg? Dan is die verkeersveiligheid toch ook te verbeteren door het spoor weer te gaan gebruiken? Dan de aanvoer van vaste materialen naar Chemelot. Ik kan goed begrijpen dat als de verduurzaming van Chemelot doorzet en het zich ontwikkelt tot een circular hub, die aanvoer fors zal groeien. Maar lopen we daar niet op de muziek vooruit? Er is nog geen besluit genomen over FUREC. In plaats van een groei in het hergebruik van met name kunststoffen, zien we in de praktijk bijna maandelijks een veelbelovende kunststofrecycler failliet gaan. Daarnaast wordt Chemelot geplaagd door een vertraagde stroomvoorziening en onduidelijkheid en een steeds verdere versoering van de Delta Rhine Corridor. Hoe graag ik dan ook hoop dat Chemelot de transitieplannen richting 2050 kan waarmaken, vraag ik me ook af hoe realistisch die nog zijn en waarom deze nieuwe weg daarvoor zo essentieel is. Het plan om in de toekomst de fors groeiende stroom materialen via het water naar Chemelot te vervoeren, waarvoor aanpassingen van de haven noodzakelijk zijn, kan ik goed begrijpen. Maar het KNMI waarschuwt ervoor dat we in de toekomst steeds vaker te maken zullen krijgen met extreme regenval en droogte, waardoor transport via het water verstoord of gestremd zal worden. Hebben de bedrijven op Chemelot al een plan hoe ze hiermee om willen gaan? Moeten we er bijvoorbeeld rekening mee houden dat in de toekomst veel meer te recyclen materialen op Chemelot worden opgeslagen om te voorkomen dat processen stilvallen? En dan tot slot nog een vraag over die zelfrijdende elektrische trucks die in de corridor gaan rijden. Ik neem aan dat de bedrijven op Chemelot het materiaaltransport gaan uitbesteden aan Circle Infra Partners, die deze trucks aanschaft. Maar is dat dan uiteindelijk toch voordeliger dan het transport per spoor? Zelfs als Chemelot een gratis corridor betaald krijgt met publiek geld? Ik neem aan dat de corridor na aanleg ook wordt overgedragen aan Circle Infra Partners. Voorzitter, samenvattend: ik vraag mij af welk provinciaal en maatschappelijk belang gediend wordt met deze multimodale corridor en waarom we daar zoveel publiek geld in willen investeren. Ik kijk daarom uit naar de antwoorden van het College. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Boven namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Na alle ontboezemingen ben ik ook even gaan rekenen. Ik ben 37 jaar geleden afgestudeerd aan de Technische Universiteit, ook in Technische Bedrijfskunde. Ik ben niet bij Philips begonnen en ook niet bij DSM – daar had ik wel gesolliciteerd – maar ik ben bij Hoogovens begonnen. Maar daar hebben we het vandaag verder niet over. De Partij voor de Dieren heeft tijdens de commissievergadering al veel kanttekeningen bij dit voorstel geplaatst, in de hoop dat de Gedeputeerde alsnog met een heel goede onderbouwing zou komen om met publieke middelen een privébedrijfsweg te financieren voor de investeringsmaatschappij die de wegen van Chemelot exploiteert. Voorzitter, de enige reden voor ons om voor te stemmen zou zijn om de veiligheid van de openbare weg te verhogen, want verduurzaming die alleen door het aanleggen van deze weg mogelijk is, wordt absoluut niet helder en overtuigend onderbouwd, terwijl de titel van het Statenvoorstel nota bene begint met ‘verduurzaming Chemelot’. Het voorstel claimt dat deze extra weg cruciaal is voor een duurzaam toekomstperspectief van Chemelot. Grote woorden, want de verduurzaming zit alleen in het gebruikmaken van elektrische vrachtwagens, die ook gewoon over de openbare weg kunnen. Daarnaast is wanneer die elektrische vrachtwagens gaan rijden de keuze van de bedrijven zelf, in samenspraak met de vervoerder die het transport uitvoert en die de elektrische wagens aan moet schaffen. Het moment waarop dit gebeurt, zal dus grotendeels bepaald worden door de bedrijfseconomische overwegingen en de mogelijkheden op het gebied van elektrisch transport. Onze fractie zet ook vraagtekens bij de stelling dat het havengebied een impuls zou krijgen. Er zijn wat ons betreft geen argumenten gegeven die laten zien wat er met deze extra weg bereikt zou worden. Er wordt ook gesteld dat de MMC zou bijdragen aan de modal shift van weg naar water en zelfs per rail naar Chemelot. Dat is ambitieuze taal. Het zijn mooie woorden die enkel worden onderbouwd door de toekomstvisie op Chemelot uit 2021, terwijl de wereld in de tussentijd, net als die van Chemelot, behoorlijk is veranderd. In de mededeling portefeuillehouder is een waarschijnlijke toename van het aantal vrachtbewegingen opgenomen, terwijl geen rekening wordt gehouden met een even waarschijnlijke afname van 25% van de huidige vrachtbeweging door het sluiten van een fabriek op Chemelot. Waarom niet? Circle Infra Partners gaat de verbindingsweg aanleggen, beheren en exploiteren en laat de bedrijven op Chemelot betalen voor beheer en afschrijving. Circle Infra Partners zou geen winst maken op deze weg. Hoe is geborgd dat ook in de toekomst Circle Infra Partners geen financieel voordeel heeft van deze weg, die vrijwel volledig betaald wordt door publieke middelen? Voorzitter, deze weg is zo cruciaal voor Chemelot dat zelfs de toekomstige grootverbruikers van deze weg geen bijdrage willen leveren. Dan is toch maar één conclusie mogelijk, namelijk dat deze extra weg onnodig is? Om tot slot terug te komen op de veiligheid van onze openbare wegen: de bijdrage van MMC hieraan is op zijn best marginaal. De Partij voor de Dieren wil liever breder gaan voor het stimuleren van langzaam verkeer. Veilige verbindingen helpen daarbij. Ons voorstel zou daarom zijn om de € 5 miljoen van de Provincie uit te geven aan het veilig maken van de onveiligste wegen in deze provincie. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boven. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Dank aan GS voor de mededeling portefeuillehouder. Al onze kritische vragen zijn beantwoord, ofwel in de vergadering, ofwel in de zeer uitgebreide mededeling portefeuillehouder, waarvoor dank. Voor de duidelijkheid: 50PLUS zal het debat van vandaag gebruiken om tot een definitief oordeel te komen over dit Statenvoorstel. We nemen de volgende overwegingen mee. Op 28 mei jongstleden is een raadsvoorstel in de gemeente Stein aangenomen, slechts met 1 tegenstem, namelijk van een VVD-raadslid. Bovendien constateren we dat er geen insprekers zijn geweest bij dit agendapunt in de gemeenteraad van Stein. Een tweede overweging is dat de overheid in onze ogen onder meer als taak heeft om voor een goede infrastructuur te zorgen. In een wereld waarin alle regio's trachten het bedrijfsleven te verleiden om zich in hun regio te vestigen en hun positie te versterken, is een goede infrastructuur een absolute voorwaarde. Een derde overweging is dat in een wereld waarin technologische

innovatie in een stroomversnelling komt, nieuwe opties beter op niet-openbare wegen kunnen worden ingevoerd, omdat dat in onze ogen met minder risico's gepaard gaat. Ten vierde blijft 50PLUS oog houden voor de belasting van de omgeving en de leefbaarheid, maar hierin is de keuze van de gemeenteraad ook bepalend. In de commissievergadering zijn andere partijen ook gedetailleerd ingegaan op verschillende aspecten. We zullen met interesse hun zienswijze op de beantwoording van het College in de mededeling portefeuillehouder volgen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de Staten voor alle bijdragen. Dan denk ik dat het goed is om te beginnen met degenen die focuste op het stukje proces, voordat we de inhoud induiken. Ik denk dat daar ook gewoon een terecht punt gemaakt werd, namelijk dat het eerste stuk dat naar u toe is gekomen te weinig diepte bevatte en dat die additionele informatie daar eigenlijk gewoon bij had moeten zitten. Later is die via een mededeling portefeuillehouder toegevoegd. Dit had u nodig om die diepte ook in uw eigen analyses te kunnen aanbrengen. Die soberheid trek ik mij aan. We hebben geprobeerd het op een goede manier te corrigeren. We nemen dat uiteraard mee op het moment dat we vervolgstukken maken op andere dossiers, om ervoor te zorgen dat we die diepte ook altijd aan u meegeven. Die was voorhanden en die hadden we ook gewoon aan kunnen brengen. Het was wijzer geweest om dat op die manier te doen. Met die wijze les in mijn achterzak gaan we naar de inhoud. Mevrouw Smeets van de SP startte in haar betoog met twee hoofdvragen. Die gingen enerzijds over de staatssteunmogelijkheid die er is. Dat hebben we natuurlijk laten checken, of dat het geval is. Een van de redenen is: we hebben hier te maken met een CEF-subsidie die wordt toegekend. Daardoor is die staatssteun eigenlijk al deels getackeld. Daar hebben we nog een verdiepingsslag op aangebracht. Mocht u het hele juridische advies dat daarbij hoort willen zien, kan dat altijd natuurlijk, maar u kunt ervan uitgaan dat we daar de diepte hebben opgezocht. Dat is niet het geval. Dan stelde u terecht de plek van aan de ene kant de omwonenden centraal in dit proces ... Dat deed u door de vraag te stellen: moeten we niet in de gesprekken die we voeren met het bedrijfsleven kijken of er nog additionele middelen aan het leefbaarheidsfonds kunnen worden toegevoegd, met name om de vraag die er is vanuit de mensen in Stein om nog aanvullende projecten te doen te stimuleren. Enerzijds vraagt u dit financieel. Anderzijds is ook met name aan de uitvoeringskant ... Dat fonds bestaat natuurlijk al. We zien dat daar de uitputting met name aan de Sittardse kant op dit moment in een 80/20-verhouding ongeveer bestaat. Daar kunnen we uiteraard over in overleg, zoals u ook vraagt, met de gemeente Stein om te kijken of we daar nog bredere aandacht aan kunnen geven om dat fonds en de middelen die daarin zitten onder de aandacht te brengen. Dan komen we bij de bijdrage van de VVD. Mooi, dat contrast tussen beide partijen. Die ging natuurlijk over de economische impuls, het belang van Chemelot en de verduurzaming die we daar met zijn allen nastreven. De multimodale corridor is een van de stappen die wij nemen om deze site zo optimaal mogelijk te ontsluiten en zo toekomstbestendig mogelijk te maken om die soevereiniteit van ons continent, om de eigen productie van chemische producten, juist te kunnen handhaven in onze provincie, maar ook met name op ons continent, want de concurrentie op dit gebied is natuurlijk wereldwijd en niet alleen hier op onze eigen kleine postzegel. Die verduurzaming kent veel componenten. De heer Sol refereerde aan een bijzonder punt daarin: elektrische trucks. Wanneer komen ze er dan? Hoe gaat dat dan? Dat waren niet alleen de vragen van de heer Sol, maar het waren vragen van meerdere sprekers in dit proces. De afspraak zoals wij die nu hebben, die wij later ook vastleggen in de uitvoeringsovereenkomsten, is om met 50% elektrische trucks te starten vanaf het begin en daarna gefaseerd die overige 50% in te gaan voeren. Dat hebben we gedaan zodat je zo snel mogelijk naar die toekomst toe kunt. Wat heel slim is, is dat we natuurlijk met de gemeente Stein ook in het omgevingsbeleid hebben vastgelegd dat je qua geluidsoverlast en qua uitstoot et cetera niet meer kunt belasten op het gebied dan dat op dit moment gebeurt. Je kunt nooit over dat plafond heen. Ze kunnen dus niet stiekem zeggen dadelijk: we doen dit toch allemaal met fossiele wagens. Dat is enerzijds zo omdat wij het vastleggen in de uitvoeringsovereenkomst en anderzijds omdat we het omgevingstechnisch met elkaar hebben afgezekerd. Dat zijn zowel op geluid als in additionele overlast de zaken die we daarmee geborgd hebben. Er werd ook een doorkijk gevraagd, onder andere door de heer Sol, naar: is dit nou een investering die nu meteen

rendeert? Ja, dit is echt wel het keihard investeren in een onrendabele top, want dat is wat je doet. Daarom zit er ook zoveel overheidsgeld in. Maar zou het in de toekomst dan niet meer geld kunnen gaan opbrengen? Ja, die optie ligt op tafel natuurlijk. Bij de vragen die we beantwoord hebben ging het bijvoorbeeld over huidige transportbewegingen et cetera. Maar we hebben natuurlijk zeker ook de optie en de kans die in de toekomst ligt met FUREC onder andere ... Die zit hier natuurlijk wel onder ook.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb een vraag. U zegt dat is afgesproken dat 50% van de trucks die gaat rijden elektrisch is. Met wie is dat afgesproken?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat gaan wij vastleggen bij de partij die het dadelijk aankoopt. Dat zal Circle Infra Partners zijn.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Oké.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel. Bij een uitvoeringsovereenkomst doe je dat natuurlijk met de partij die het ook gaat uitvoeren. Leefbaarheidsfondsen niet als aflat. Dat werd ook gesteld.

De voorzitter: Bij nader inzien was het toch niet helemaal duidelijk, Gedeputeerde. Ik hoop niet dat door die laatste opmerking kwam. Ga uw gang.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Ik ben heel verbaasd. Dat zou een heel grote verandering bij Chemelot betekenen, want in de huidige situatie bepalen de bedrijven zelf wie hun producten vervoert. Dus het zou helemaal nieuw zijn als Circle Infra Partners dat gaat doen. Is dat ook de afspraak? Heeft Circle Infra Partners dus ook afspraken gemaakt met de bedrijven en zijn die ermee akkoord dat dat voortaan door Circle Infra Partners gedaan gaat worden?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Er zijn afspraken tussen bedrijven en Circle Infra Partners. Ik weet nog niet of die vastgelegd zijn tussen beide partijen of niet. Dat zal ik even checken. In de tweede termijn kom ik daarop terug. Ik zal u verblijden met een antwoord. Geen zorgen.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik kom even terug op de bijdrage van de heer Sol, waarin hij zei: leefbaarheid en het leefbaarheidsfonds mogen geen aflat zijn, van: ik doe een kleine bijdrage in het leefbaarheidsfonds en daarmee hebben we voldoende gedaan om dat te doen. Zo zie ik dat absoluut niet. Ik zie mevrouw Smeets 'ik ook niet' gebaren. Dat is absoluut niet de functie van het leefbaarheidsfonds. Ik denk dat dat ook niet de intentie was toen het ooit werd ingediend door mevrouw Berghorst als omgevingsfonds voor het hele gebied, maar goed. Dan naar het CDA. In de bijdrage van de heer Ijpelaar werd mooi gerefereerd aan de sollicitaties van zijn vader destijds en de redenen waarom de familie Ijpelaar naar Limburg toegekomen is. Ik kwam erachter dat we dus niet alleen mooie investeringen doen in duurzaamheid et cetera en het economische profiel, maar we dus mogelijkserwijs ook de nieuwe Wouter Ijpelaartjes van de toekomst

hiermee deze regio in halen. Die toegevoegde waarde zullen we dan ook maar omarmen. Daarnaast werd gesteld: moeten we deze investeringen niet zien binnen een soort van Mozartdeal? Dat kan. Je zou dat zo kunnen of willen formuleren. Ik denk dat we gewoon praktische afspraken over casussen moeten maken, zoals we nu ook doen met het Rijk. Ik zie hier nog niet een onderdeel in de grote Mozartdeal, maar het is wel een onderdeel in de puzzel die we leggen rondom Chemelot. Misschien in plaats van Mozart Rieu? Dat zou ook beter klinken in Limburg natuurlijk. Maar goed, dat terzijde. Het monitoren van de effecten voor de omgeving. Dat gaan we samen met de bedrijven in Stein en de bedrijven op Chemelot gezamenlijk doen, om natuurlijk op die manier de omwonenden het profijt te laten ervaren van deze investering en juist geen additionele overlast. Er moet extra verkeersveiligheid ervaren worden. We hebben goede maatregelen op het gebied van geluid genomen, die ook bovenwettelijk zijn. Daar wordt echt naar gestreefd, om de hinder zo laag mogelijk te houden. De Partij van de Arbeid stelde dezelfde vraag over elektrische trucks.

De voorzitter: De heer Ijpelaar heeft nog een vraag.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik had drie vragen gesteld. U heeft er twee beantwoord. De derde was: hoe kan het zijn dat de omwonenden nog niet zien dat er mitigerende maatregelen worden genomen, die op papier door het CDA wel gelezen kunnen worden. Hoe ziet u dat de omwonenden zo'n ander beeld hebben van dat wat in het plan staat of wat u gaat doen om die pijn in de directe omgeving te verzachten? Hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, er wordt nog niet gebouwd in deze wijk, dus de mitigerende maatregelen die u bedoelt, worden natuurlijk toegepast zodra die weg aangebracht wordt. Dan plaats je ook de geluidsschermen et cetera die erbij horen. Uw vraag was waarom ze het nu nog niet zien. Ja, dat is volgens mij de reden waarom: als die weg nog niet aangelegd wordt – die wordt nog geëngineerd op dit moment – volgen de mitigerende maatregelen die erbij horen natuurlijk ook nog.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik denk dat de Gedeputeerde mij verkeerd begrijpt of dat ik mij verkeerd heb uitgedrukt. Ik bedoelde: we hebben natuurlijk best wel wat inspraak gehad van omwonenden die zorgen hebben over dit plan. Als wij dit plan lezen als CDA, dan lezen we best wel een aantal mitigerende maatregelen voor die zorgen. Die zie je op papier wel terug. Maar hoe kan het dan zijn dat die omwonenden zich nog zo'n grote zorgen maken over een aantal dingen? Ik heb het ook in mijn bijdrage genoemd: als het gaat om geluid, als het gaat om genoeg groene inpassing in de directe omgeving, als het gaat om het wegnemen van het aantal verkeersbewegingen. Waar zit dat dan in?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, ik kan niet praten voor de mensen die zich zorgen maken. We hebben wel geprobeerd om juist die zaken echt te adresseren, om zaken rondom geluidsoverlast of vergroening echt te implementeren. Er heeft een participatieproces gelopen, wat ook doorloopt. Dat hebben we ook afgesproken met de gemeente Stein. Het kan niet zo zijn dat als er nu nog zorgen bestaan en we straks naar een uitvoeringsfase zouden gaan, het gesprek stopt. Dus daarin zit onze effort om daar ook het gesprek met omwonenden te kunnen hebben. Met de maatregelen die wij nu nemen, treffen we hopelijk toch voldoende mitigerende maatregelen om het voor hen acceptabel te maken.

De voorzitter: Tot slot, de heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, de laatste vraag. Kunt u dan in deze zaal misschien iets vertellen over dat participatieproces, of die geluiden daarin hetzelfde zijn, afnemen of dat u het herkent? Hoe heeft dat participatieproces eruitgezien en wat zijn de geluiden die u daar hoort?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, met uw goedvinden zal ik dadelijk even vragen om het exacte participatieproces uit te tekenen, want ik ben natuurlijk niet zelf bij iedere bijeenkomst of bij ieder gesprek aanwezig geweest. Ik ga dadelijk even vragen hoe dat proces er precies uitzag en hoe de vervolgstappen zijn, in het vervolgpacticipatietraject. Daar kom ik bij u op terug.

De voorzitter: In de tweede termijn neem ik aan.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, uiteraard.

De heer Ijpelaar (CDA): Het ging ons meer over de kleur en de tone of voice. Dus niet per se over de exacte processtappen. Maar er is natuurlijk een discrepantie tussen de geluiden die wij horen en die u heeft over dit plan. Ziet u dat ook terugkomen in het participatieproces? Dat was de vraag.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Wij horen natuurlijk ook de zorgen van de omwonenden en wij voelen dat ook. Wij hopen dat we daar met de maatregelen die we nemen een passend antwoord op bieden. Ik heb wel voldoende participatieprocessen in mijn leven meegemaakt, ook in mijn voorgaande leven als communicatieadviseur, om te weten dat niet ieder participatieproces per se tot vreugde leidt. Dat zult u uw in uw professie meer meemaken dan dat ik het ooit mee heb gemaakt. Dus een participatieproces is geen garantie voor geluk of gelukzaligheid, maar het streven vanuit de overheden is absoluut om de overlast zo minimaal mogelijk te maken en ook om dat gevoel bij de inwoners neer te leggen.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan kom ik bij de PVV, die ook duidelijk refereerde aan de situatie in Stein. Er werd gevraagd wat ik vond van wat een wethouder daar gezegd had. Ik kan niet invullen wat een wethouder daar gezegd heeft. Wat ik wel kan concluderen is dat de stemverhouding in de gemeenteraad van Stein 17 voor en 1 tegen was. Dus als je het hebt over de volksvertegenwoordiging in het dorp zelf, is er heel duidelijk gekozen voor dit voorstel. Dus om te stellen dat er daardoor geen draagvlak zou zijn in Stein, vind ik een beetje een vreemde situatie. Dat er bij omwonenden een gevoel van onwenselijkheid kan zijn en ook dat er in de participatie nog niet voldoende gevoel bij de maatregelen is die wij voorstellen als mitigerende maatregelen, is natuurlijk ook een signaal dat wij binnenkrijgen. Daar moet aan gewerkt worden. Dat voelen wij dus met u mee. Dan ga ik naar de heer Huizing, die bij Philips heeft gesolliciteerd. Het is wel mooi om heel veel cv's mee te krijgen in deze vergadering. Het punt over het proces, daar ben ik mee begonnen. Daar terecht een vriendelijke mea culpa voor vanuit onze zijde. Ik denk dat ik even specifiek terugkom op de vraag van de grote projecten die niks geworden zijn, waar de heer Huizing aan refereerde. Er was een vraag over het risico: als die weg dan niet gebruikt wordt, is het dan een privaat product waar ook nog eens niemand dan meer gebruik van kan maken? Wij kijken natuurlijk in de overeenkomst die wij sluiten voor de realisatie van dit project dat wij ook kunnen garanderen dat a die weg niet geblokkeerd wordt voor andere gebruikers omdat het een privaat eigendom is – dat was de eerste vraag die de heer Huizing had – en b we zullen maximale effort plegen om daar geen leegstaande weg van te maken. Dan moet ik toch echt refereren aan alle effort die gedaan wordt door mijn collega Satijn ook, om op Chemelot de bedrijvigheid en het toekomstperspectief te creëren die horen bij een goed gebruikte multimodale corridor die daar ligt. U vroeg een reflectie op: hoe kijk je dan naar de toekomst als provinciale overheid? Wij doen er alles aan om daar een florerend, goed, sterk, toekomstbestendig chemisch cluster van te maken. Daarvoor is verduurzaming noodzakelijk. Is dat een garantie op succes? Nee, natuurlijk niet. Er zitten substantiële risico's aan op het moment dat je een weg als deze aanlegt. Wij doen dit omdat we het vertrouwen hebben dat de effort die wij

op al die andere punten van verduurzaming rondom Chemelot proberen te plegen, ertoe leidt dat we daar het meest duurzame chemiecluster van Europa straks hebben liggen.

De voorzitter: Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb alle vertrouwen in de inspanning die u gaat leveren. Waar het me meer om ging; nogmaals, we praten over termijnen van vijftig jaar. Wat ik zei, er zijn genoeg voorbeelden van wegen die volledig overwoekerd zijn en waar er van alles en nog wat gebeurt. Waar ik eigenlijk naar op zoek ben: mocht dat intreden, hopelijk niet; als we niks doen hebben we gewoon een weg in handen van een private partij. Wat denkt u te kunnen gaan doen om zo'n situatie te voorkomen als Provincie?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik denk dat wij wel kunnen toezeggen dat wij in de afspraken die wij maken over subsidies, eigendommen, het gebruik daarvan et cetera, een paragraaf zullen opnemen over dat a het altijd toegankelijk moet blijven voor de bedrijvigheid waar wij het voor bedoeld hebben aan de ene kant en b dat op het moment dat het helemaal leeg zou komen te staan, wij een rol zouden kunnen krijgen bij het invullen of bedenken van wat je dan met die weg zou moeten willen.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dat kunnen we noteren als een toezegging?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat mag u noteren als een toezegging, voorzitter.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan ga ik naar de vragen die de heer Loomans stelde, met name over transport over water. We hebben als Provincie Limburg zwaar geïnvesteerd in het Rhombusproject, het grote project dat loopt van de Rotterdamse haven via een ruit naar Limburg en dan weer naar de haven in Antwerpen. Dat is onze grootste CEF-aanvraag die wij gedaan hebben in Europa. Dat heeft tot doel om die multimodaliteit, het vervoer over water, te faciliteren. Aan de Europese kant is dat omarmd als een van de meest kansrijke en mooie projecten die we hebben. Daarom hebben we ook 50% cofinanciering gekregen op deze projecten. Dat is het maximaal toegekende bedrag vanuit de CEF-gelden. Daarmee is dat ook op multimodaliteit voor Nederland bijvoorbeeld de grootste gehonoreerde aanvraag die er was als het gaat over die watermodaliteiten en binnenhavens in Nederland. Limburg heeft de afgelopen jaren, toen we die subsidies binnenhaalden, dan ook bij de andere Provincies mogen vertellen hoe succesvol je bent als je met heel veel binnenhavens samen een gemeenschappelijk verhaal vertelt over hoe je bijvoorbeeld je verduurzaming kunt organiseren en je dus over een bepaalde waterroute aan de slag kunt en je dus allemaal verschillende havens update met extra faciliteiten. Dat kan voor bulktransport zijn, maar het kan ook bijvoorbeeld gaan om elektriciteit in de havens voor de verduurzaming van de havenfaciliteiten. Bijvoorbeeld dat als een schip daar blijft liggen, dat hij niet op diesel hoeft te blijven draaien, maar dat hij andere faciliteiten heeft als walstroom om te gebruiken. Daar hoort een multimodale corridor bij, bij dat verhaal. Dat is onderdeel van die grotere beweging die wij inzetten om vervoer over water en dus minder over de weg met elkaar te organiseren. Daar zit ook het vertrouwen aan onze zijde in dat die investeringen die wij hier doen passen in een breder verhaal dan sec in het verhaal van Chemelot. Het is een breder verhaal, dat we ook over meerdere havens in Limburg uitrollen. Het gaat over de Beatrixhaven hier in Maastricht en meerdere havens waar we extra subsidies voor hebben opgehaald in Brussel, die we nu hier kunnen investeren. Voor deze bijzondere hebben we ook nog een additionele rijkssubsidie gekregen. Die

hebben we niet op al die andere projecten ook gekregen. Maar dat geeft aan ook hoe de medeoverheden het belang van deze investering en deze transitie zien. Ik zie het dan ook wel als een schatplichtigheid in dit proces dat wij als Provincie, die eigenlijk met dit vaandeltje zijn gaan rennen, waarbij we iedereen ervan overtuigd hebben dat dit verhaal een sluitend verhaal is als het gaat over de verduurzaming in ons geval van Chemelot en de aanvoer die daar plaatsvindt, maar ook in een breder verhaal voor de Limburgse circulaire economie en daarbij de verduurzaming van het transport dat daarbij hoort ... Dat voor wat betreft transport over water.

De voorzitter: Daar is toch nog een vraag over, geloof ik.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik ben klaar met u. Nee, dat was een vraag van het gewaardeerde lid van Provinciale Staten, voorzitter.

De voorzitter: De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): De heer Huizing had het er ook al even over en ik heb het er ook even over gehad: zijn we niet te vroeg met de aanleg van die MMC, omdat er nog geen besluit genomen is over FUREC. Ik heb zelf iets gezegd over de onzekerheid betreffende de circular hub, de vertraging in het kader van de Delta Rhine Corridor et cetera, et cetera. Is dit het juiste besluit op het juiste moment?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, wat ons betreft wel. Wij zijn er natuurlijk van overtuigd dat dit het juiste moment is, dat je voorloopt, dat je de meest risicovolle investeringen neemt als overheid omdat je soms de onrendabele top financiert en in dit geval ook de meest spannende investering doet met een rendement dat ook voor een deel nog in de toekomst ligt, dat klopt. Daar zit inderdaad dat risico deels in. En aan de andere kant zie ik het ook echt als signaal naar de bedrijven die daar zitten, ook naar de partijen die daaromheen actief zijn, over hoe serieus wij zijn in het verduurzamen van Chemelot. U benoemde terecht hoe lastig het soms is met elektriciteitsaansluitingen en hoe complex het af en toe is op andere punten. Hier kunnen we wel degelijk een eerste stap de goede kant uit zetten, ook met die blik op de verdere toekomst. Dat vind ik ook een taak van een overheid. Als wij zeggen 'dit moet het meest duurzame energiecluster van Europa zijn', dan moet je zelf ook die eerste stappen durven zetten, wetende dat er nog investeringen in elektrische trucks bij horen en dat daar ook nog een toekomstig verdienmodel op sommige andere sites bij hoort.

De voorzitter: De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Dan nog een andere vraag. Ik hoorde vanavond dat de bedrijven op Chemelot zelf hun vervoerder kunnen selecteren. Deze MMC komt in het beheer bij Circle Infra Partners. Mogen ook andere transporteurs dadelijk gebruikmaken van diezelfde MMC?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik zei al zojuist: ik ga dadelijk even checken wie wat waar mag, zodat ik in mijn tweede termijn u van deze bruikbare informatie kan voorzien.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Yes, voorzitter. Dan kom ik tot slot bij mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren, die ook haar cv met ons deelde en het meest verrassende profiel heeft hier in de Staten als medewerker van het huidige Tata Steel. Maar goed, bij Milieudefensie waren er ook een paar die die overstap maakten. Er is een goed verkeer tussen beide stromingen. Dat is helemaal prima en daar maken we natuurlijk geen enkel punt van.

De voorzitter: De Gedeputeerde lokt het zelf uit. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Waarom maakt de Gedeputeerde een vergelijking met Milieudefensie? Wat impliceert hij daarmee?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nee, wat ik daarmee bedoel is: er zijn mensen die werken aan Tata Steel en die komen dan aan de groene kant uit in een Statenzaal. En er zijn mensen die werken aan de groene kant en die overwegen een stap naar Tata Steel, die dan maar één dag blijkt te duren. Ik bedoel alleen dat er af en toe verkeer is beide kanten uit op dat arbeidstraject.

De voorzitter: U heeft zich er uitstekend uit gewerkt.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Meer wilde ik absoluut niet zeggen, voorzitter.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Goed. De vragen die mevrouw Boven stelde; ik denk dat alleen het stukje wegveiligheid echt nog niet voldoende besproken is in de termijn die ik heb. Daarvan stelde mevrouw Boven: het is ook maar een druppel op een gloeiende plaat, want met die 1.100 vrachtbewegingen die we eigenlijk van de weg halen op het totaal wat er in die buurt rijdt, is een vrij klein percentage. Van de andere kant: 1.100 vrachtbewegingen in een etmaal is natuurlijk een serieus aantal bewegingen in een bepaald gebied. Dat weegt twee kanten op. Het is een heel druk bereisd gebied natuurlijk. Er zijn heel veel vrachtbewegingen. Wij zien dit toch echt wel als een serieuze investering waarmee we ook meer conflictsituaties van de reguliere wegen afhaken, dus waarmee ook de wegveiligheid echt wel wordt gediend. Is dat de enige reden waarom we hier € 5 miljoen investeren? Nee. Is het een secundaire ondersteuning waarom je dit zeker zou willen doen? Ik denk het wel. Ik denk dat de wegveiligheid hier zeker op vooruitgaat. Het is een onderdeel in de brede waaier van verduurzaming en economische ondersteuning. Het hoort in een breder verhaal thuis, ook bijvoorbeeld het deel dat ik net beargumenteerde over de focus op meer multimodaliteit. De kans dat watertransport in onze provincie een veel serieuzere positie krijgt, zit ook in die bredere waaier waarom wij vinden dat we hier onze bijdrage aan moeten leveren. U vroeg nog: waar zijn de berekeningen van de huidige transportbewegingen op gebaseerd? Die gaan over de huidige bewegingen. We hebben niet in de toekomst al zaken ingeteld, van 'we gaan toekomstige winst inrekenen'. De vervoersbewegingen die wij benoemd hebben, zijn de huidige transportbewegingen die we van de weg halen. Het is niet: als er nog een nieuwe stroom bij komt, hebben we dan nog meer winst? Nee, dit is gewoon een behoudende berekening op basis van de huidige cijfers. Voorzitter, daarmee ben ik klaar. Maar mevrouw Boven wil nog heel graag een vraag stellen.

De voorzitter: En de heer Huizing ook. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Dan vraag ik me toch af of ik de mededeling portefeuillehouder goed gelezen heb, want daarin wordt een toename voorspeld waarmee we volgens mij op die 1.100 uitkomen, terwijl er ook een ontwikkeling is waarmee de huidige aantallen hoogstwaarschijnlijk met 25% naar beneden gaan. Aan de ene kant zegt u: het staat er niet in, dit is wat het huidige vervoer is. Maar volgens mij is de 1.100 het aantal bewegingen inclusief de toename door FUREC. FUREC wordt niet genoemd, maar daar lijkt het op.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat is niet zo. Vraag 1 is beantwoord: dat is niet zo.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Oké, goed. Dan de andere vraag. Ik had ook nog gevraagd hoe geborgd wordt dat deze weg, die door Circle Infra Partners beheerd en onderhouden gaat worden ... Ik

neem ook aan dat het eigendom bij hen terechtkomt. Hoe wordt geborgd dat zij daar geen extra financieel voordeel van hebben?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Die vraag past wel deels in de lijn van de heer Huizing: wat betekent dat eigendom van Circle Infra Partners voor het gebruik van die weg? Wij borgen in een uitvoeringsovereenkomst hoe dit met elkaar wordt geregeld. Ik zal dadelijk even terugkomen op het detail waar u naar vraagt.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is voldoende beantwoord voor nu? De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dit is wel voldoende beantwoord, maar ik had nog een vraag over twee moties die zijn ingediend, door de SP en door mezelf. Ik was in blijde afwachting van een appreciatie van de Gedeputeerde.

De voorzitter: Een terechte opmerking. Dank u wel, mijnheer Huizing.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik kan me die spanning bij de indieners goed voorstellen. Het is altijd spannend om dan toch te horen: wat vindt het College van beide ingediende moties? Ik denk dat ik net al in de lijn van de beantwoording kan zeggen tegen mevrouw Smeets: dat is oordeel Staten. We kunnen dat onderzoeken in de vorm zoals u vraagt. Daar kunnen wij mee aan de slag en dan kunnen wij ook bij u terugkomen. U vraagt om bij u terug te komen in Q3. Dat koppel ik meteen even aan de appreciatie die ik richting de heer Huizing zou willen doen. Wij zitten namelijk nu nog in de engineeringfase, zoals dat heet. Die weg wordt nu nog getekend. Nadat je die tekening gemaakt hebt, komt er een eindpunt uit, met een eindbedrag na zo'n engineeringsperiode hebt. Daarover zijn we nog met elkaar in gesprek, ook met het bedrijfsleven. Daarin kan ik de discussie over het leefbaarheidsfonds meenemen. Daarbij kan ik ook het gesprek voeren met het bedrijfsleven over hoe je dan die bijdrage nog aan dit proces kunt doen, met een substantiële private bijdrage. Als u het mij toestaat, dan eindigt die engineeringfase laat in Q4, begin Q1. Als ik van u het vertrouwen mag krijgen dat ik u deze periode nog, zodat u als Statenlid die informatie nog tot u kunt nemen ... Als dat voor u akkoord is, dan kan ik het oordeel Staten geven. Dan is het voor mij ook uitvoerbaar en dan is de informatie die ik u geef ook van een niveau dat ik over afspraken kan spreken die ook concreet op papier staan en uitgewerkt zijn.

De voorzitter: U weet dat we daar strenger in zijn. Dat betekent dat de motie daar dan op moet worden aangepast, want wij houden het juiste dictum aan, zoals dat in de motie staat. Dus als de indieners daarmee kunnen leven, dan moet er nog wel een handeling volgen, namelijk het wijzigen van de motie, zodat het ook in het dictum van de nieuwe of gewijzigde motie staat. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, ik wilde net, voordat u begon, beginnen met zeggen: mijn vertrouwen in de Gedeputeerde is heel groot. Dat blijft wel heel groot, maar inderdaad, laten we de tekst maar echt even aanpassen in een gewijzigde motie. Dan ligt hij er vanavond of morgenvroeg als eerste.

De voorzitter: Er wordt morgen pas over gestemd, dus er is alle tijd om dat even netjes aan te passen.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, als we dat dan zo doen, in het kader van de verduurzaming, dat we weten dat dit maar gaat over het aanpassen van een datumpje, hoeven we die niet nog een keer in de hele zaal rond te delen, maar vinden jullie hem gewoon aangepast in iBabs terug. Dan hebben wij onze bijdrage aan de verduurzaming van de provincie ook weer geleverd heden avond.

De voorzitter: Ik zal er een extra vergadering met de Griffie over beleggen.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u. Ik denk dat dat de eerste termijn was. Dan ga ik even snel op zoek naar de antwoorden op de vragen van mevrouw Boven.

De voorzitter: Dank u wel. U heeft juist geconstateerd dat dit het einde van de eerste termijn is. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw Smeets. Niet. De heer Bloi. 'Laat maar.' Ik beschouw dat als een nee. Mevrouw Wesseling. Niet. De heer Sol. Aan u het woord.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Ik wou op twee dingen nog even terugkomen. Laat ik hier niet de indruk wekken dat ik iets negatiefs zou bedoelen met het leefbaarheidsfonds. Mijn opmerking was primair bedoeld om te voorkomen dat we mitigerende maatregelen om overlast te beperken zouden ruilen tegen eventueel een toename of budgetten in het leefbaarheidsfonds. De tweede opmerking gaat over die onrendabele top. Ik vind dat wel een mooie uitdrukking. Tegelijkertijd, in heel veel gevallen waarin ik dat ken, is er sprake van toch wel behoorlijk serieuze businesscases en berekeningen die ook het doorzicht bieden op wanneer zo'n onrendabele top dan uiteindelijk ook gewoon door de markt opgevangen kan worden. Ik heb niet helemaal een gevoel ... Ik kan me voorstellen dat je zegt: oké, wij als overheid zetten nu een eerste stap. Iemand moet de eerste stap zetten in zo'n proces. Maar ik zou toch heel graag van de Gedeputeerde iets meer gevoel krijgen bij aan wat voor termijn we zouden kunnen denken, moeten denken en wanneer dit uiteindelijk voor bedrijven op Chemelot vanuit hun eigen middelen een te financieren activiteit is. Ik weet niet of u daar nog iets over kunt zeggen. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sol. Dan kijk ik even naar de heer Ijpelaar. Niet. Mevrouw Berghorst. Niet. De heer Hermans. Aan u het woord.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee puntjes. Het allereerste puntje: de Gedeputeerde heeft net een poging gedaan om uit te leggen hoe dat in zijn werk gaat in het kader van die motie van de heer Huizing. Maar hier staat duidelijk in het stuk: 'De Provincie Limburg zal de specifieke uitkeringen tezamen met de provinciale cofinanciering volledig verstrekken aan Circle Infra Partners. Deze zal de middelen inzetten voor voorbereidingen van infrastructurele werkzaamheden.' Er is dus geen gezamenlijk overleg over hoe om te gaan met die weg. Als wij morgen dit besluit nemen, is het klaar. Dat staat hier. Het tweede punt is: ik had van u een reactie verwacht op dat stuk van RVO, dat stuk van het ministerie van Klimaat en Groene Groei, waarin staat dat de Provincie Limburg is uitgesloten van aanlanding van wind op zee. Daar had ik toch wel een reactie op verwacht. Die vrachtwagens moeten stekkeren. Daar heb je behoorlijk wat stroom voor nodig. Wie gaat dat aanleggen en hoe komen we daaraan? Dat komt niet van Enexis. Daar graag een reactie op.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hermans. Mijnheer Huizing, aan u het woord.

De heer Huizing (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Ik had inderdaad in relatie tot mijn motie ook wel graag even een reflectie gehad van de Gedeputeerde over de opmerking van de heer Hermans, dus ik wil graag weten hoe hij uitvoering gaat geven aan die motie in relatie tot de tekst van het Statenvoorstel. Daar ben ik inderdaad ook wel nieuwsgierig naar. Dat is een belangrijk punt dat ik nog had. Dan over het proces. Daar heeft de Gedeputeerde voldoende over gezegd. Dan heb ik toch een punt in zijn algemeenheid, een beetje richting het hele College. Twee dingen. Meerdere mensen hebben geconstateerd dat het goed is dat wij iets eerder bij dit soort voorstellen of de totstandkoming van dit soort voorstellen worden meegenomen. Dan voorkom je dat zo'n motie van mij toch een beetje wordt ervaren als mosterd na de maaltijd. Het andere aspect zit meer aan de achterkant. We zitten nu in een situatie met toch een van de laatste Statenvergaderingen voor het reces. De eindtermijn van de subsidie is 31 juli. Ik gaf in mijn betoog al aan dat ik eigenlijk vind dat na de laatste commissievergadering, na het behoorlijk gewijzigde voorstel, een nieuwe commissievergadering meer op zijn plaats was geweest. Dat is gewoon praktisch denk ik niet mogelijk, maar ik vind het niet gewenst dat wij in zo'n positie worden gebracht. Ik zou als het gaat over de timing van dit soort voorstellen en over de totstandkoming van dit soort voorstellen aan GS willen meegeven

om dat in de toekomst mee te nemen in hun tijdsplanning. Dan als laatste: er is wel behoorlijk tegemoetgekomen aan alle vragen die wij hadden, dus nogmaals mijn complimenten daarvoor. We blijven toch, ondanks alle goede bedoelingen ook van de Gedeputeerde, risico's zien. Ik denk ook dat die niet helemaal zijn weg te nemen. We zullen uiteindelijk wel voor het voorstel stemmen, maar toch wel met een paar opmerkingen die ik net gemaakt heb, ook met betrekking tot de risico's. Daar wilde ik als conclusie hier mee eindigen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Huizing. Mijnheer Loomans. Niet. Mevrouw Boven. Aan u het woord.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Ik heb nog twee dingen. Ik wilde mijn eventuele interrupties sparen, omdat ik er eentje verspild heb. In de mededeling portefeuillehouder staat letterlijk: 'Hieruit blijkt een aanzienlijke groei van nu circa 800 ritten per dag naar in de toekomst circa 1.200 ritten per dag.'

De voorzitter: Ik vermoed dat de Gedeputeerde daar dadelijk in de tweede termijn op gaat reageren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Oké. Ik dacht: laat ik dat hier in elk geval nog even zeggen. Dan heb ik nog de vraag of in de toekomst van die 1.200 ritten rekening is gehouden met dat er 400 ritten bij komen of 400 plus 25% van die 800 ritten, omdat dat volgens mij een heel waarschijnlijke afname gaat betekenen. Dan heb ik nog een vraag. De huidige vervoersbewegingen worden vooral door één bedrijf op Chemelot veroorzaakt. Ik zou het heel wenselijk vinden als de Gedeputeerde met die partij om tafel zou gaan zitten om een aantal zaken te borgen waar wij om gevraagd hebben.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boven. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde, als hij daar tenminste klaar voor is. Aan u het woord, Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Yes. Een paar vragen nog in de tweede termijn. Mijn excuses, mevrouw Boven. You were right, I was wrong. Van 800 nu naar 1.200 dan inderdaad. U had het over die 25% afname. Ik was even zoekende waar u die 25% op baseerde, omdat u dat als een aanname poneerde die uzelf aannemelijk achtte. Ik kon die niet helemaal rijmen met de ontwikkeling zoals wij die zien. Dat was bij ons niet een scenario, waardoor ik niet helemaal kon antwoorden hoe we daarmee om zouden moeten gaan. Uw andere vraag. De directe afspraken met Circle Infra Partners. Dat is de kern van uw betoog of een deel van uw betoog in ieder geval. 'Ga direct om tafel met die partij en maak daar directe afspraken mee.' Dat gaan we sowieso doen. Daarin gaan we sowieso borgen ... Daarmee kom ik misschien ook op het punt van de heer Hermans. Wij maken natuurlijk subsidievoorwaarden. Daarin borgen wij bepaalde afspraken, ook hoe bepaalde vervolgstappen worden genomen. Ja, we besluiten vandaag dat we deze bijdrage doen, maar we hebben ook nog een onderhandelingspositie met dezelfde bedrijven op Chemelot over andere investeringen. We hebben ook nog investeringen, zoals we in de mededeling portefeuillehouder ook genoemd hebben, in het kader van eventuele leefbaarheidsinvesteringen. Dus er wordt nog over heel veel meer financiële zaken met deze partijen gesproken. Daarmee kunnen we ook nog de discussie voeren, zoals de heer Huizing het zei, over een substantiële bijdrage hierin. Dan heeft mevrouw Boven nog een vraag.

De voorzitter: Ga uw gang.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik bedoelde niet Circle Infra Partners. Ik bedoelde het bedrijf dat nu de meeste vervoersbewegingen organiseert en uitvoert. Dat was mijn vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: O, zo. Laat ik het zo zeggen: voor het gebruik van de huidige weg of voor de toekomstige weg, moet ik zeggen, maakt Circle Infra Partners straks een weg vrij voor alle bedrijven die

daarvan gebruik willen maken. Dat was ook een vraag die net nog speelde. Ieder bedrijf moet een kleine fee betalen voor het onderhoud van de weg straks aan Circle Infra Partners. Wij borgen bij Circle Infra Partners dat ze daar geen winst op kunnen maken, op dat proces, in de subsidieafspraken. Dat is de ene kant van het verhaal. Ieder bedrijf krijgt toegang tot die weg. Wij hebben dus ook gesprekken met de bedrijven die daar over de weg rijden. Het zijn allemaal partners die allemaal groot zijn op Chemelot. Dat is voor ons vaak geen belemmering om het gesprek aan te gaan.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Tot slot de vraag over de beschikbaarheid van stroom. Twee punten. Gedeputeerde Van Caldenberg zat naast mij. Dat wat u stelde, over de aanlanding op zee, dat er daar een uitsluiting zou zijn voor Limburg, zien wij niet zo. Bovendien is dat niet noodzakelijk voor deze elektrificatie. Het hoogspanningsnet dat nu versterkt wordt, is al voldoende om dat aan te leggen. Tegen de tijd dat de multimodale corridor geëngineerd is en daar ligt, dan zitten we ongeveer op diezelfde tijdspaden. Dat is wat ons betreft een proces waar we in geloven.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde, voor de beantwoording.

4 Schorsing

De voorzitter: Dames en heren, we zijn er met elkaar in geslaagd om de agendapunten die we hadden bedacht zelfs nog ruim voor 23.00 uur af te handelen. Complimenten voor u allen. We schorsen de vergadering tot morgenvroeg 09.30 uur. De vergadering is geschorst.

(Schorsing van de vergadering om 22.30 uur)

De notulen van de vergadering van 18 juni 2026 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 25 september 2026.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. E.G.M. Roemer, voorzitter